

De expugnatione Thessalonicae

ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΛΗΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΥΒΟΥΚΛΕΙΣΙΟΥ ΤΟΥ ΚΑΜΙΝΙΑΤΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

1.1 Ὡς ἀρίστη τῶν ἀγαθῶν ἡ φιλοπονία καὶ πάσης ἀρετῆς κτῆσιν ἐν ἑαυτῇ μαρτυροῦσα. 1.2 σοῦ δὲ μετὰ τῶν ἄλλων πλεονεκτημάτων ἔκδηλον καὶ ἐν τούτῳ καθέστηκε τὸ φιλόπονον, ὃ ἀνδρῶν βέλτιστε καὶ πολυμαθέστατε Γρηγόριε, οἷς τε πρὸς ἡμᾶς γράφεις καὶ οἷς παρ' ἡμῶν ἐπιζητεῖς διὰ γραμμάτων μαθεῖν. 1.3 οὐκ ὀλίγης γὰρ ἀρετῆς καὶ φιλοπόνου σπουδῆς ἐπίδειξιν ἔχει τὸ πολλῶν ἐθέλειν εἰληφέναι πραγμάτων γνῶσιν, καὶ μάλιστα δι' ὧν ψυχὴ τὸν θεῖον φόβον ἐγκυμονεῖ καὶ οἷον χρειώδεις τινὰς ἀφορμὰς ἐκ τούτου τῷ θεωρητικῷ μέρει τοῦ νοῦς ἐμβιβάζει, ἐξ ὧν διδάσκεται τῆς μὲν ἀμαρτίας ἐκκλίνειν ὡς δημιουργοῦ τοῦ θανάτου, ἔχεσθαι δὲ τῆς ἀρετῆς, ἧς τὸ τέλος ζωὴ αἰώνιος τοῖς αἰρουμένοις αὐτήν. 1.4 ἐγὼ δὲ τὴν ἐπιταγὴν πληρῶσαι ἀναβαλέσθαι τέως ἐδόκουν δυοῖν ἔνεκεν, τό τε πρὸς σὲ περὶ τοιούτων γράφειν ἐπαχθὲς κρίνων, ἄνδρα τοσοῦτον, οὗ λόγοι μὲν τὰς πράξεις ἰθύνουσι, πράξεις δὲ συμφωνοῦσαι τοῖς λόγοις τὸ ἀκριβὲς ἀλλήλοις ἀντιδιδόασιν (ἦδη γὰρ ἡ φήμη βοᾷ τὴν σὴν ἐν ἅπασι τελειότητα, καὶ σιωπῶντα ταῖς ἡμετέραις ἐγνώρισεν ἀκοαῖς), καὶ τὸ μηδὲν δύνασθαι περὶ ὧν τὴν ζήτησιν ἐποιήσω καλῶς ἐξηγήσασθαι, τὴν οἰκείαν ἀμαθίαν ὡς εὐπρόσωπον προβαλλόμενος ἀπολογία, ὥστε μὴ καθυβρίσαι μηδὲ σμικρῶναι τῷ λόγῳ τὸ περιφανὲς τῶν παρὰ σοῦ ζητηθέντων πραγμάτων, καὶ πραγμάτων ἐκείνων τῶν μικροῦ δεῖν ἅπασαν πληρωσάντων τῇ ἀκοῇ τὴν ὑφ' ἡλίον. 1.5 ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τοῦτό μοι μετὰ τῶν ἦδη λεχθέντων ἐπῆλθε, μὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὀφλήμασι καὶ παρακοῆς ἀπαιτηθεῖν δίκας, τᾶλλα μὲν φύσει δεινοῦ πάθους καὶ ὀλεθρίου, καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ θεοῦ νόμου περιφρονῆσαι τοὺς γενάρχας ἡμῶν ἐξ ἀρχῆς ἀναπέισαντος, ἡκω πληρῶσων τὸ αἰτηθέν, τῇ σῇ θαρρήσας εὐγνώμονι καὶ συμπαθεστάτῃ φιλίᾳ. 1.6 εὖ γὰρ οἶδα μήτε ταῖς τεχνικαῖς μεθόδοις μήτε μὴν ταῖς ἐπιστημονικαῖς τρυτάναις τῆς σῆς ἀκραιφνοῦς καὶ μεγάλης σοφίας τὸ ἀκαλλὲς τοῦ τῆδε λόγου καὶ ἀνάρμοστον ἢ τῶν λεγομένων τὸν νοῦν ἀποδοκιμάζεσθαι, ἀληθῆ δὲ μᾶλλον καὶ παντὸς ἀλλοτρίαν καὶ ψεύδους καὶ πλάσματος τὴν τῶν ρηθησομένων προβαίνουσιν συγγραφὴν ἀπάσης μέμψεως ἀπολύεσθαι. 2.1 Ἐζήτησας μαθεῖν διὰ τῆς ἐπιστολῆς τὸν τρόπον δι' ὃν τὴν φρουρὰν οἰκοῦμεν βαρβάρων χερσὶν ἐκδοθέντες, καὶ πῶς τὴν ἀλλοτρίαν ἀντὶ τῆς ἰδίας διημεψιάμεθα, ποίας τέ ἐσμεν πατρίδος, καὶ τίνα τὰ κατ' αὐτήν. 2.2 τεκμαίρεσθαι γὰρ ἔφης ἐκ τῆς μικρᾶς ἐκείνης ὀμιλίας, δι' ἧς παροδεύοντί σοι τὴν Τρίπολιν ὀλίγον συνεγενόμεθα, πλήρεις μὲν ὄντας ἡμᾶς μακρᾶς ἐξηγήσεως, μεγάλα δὲ τίνα καὶ πάσης τραγωδίας ἐπέκεινα τὰ τε ἦδη συμβεβηκότα ἡμῖν καὶ τὰ ἐς ὕστερον προσδοκώμενα. 2.3 καὶ γὰρ ἔτυχες τότε καὶ αὐτὸς ἀλητεύων κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμῶν συμφορὰν, καὶ τισιν αἰχμαλώτοις ἐκεῖσε συνεπαγόμενος, οὓς ἔλεγες ὁμοπατρίους εἶναι σοι Καππαδόκας, μεθ' ὧν καὶ τὴν πρὸς Ἀντιόχου πόλιν ἐστέλλου, μηδαμοῦ στήναι τῶν ἀλγαινῶν ἐξηγούμενος. 2.4 ὁπότε καὶ ἡμᾶς ἑώρας, ὡς καὶ αὐτὸς μαρτυρεῖς, τό τε νεαρὸν τοῦ πένθους ἔχοντας καὶ τὰ ἴχνη τοῦ προλαβόντος φόβου τοῖς προσώποις ἡμῶν ἐγκαθήμενα, ὡς καὶ σιωπῶντας βοᾷν τὴν συμφορὰν ἐκ τοῦ χρώματος. 2.5 ἀλλὰ περὶ τούτων εἰ καθ' ἕκαστον ἐπεξίεναι βουλευθεῖν, μακρὸν ἂν εἶη καὶ τῇ χρεῖα μὴ κατάλληλον τὸν λόγον ποιήσομαι, τῆς συμμετρίας τὸν νόμον καθυπερβαίνων, ἵνα μὴ λέγω ὅτι καὶ τὴν σὴν ἀρράθθυμον ἀκοὴν ἀποκναίσω, εἰ καὶ ὅτι δι' ἐφέσεως ἔχεις τοῖς λεγομένοις ἐπακροάσασθαι. 2.6 ἀλλ' ἐπειδὴ τοίνυν τοῦτο κατ' ἀρχὰς ὑπέσχου, τὸ νουνεχῶς ἀκούειν, ἄρχομαι τῶν κατ' ἡμᾶς ὧδε. 3.1 Ἡμεῖς, ὃ φίλος, πατρίδος ἐσμέν Θεσσαλονίκης· αὐτὴν γὰρ πρώτην γνωριοῦμαί σοι, δι' ἧς

ἔγνω ὧν οὕτω ἐγνώκειν πολλά· 3.2 καὶ σοὶ γε γνωσθεὶς ἄρτι τὴν περὶ αὐτῆς ἐκείνης γνῶσιν εἰσπράττομαι, πόλεως μεγάλης καὶ πρώτης τῶν Μακεδόνων, τᾶλλα μὲν περιφανοῦς οἷς σεμνύνεται πόλις, καὶ μηδεμιᾶ τῶν ἔγγιστα παραχωρούσης μὴ ὅτι κατ' αὐτὴν ὀφθῆναι, περιφανεστέρας δὲ τὴν εὐσέβειαν, ἣν ἐξ ἀρχῆς ἐδέξατο καὶ δεξαμένη μέχρι τοῦ νῦν διεσώσατο. 3.3 αὐτὸν γὰρ ἀρχεῖ Θεσσαλονίκη τὸν Παῦλον ἔχειν τῆς εὐσεβείας διδάσκαλον, τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, ὃς ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ κύκλω καὶ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ τῷ εὐαγγελικῷ περιλαβὼν τὴν οἰκουμένην κηρύγματι ἐν αὐτῇ μᾶλλον τὸν τῆς θεογνωσίας σπόρον κατέβαλε καὶ πολύχουν ἀποδίδοσθαι τὸν τῆς πίστεως καρπὸν διεσπούδασε· 3.4 μετ' ἐκείνον δὲ τὸν μέγαν ἐν μάρτυσι καὶ ἀξιοθαύμαστον ἐν ἀθλοφόροις Δημήτριον τὸν μυροβλύτην, πολὺν ἀγῶνα καὶ αὐτὸν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας καταβαλλόμενον (καὶ γὰρ ἦν πρὸς τοῖς ἄλλοις τῆς ἀρετῆς ἀυχήμασιν ἔτι καὶ θείοις ἐμπρέπων διδάγμασιν καὶ τῇ περὶ τῶν δογμάτων ἀκριβεῖα κεκοσμημένος, ἐξ οὗ καὶ μᾶλλον τὸ περὶ αὐτοῦ διεδόθη κλέος τοῖς πέρασιν)· 3.5 εἶτα τοὺς καθεξῆς ἀρχιερεῖς πάντας τοῦ σωτηρίου λόγου στερρῶς ἀντεχομένους, ἐξ ὧν αἰεὶ καταρτιζομένη καὶ παιδαγωγουμένη τὴν θειοτέραν παιδείουσι δαιμονιώδεις καὶ μυσαρὰς πλάνας καὶ δόξας καὶ εἰδωλικὰς εἰκαιομυθίας τοῖς τιμῶσι τοὺς δαίμονας ἀπεπέμψατο, ὀρθοδόξω δὲ διδαχῇ τὴν πίστιν σφραγίσασα, καὶ πᾶν ζιζανιώδες φυτὸν καὶ αἰρετικὸν καὶ ἀλλόφυλον οὐμενοῦν οὐδέποτε τῷ θείῳ σπόρῳ συγκαταμίξασα, καθαρὰν καὶ ἀκίβδηλον διεσώσατο τὴν εὐσέβειαν. 3.6 ἥς πολλὰ μὲν ἦν καὶ ἄλλα γνωρίσματα, ἐξ ὧν ἡ φήμη τὰς ἀφορμὰς λαμβάνουσα λαμπρὸν τὸ περὶ αὐτῆς ἐκήρυττεν ὄνομα, ἐν δὲ τοῦτο πρῶτον καὶ ἰδιαίτατον διεδείκνυτο, τὸ ὀρθόδοξον αὐτὴν καὶ εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι καὶ τούτῳ μᾶλλον ἤπερ τοῖς ἄλλοις σεμνύνεσθαι. 3.7 ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τὰ κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν πόλιν φιλοπόνως μαθεῖν ἐπεζήτησας, τοῦτο δὲ δυσεπιχείρητον τε ὡς ἐμοὶ τῇ τε παρουσίᾳ ὀρμῇ τοῦ λόγου παρὰ μικρὸν ἀνακόλουθον, ὀλίγα τινά, καὶ οἷς μάλιστα ἔξεστι δοκεῖν ὄραν σε τῶν λεγομένων τὰ πράγματα, τῇ διηγῆσαι προσθεὶς ἐπὶ τὴν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς τραπήσομαι συμφορὰν. 4.1 Ἔστιν οὖν ἡ πόλις, ὡς εἴρηται, μεγάλη τε καὶ εὐρεῖα, τείχεσι καὶ προβόλοις συχνοῖς κατωχυρωμένη καὶ τὸ ἀσφαλὲς τοῖς οἰκήτορσιν ὅσον ἐκ τῆς τούτων οἰκοδομῆς παρεχομένη, θαλάσσιον ἔχουσα κόλπον ἐκ νότου καθηπλωμένον, ᾧ καὶ περικλυζομένη τὴν ἐκ πλαγίου πλευρὰν ταῖς ἀπανταχόθεν εἰσρεούσαις ὀλκάσιν εὐεπίβατον τὴν πρὸς αὐτὴν πορείαν παρέχεται. 4.2 ὑποκοιλαίνεται γὰρ τις ἐκεῖσε θαυμαστὸς λιμὴν, ἀσφαλῶς ὑπτιάζων τοῖς πλωτῆρσι τὴν εἴσοδον, ταῖς ἐκ πνευμάτων παντελῶς ἀπείρατος ταραχαῖς καὶ τὸν ὄρμον ἀκύμονα καθιστῶν. 4.3 ὄν ἐκ τῆς λοιπῆς θαλάσσης ὁ τεχνίτης ἀπέτεμε· μέσον γὰρ ἀπείρξας διὰ τινος τείχους τὴν τῶν ὑδάτων ἐπίρροιαν, συναπεῖρξεν ἐκ τοῦ πρὸς θάλασσαν καὶ τῶν πνευμάτων τὸν κλύδωνα. 4.4 ἡ θάλασσα γὰρ τῷ βυθῷ φυσωμένη καὶ τὴν ἐκδρομὴν πρὸς τὴν χέρσον ἐρευγομένη, τῷ διαφράγματι τοῦ τῆδε τείχους κωλυομένη, μὴ ἔχουσα τίνι τὴν ἀπειλὴν ἐπαφήσει, χωρεῖ τοῖς ἐφ' ἐκάτερα τοῦ τείχους μέρεσι, καὶ τὸ ὕδωρ ἠρέμα πως ὀλισθησαν ζάλης ἀπάσης ἐκτὸς τὸν τοιοῦτον ὄρμον διατηρεῖ. 4.5 ὁ δὲ δὴ κόλπος ἐκ τῆς μεγάλης θαλάσσης ἀποτμηθεὶς διὰ τινος ἀυχένος, ἀγκῶνος δίκην προβεβλημένου καὶ ἐπὶ μήκιστον τοῖς ὕδασι διικνουμένου, ὄν οἱ κατὰ χώρας Ἐκβολὸν ὀνομάζουσι διὰ τὸ πόρρω που τοῖς ὕδασι ἐκβεβληθῆσθαι, στενούμενός τε πρὸς τὴν ἑτέραν ἐξ ἐναντίας χέρσον τῇ τοῦ ἀυχένος τούτου καινοτομίᾳ, ἕτερος λιμὴν πελάγιος γίνεται· 4.6 ἐξ οὗ δὴπερ ἀγκῶνος μέχρις αὐτοῦ τοῦ τείχους τῆς πόλεως κύκλον πανευπρεπῆ τὸ ὕδωρ μιμεῖται, τοῖς ἐφ' ἐκάτερα μέρεσιν ἐπὶ πολὺ ἐκτεινόμενον καὶ πρὸς τὴν πόλιν κατὰ βραχὺ συστελλόμενον. 4.7 καὶ ἀφορᾷ μὲν ὁ κόλπος ἐκ νότου τὴν λοιπὴν θάλασσαν, ἀφορᾷ δὲ τοῦτον ὁμοίως ὁ λιμὴν καὶ τὸν λιμένα ἡ πόλις. 4.8 ἀλλ' ὁ μὲν λιμὴν τέτρασι γωνίαις ἐμπεριεῖληπται, ὁ δὲ κόλπος ἐστὶ περιφερὴς, τὸ κύτος ἔχων διὰ πλείστου βάθους χωροῦν, τὰ πέρατα δὲ καὶ πρὸ

πολλοῦ τῆς χέρσου τὰ πολλὰ τῶν ὑδάτων συστείλαντα. 5.1 Ἄλλ' ἐν τούτοις τὸ κατὰ νότον μέρος τῆς πόλεως, τὸ πρὸς βορρᾶν δὲ ὡς λίαν τραχὺ καὶ δύσβατον. 5.2 ὄρος γὰρ ὑπερκύπτει τοὺς λόφους ὑπερανεστηκός, οὐκ ὀλίγον μέρος καὶ αὐτῆς τῆς πόλεως τῆς λοιπῆς ὑπεραῖρον γῆς, ὡς τὸ μὲν αὐτῆς πεδιάσιμον εἶναι καὶ ταῖς χρεῖαις τῶν ἐνοικούντων κατάλληλον, τὸ δὲ τοῖς βουνοῖς καὶ ταῖς τῶν ὄρων ἀκρότησιν ἀνατείνεσθαι. 5.3 ἀλλ' οὐδὲν ἀδικεῖ τὴν πόλιν ἢ τοῦ ὄρους παράτασις ὡς ἐμπαρέχειν ἄδειαν τοῖς πολεμίοις ἀφ' ὕψους ἐπεμβαίνειν καὶ τοῦ τείχους κατεπαμύνεσθαι· ἔδωκε γὰρ ὀλίγην τινὰ σχολὴν ὁ βουνὸς ἐκεῖσε πρὸς τὸ φυλάττεσθαι πᾶσαν ἐπιβουλήν, τῷ διὰ μέσου χώρῳ τὴν εὐχερῆ προσβολὴν ἀποκρούσας. 5.4 τὸ δ' ἐντεῦθεν ἀνατείνεται μέχρι πολλοῦ τὸ ὄρος καὶ ὑπερίδρυται, τοῖς λόφοις καὶ ταῖς χαράδραις ἐντραχυνόμενον, τὴν μεσαιτάτην ἀνατολὴν ἀφορῶν, ἀλλ' ὅσον διήκει τὴν πρὸς ἀνατολὴν ἐπειγόμενον, τοσοῦτον τὰ ἐκ πλαγίου ἐφ' ἑκατέρου μέρους ὑποκείμενα διαφεύγει τῆς γῆς. 5.5 ἐν γὰρ ταῖς δυσὶ πλευραῖς τοῦδε τοῦ ὄρους, τοῦ τε πρὸς νότον φημί καὶ τοῦ πρὸς βορρᾶν, πεδία ὑφήπλωται βάσιμά τε καὶ χρήσιμα, πᾶσαν ἀφορμὴν εὐζωΐας τοῖς πολίταις δωρούμενα· 5.6 ὧν τὸ μὲν ὡς πρὸς νότον τοῦ ὄρους, πρὸς ἀνατολὴν δὲ τῆς πόλεως, ὡς λίαν ἐστὶ παγκαλλές καὶ ἐράσιμον. 5.7 κεκόσμηται γὰρ δένδρεσιν ἀμφιλαφῆσι, παραδείσοις ποικίλοις, ὕδασι ἀπείροις, τοῖς μὲν πηγαίοις, τοῖς δὲ ποταμίοις, οἷς αἱ λόχμαι τοῦ ὄρους τῷ πεδίῳ χαρίζονται καὶ αὐτὴν δὲ δεξιοῦνται τὴν θάλασσαν. 5.8 ἄμπελοι γὰρ ἀλλήλαις παραπεφυτευμένοι τὰ χωρία στεφανοῦσι καὶ τὸν φιλόκαλον ὀφθαλμὸν τῇ πληθύϊ τῶν καρπῶν εἰς εὐφροσύνην προτρέπονται· 5.9 μοναὶ δὲ μοναχῶν πολλαὶ καὶ συχναὶ τό τε ὑπτιάζον τοῦ ὄρους καὶ τὸ τῆς λοιπῆς γῆς ὑποκείμενον κατοικοῦσαι, καὶ τισι τερπνοτάτοις χωρίοις ἐγκαθεζόμεναι, καινόν τι χρῆμα τοῖς τε ὀδίταις καὶ αὐτοῖς τοῖς πολίταις πεφύκασιν. 5.10 τὸ δὲ κατὰ λαιὰν πλευρὰν τοῦ ὄρους πεδῖον ἐστὶ καὶ αὐτὸ τεταμένον εἰς μῆκος πολὺ, εὐρύνεται δὲ μέχρις ἄλλων ὀρέων· οὗτινος ἐν μέσῳ πελαγίζονται δύο τινές εὐρεῖαι λίμναι, τὸ πλεῖστον τούτου διακατέχουσαι καὶ τινὰ μεγάλην καὶ αὐταὶ συνεισφέρουσαι χρεῖαν. 5.11 τρέφουσι γὰρ ἰχθύας καὶ μικροὺς καὶ μεγάλους, καὶ τοῖς εἶδεσι διαφόρους καὶ πολλοὺς τῷ πλήθει, ταῖς τε γείτοσι κώμαις καὶ αὐτῇ δὲ τῇ πόλει δαψιλεστάτην ἀποπληροῦντας τράπεζαν. 5.12 καὶ γὰρ οἷον φιλονεικοῦσιν αἱ λίμναι ταῖς τούτων ἐπιδόσεσι πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀμιλλῶνται τίς αὐτῶν τὸ πλεῖον παράσχηται. 5.13 πλὴν ἑκάτεραι νικῶνται ἐξ ἑκατέρων, καὶ ἡ νικῶσα οὐκ ἔχει τίνι τὴν ἥτταν καταψηφίσηται. 5.14 τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ πεδίου ἀνεῖται τοῖς γεωργοῖς, παραχωρεῖται τοῖς ζώοις, τοῖς τε πειθομένοις ταῖς τῶν ἀνθρώπων τέχναις καὶ τοῖς ἐλεύθερον ἀφιεῖσι τὸ ἴχνος τοῖς ὄρεσιν. 5.15 ἔλαφοι γὰρ τὰ ὄρη λιποῦσαι καὶ ταῖς λίμναις ὡσπερ τῶν ὑδάτων ἐπιτερπόμεναι ὁμοῦ τε ἔχουσιν ἄφθονον τὸ ποτόν, καὶ ταῖς βουσίην ἐν αὐτῷ συναγελαζόμεναι κοινὰ τὰ σῖτα προσφέρονται. 6.1 Ἄλλ' ἱκανῶς ἐν τούτοις τὰ τε πρὸς ἀνατολὴν καὶ βορρᾶν τῆς πόλεως, ἔτι γε μὴν καὶ τὰ πρὸς νότον διαγραφάμενοι τὴν πρὸς δύσιν αὐτῆς τοῦ χώρου θέσιν κατὰ τὸ δυνατόν ἱστορήσωμεν. 6.2 ἔστιν ἕτερον πεδῖον, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ τείχους τῆς Ἐκβολῆς ἀπαρχόμενον, τῇ δεξιᾷ τοῦ ὄρους ἀπτόμενον, τῇ λαιᾷ δὲ τῇ θαλάσῃ συνομοροῦν, ἀμύθητον κάλλει ταῖς τῶν ὀρώντων ὑποκείμενον ὄψεσιν. 6.3 ἔστι γὰρ τὸ μὲν αὐτοῦ διάβροχον ὕδασι, ὅσον αὐχεῖ τὴν τε πόλιν ἔχειν καὶ τὴν θάλασσαν γείτονα, ἀμπέλοις καὶ δένδρεσι κατακόμοις καὶ παραδείσοις κατεστεμμένον, οἰκῆμασί τε καὶ τισι πλείστοις σεβασμίοις σηκοῖς κεκοσμημένον, ὧν τοὺς πλείονας μοναχῶν ἀγέλαι διεῖλοντο, πᾶν εἶδος ἀρετῆς ἀσκοῦντες καὶ θεῶ μόνῳ ζῶντες, πρὸς ὃν ἐπείγονται καὶ δι' ὃν τὰς πολιτικὰς ταραχὰς λιπόντες τὴν πρὸς αὐτὸν καὶ μόνον φέρουσαν τρίβον ἀνειλοντο. 6.4 τὸ δ' ἐντεῦθεν αὐτοῦ διαχεῖται τῇ χέρσῳ μέχρι πολλοῦ, ἄξυλον μὲν ὡς τὰ πολλὰ τὴν βλάστην ἔχον, πάσης δὲ γεωργικῆς ἐπιμελείας ἐπιτήδευσιν παρεχόμενον. 6.5 διήκει δὲ τὴν ἡλίου δύσιν ἀποσκοποῦν, ἕως τινῶν ἄλλων ὀρέων

ὕψηλῶν καὶ μεγάλων παρατεινόμενον, ἔνθα καὶ πόλις τις Βέρροια καλουμένη κατώκισται, καὶ αὐτὴ περιφανεστάτη τοῖς οἰκήτοσι τε καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις οἷς αὐχεῖ πόλις τὴν σύστασιν. 6.6 ἔμπεριέχει δὲ τῷ διὰ μέσου χώρῳ τὸ πεδῖον τοῦτο καὶ ἀμφιμίκτους τινὰς κώμας, ὧν αἱ μὲν πρὸς τῇ πόλει τελοῦσι, Δρουγουβίται τινες καὶ Σαγουδάτοι τὴν κλῆσιν ὀνομαζόμενοι, αἱ δὲ τῷ συνομοροῦντι τῶν Σκυθῶν ἔθνεϊ οὐ μακρὰν ὄντι τοὺς φόρους ἀποδιδόασιν. 6.7 πλὴν γειτνιαζουσιν ἀλλήλαις αἱ κῶμαι τὴν οἴκησιν, καὶ ἔστι καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις Θεσσαλονικεῦσιν οὐ μικρῶς συμβαλλόμενον, τὸ πρὸς τοὺς Σκύθας διὰ τῶν ἐμπορικῶν μεθόδων συναναμίγνυσθαι, καὶ μάλισθ' ὅταν ἔχωσι πρὸς ἀλλήλους καλῶς καὶ μὴ κινῶσιν ὄπλα τὴν μάχην ἐξαγριαίνοντα· ὃ δὴ καὶ πολλῶ τινι τῷ πάλαι χρόνῳ παρ' ἑκατέρων μελετηθέν, κοινότητα ζωῆς τὰς χρείας ἀλλήλοις ἀμείβουσι, θαυμασίαν τινὰ καὶ βαθεῖαν εἰρήνην ἐν ἑαυτοῖς συντηροῦμενοι. 6.8 ποταμοὶ δὲ τινες παμμεγέθει ἐκ τῆς Σκυθῶν ἐξορμώμενοι καὶ τὸ προλεχθέν πεδῖον καθ' ἑαυτοὺς διελόμενοι πολλὴν δαψίλειαν καὶ αὐτοὶ τῇ πόλει παρέχονται ταῖς τε χορηγίαις ταῖς ἀπὸ τῶν ἰχθύων καὶ ταῖς δι' αὐτῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης τῶν νηῶν ἀναδρομαῖς, δι' ὧν ἐπινοεῖται ποικίλη τις πρόσδοδος τῶν χρειῶν τῶν ὑδάτων ἐκείνων συγκαταρρέουσα. 7.1 Ἄλλὰ γὰρ ἔλαθον ἑμαυτὸν μακρόν, ἢ ὡς ἀπ' ἀρχῆς ὑπεσχόμεν, τὸν περὶ τούτων παρατείνας λόγον. 7.2 πεποίηκε δὲ τοῦτο ὁ περὶ τὴν πατρίδα πόθος, ἡδέως τῇ τε μνήμῃ συνεφελκόμενος, καὶ ταῖς ἀνατυπώσεσιν οἷον δοκῶν συνεῖναι τοῖς λεγομένοις, καὶ τὸ πρόθυμον καὶ ζητητικὸν τῆς σῆς φιλομαθοῦς ἀκοῆς, ἦν ἐξ ἀρχῆς παραθέσθαι πᾶσαν ἡμῖν καθυπέσχου, μηδενὸς ἄλλου περισπῶντος αὐτὴν ἢ τοῦδε τοῦ διηγήματος ὑποσύροντος. 7.3 ταῦτα δὲ οὕτως ἔχει. φιλοῦσι γὰρ αἰεὶ τὰ ποθούμενα τῶν πραγμάτων ἀνάγκης δεσμοῖς καὶ τὸν λέγοντα περὶ αὐτῶν κατέχειν καὶ τὸν ἀκούοντα· καὶ οὐκ ἂν οὕτως εὐχερῶς καὶ ῥαδίως οὔτε ὄψις τῶν ἡδίστων θεαμάτων οὔτε ἀκοὴ τῶν τερπνῶν ἀποστήσεται ἀκουσμάτων, οὔτε λόγος ἡδὺς τῆς ὀρμῆς ἀνακοπήσεται, μέχρις ἂν φθάσῃ τὸ πέρασ πρὸς ὃ κατ' ἀρχὰς ἐπέιγεται. 7.4 πλὴν εἰ δοκεῖ, καὶ πάλιν ἀναδράμωμεν πρὸς αὐτὴν ἐκείνην τὴν πόλιν· μέχρι γὰρ τίνος ὡς ἐν κατόπτρῳ τὸν ἀνδριάντα διαμορφοῦμεν, καὶ ταῖς ἔξωθεν τῶν χρωμάτων ποικιλίαις ἀπεικονίζεῖν πειρώμεθα τὸ ἀρχέτυπον, ἐξὸν αὐτοῖς ἐκείνοις ἐντυχεῖν διὰ τῶν καιρίων διηγημάτων τοῖς πράγμασιν, ὡς ἂν γνωριμώτερον εἴη τὸ ἀμυδρῶς πως παραδηλούμενον; 7.5 Θεσσαλονίκην γάρ, ὅποια 7.5 τυγχάνει, τῷ λόγῳ διαγράψαι καθ' ὅσον οἷόν τε κατ' ἀρχὰς ὑποσχόμενοι, καὶ τίς οὔσα πρότερον εἰς τί κεχώρηκεν ὕστερον, τοῖς περὶ αὐτὴν ὥσπερ ὑποκλαπέντες, καὶ τοῖς ἔξωθεν, ὡς ἂν εἴποι τις, μέχρι τοῦδε σχολάσαντες διηγήμασι, κινδυνεύομεν βραδύνοντες τὴν τῶν καιρίων ἐξήγησιν. 7.6 χρεῶν οὖν ἔστι καὶ πάλιν πρὸς αὐτὴν ἐπανιέναι τῷ λόγῳ καὶ τὸ πρῶτον περὶ αὐτὴν καταμαθεῖν κάλλος, εἴθ' οὕτω γε τοῦ πάθους ἐξεῖπειν ἐν ὑστέρω τὸ μέγεθος, ἵνα ὅσον φανείη τῶν ἄλλων πόλεων ἀσυγκρίτως ὑπερτερεύουσα, τοσοῦτον ἀξία κριθείη παρὰ πασῶν θρηνεῖσθαι καὶ κατοικτίζεσθαι. 8.1 Εἴπομεν ὡς εὐρεῖά τις ἔστι καὶ μεγάλη ἡ πόλις καὶ τῷ περιέχοντι πολὺν τὸν διὰ μέσου χώρον ἐναποκλείσασα. 8.2 ἀλλ' ὅσον μὲν τοῦ τείχους τὴν χέρσον ἀποσκοπεῖ, ἐρυμνότατόν τέ ἐστι καὶ τῷ πάχει τῆς οἰκοδομῆς κατωχυρωμένον, τῷ ἔξωθεν τε προτειχίσματι τὸ ἀσφαλὲς πάντοθεν συντηροῦν, προβόλοις καὶ ἐπάλξεσιν ἅπαν καταπεπυκνωμένον, καὶ μηδεμίαν ἀνάγκην φόβου τοῖς οἰκήτοσι παρεχόμενον. 8.3 τὸ δὲ πρὸς νότον αὐτοῦ χθαμαλόν τέ ἐστι παντελῶς καὶ πρὸς πόλεμον ἀπαράσκευον· οἶμαι γὰρ τῷ μηδεμίαν ὑφορᾶσθαι προσβολὴν βλάβης ἐκ τοῦ πρὸς θάλασσαν ὁ τεχνίτης πάλαι τῆς οἰκοδομῆς κατημέλησε. 8.4 φέρεται δὲ τις καὶ παλαιὸς λόγος μέχρις ἡμῶν φθάσας, ὡς ἀτείχιστος ἦν ἐξ ἐκείνου τοῦ μέρους ἡ πόλις χρόνους πολλοὺς, εἰ μὴ τῷ δέει ποτὲ τοῦ Μήδων Ξέρξου, πλωτὴν γῆν τεκτηναμένου καὶ κατὰ τῆς Ἑλλάδος στρατοπεδεύσαντος καὶ πολλῶν νηῶν πληθὺν ἐπιφερομένου, ὁ τῶν Ῥωμαίων τὰ

σκῆπτρα κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἰθύνων μικρόν τινα καὶ ὡς ἐκ τοῦ παρατυχόντος φραγμὸν τῷ τῆδε περιέθηκε μέρος. 8.5 ἄφ' οὗ δὴ χρόνου καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο τὸ αὐτὸ τοῦτο διαμεμένηκεν, οὐδέποτε τῆς ἐκεῖθεν βλάβης, ὡς ᾤετο, κἂν ἐν ὑπονοίᾳ τισὶν ἐσομένης. 8.6 εἰ γὰρ καὶ πολλοὺς πολλάκις ἀνέτλη πολέμους καὶ λίαν σφοδροτάτους ἢ πόλεις, τοὺς τε ἐκ τῶν βαρβάρων καὶ αὐτῶν δὲ τῶν συνομορούντων Σκυθῶν, πᾶν εἶδος ἀμυντηρίων κατ' αὐτῆς ἐπινοουμένων καὶ ψάμμου δίκην τῷ πλήθει τῆς στρατιᾶς εἰσρεόντων καὶ μηδὲν ὑποφέρειν τὴν ἀπειλὴν αὐτῶν φιλονεικούντων (καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἦσαν ἀκάθεκτοι ταῖς ὀρμαῖς καὶ ποικίλῃ τινὶ πανοπλίᾳ πεφραγμένοι), 8.7 ἄλλ' ἦν ἄρα περίγειος ὥσπερ ἡ μάχη καὶ διέφευγε τὰς ἐπιβουλάς τῷ ἀσφαλεῖ τοῦ τείχους τὴν ἔφοδον ὑπεκκλίνασα καὶ τῷ συνήθως αὐτῇ καὶ θερμῶς ὑπερμαχοῦντι, λέγω δὴ τῷ πανενδόξῳ μάρτυρι Δημητρίῳ, τὴν ἑαυτῆς σωτηρίαν καταπιστεύουσα. 8.8 ἐκ πολλῶν γὰρ αὐτὴν κινδύνων ὁ σωσίπατρις οὗτος ἐρρύσατο καὶ τὸ νικᾶν αὐτῇ καὶ μήπω τοῦ πολέμου πειραθείσῃ πολλάκις συμπαθῶς ἐδωρήσατο. 8.9 ἀλλὰ ταῦτα ταῖς τῶν θαυμάτων αὐτοῦ βίβλοις ἐξηγεῖσθαι παραχωρήσαντες τοῖς ἐξῆς ἡμεῖς τῶν ἤδη λεχθέντων προΐωμεν. 9.1 Ἦν οὖν ταῖς ῥηθείσαις αἰτίαις ἀνωτέρα κινδύνου παντός ἡ πόλις. 9.2 ἐξ ὅτου γὰρ ἡ κολυμβήθρα τοῦ θεοῦ βαπτίσματος τὸ τῶν Σκυθῶν ἔθνος τῷ χριστωνύμῳ λαῷ συνεμόρφωσε καὶ τὸ τῆς εὐσεβείας γάλα κοινῶς ἀμφοτέροις διείλετο, πέπαυτο μὲν ἡ τῶν πολέμων στάσις, ἀνεῖτο δὲ τῆς ἐνεργείας ἢ τὰς σφαγὰς ἐπιτηδεύουσα μάχαιρα, καὶ τὰ προλεχθέντα τῷ μεγαλοφωνοτάτῳ τῶν προφητῶν Ἡσαΐα ἐναργῶς ἐφ' ἡμῖν ἐπληροῦτο. 9.3 αἱ μάχαιραι γὰρ ἡμῶν μετῆλθον εἰς δρέπανα καὶ αἱ ζιβύνες εἰς ἄροτρα, καὶ πόλεμος ἦν οὐδαμοῦ, καὶ τὴν περίχωρον ἄπασαν εἰρήνην κατεπρυτάνευε, καὶ οὐδεμία ἦν εὐζωΐας ἀφορμὴ ἢ οὐκ εἰς κόρον ἡμεῖς ἀπελαύομεν, ἔνθεν αἱ τῆς γεωργίας ἀφθονίαι, ἐκεῖθεν αἱ τῆς ἐμπορίας χορηγίαι. 9.4 γῆ γὰρ καὶ θάλασσα λειτουργεῖν ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς ταχθεῖσαι πλουσίαν καὶ ἀδάπανον τὴν περὶ ἕκαστον ἐδωροφόρου. ὦν γὰρ ἦν ἐνδεῶς ἢ καὶ ἀνεπιτηδεῖως ἔχουσα πρὸς καρπογονίαν ἢ γῆ, τούτων παρ' ἑαυτῆς ἢ θάλασσα τὴν κτῆσιν μηχανωμένη καὶ ταῖς ὀλκάσι συνεισκομίζουσα ἀνευδρῆς τὸ λείπον ἐδίδου τοῖς χρήζουσι. 9.5 τί δὲ τῶν ἀπανταχόθεν ἐπιδημούντων εἴποιμι πρῶτον, καὶ μάλιστα οἷς ἐφιλοτιμοῦντο τοὺς πολίτας ἡμᾶς, τὰ παρ' ἑαυτῶν διδόντες καὶ τὰ παρ' ἡμῶν ἀντιλαμβάνοντες; 9.6 λεωφόρου γὰρ δημοσίας τῆς πρὸς ἀνατολὴν ἀγούσης ἀπὸ τῆς δύσεως διὰ μέσου τῆσδε χωρούσης τῆς πόλεως καὶ ἀναγκαίως πειθούσης τοὺς παροδεύοντας πρὸς ἡμᾶς ἐνδιατρίβειν καὶ τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν πορίζεσθαι, πᾶν ὅτιοῦν ἂν εἴποι τις τῶν καλῶν ἐξ αὐτῶν ἐκαρπούμεθά τε καὶ προσεκτώμεθα. 9.7 ἔνθεν καὶ παμμιγῆς τις ὄχλος αἰεὶ περιστοίχει τὰς ἀγυῖας τῶν τε αὐτοχθόνων καὶ τῶν ἄλλως ἐπιξενουμένων, ὡς εὐχερέστερον εἶναι ψάμμον παράλιον ἐξαριθμεῖν ἢ τοὺς τὴν ἀγορὰν διοδεύοντας καὶ τῶν συναλλαγμάτων ποιουμένους τὴν μέθοδον. 9.8 ἐντεῦθεν χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου καὶ λίθων τιμίων παμπληθεῖς θησαυροὶ τοῖς πολλοῖς ἐγίνοντο, καὶ τὰ ἐκ Σηρῶν ὑφάσματα ὡς τὰ ἐξ ἐρίων τοῖς ἄλλοις ἐπινενόητο. 9.9 περὶ γὰρ τῶν ἄλλων ὑλῶν, χαλκοῦ καὶ σιδήρου κασσιτέρου τε καὶ μολύβδου καὶ ὑέλου, οἷς αἱ διὰ πυρὸς τέχναι τὸν βίον συνέχουσι, καὶ μνησθῆναι μόνον παρέλκον ἡγοῦμαι, τοσοῦτων ὄντων ὡς ἄλλην τινὰ δύνασθαι πόλιν δι' αὐτῶν δομεῖσθαι τε καὶ ἀπαρτίζεσθαι. 10.1 Οὕτω δὲ πανταχόθεν εὐθηνουμένη καὶ πλεονάζουσα, ταῖς τεχνικαῖς τε καλλυνομένη μεθόδοις καὶ ταῖς τῶν οἰκημάτων ὑπερηφανευομένη λαμπρότησιν, ἄρα ταῖς ἐκ νόμων παρατηρήσεσιν ἢ ταῖς περὶ τὸ πολίτευμα τάξεσιν ἢ ταῖς περὶ λόγους αὐχίσεσιν ἐφαίνετο τῶν ἄλλων ἐνδεῶς ἔχουσα; οὐμενοῦν. 10.2 ἐσπουδάζετο γὰρ αὐτῇ γνῶσις ὡς ὀφθαλμοῖς βλέψις καὶ εὐνομία ὡς ζωῆς πραγματεία. 10.3 καὶ εἶδες ἂν περὶ μηδὲν ἄλλο τὴν νεάζουσαν τῶν παίδων κήραν σχολάζουσαν ἢ περὶ λόγους, ἐξ ὧν ἐπιστήμαι καὶ τέχναι τὸ κράτος ἔχουσι. 10.4 τὰ δὲ

περὶ τῆς ἀρμονίου μουσικῆς τῶν ἀσμάτων, ἢ τῶν ἀδόντων τὰ ψυχοτερπῆ μέλη καὶ τῶν τῷ θεῷ κεκληρωμένων σπουδάσματα πῶς τῷ λόγῳ σημανῶ; 10.5 πῶς δὲ τὴν τούτων διαγράψωμαι δήλωσιν; μέχρι γὰρ τοῦδε τοῦ διηγήματος οὐκ οἶδ' ὅπως τῇ ῥύμῃ τοῦ λόγου συναπαχθεὶς καὶ τῆς οικείας ὡσπερ ἰδιωτείας ἐπιλαθόμενος ἐπειρώμην μετρίως πως, καὶ ὡς οὐκ ἄν τις ἄλλος τῶν λίαν ἀμαθῶν καὶ ἀγροίκων, τῶν παρὰ τῆς σῆς ἀρετῆς αἰτηθέντων τὴν δήλωσιν διαγράφεσθαι. 10.6 τὸ δ' ἀπὸ τούτου, καὶ μάλισθ' ὅτι τῆς εὐρύθμου τῶν ἀσμάτων ἐμνήσθην ἠδυσφωνίας, οὐκ οἶδα τίς γένωμαι ἢ ποῖ τῷ λόγῳ χωρήσω, ποῖον δὲ παραλείπω τῶν ἠδίστων ἐκείνων καὶ εὐτάκτων μελωδημάτων, οἷς συνέψαλλον καὶ συνεόρταζον ἄνθρωποι ταῖς οὐρανίαις δυνάμεσιν. 10.7 εἰ γὰρ τις τὴν μουσικὴν ἐκείνην, τὴν ἐκ παντὸς στόματος ὑφ' ἑν τῷ θεῷ ἀναπεμπομένην τοὺς ὕμνους ἐν ταῖς πανδήμοις συνάξει, τῷ ἤχῳ τῶν ἑορταζόντων ἀγγέλων, ἔνθα εὐφραϊνομένων πάντων ἢ κατοικία, ἐξεικονίσει θελήσειεν, οὐδὲν τοῦ δέοντος ἀμαρτήσεται. 11.1 Ναοὶ γὰρ τινες παμμεγέθεις καὶ περικαλλεῖς τῇ ποικίλῃ διακοσμῆσει, διὰ μέσου προβεβλημένοι τῆς πόλεως ὡσπερ τινὰ κοινὰ πρὸς τὸ θεῖον ἐξιλαστήρια, καὶ τούτων μάλιστα ὁ τῆς παντουργοῦ καὶ θείας τοῦ ὑπερουσίου λόγου σοφίας οἶκος, καὶ ὁ τῆς ἀειπαρθένου πανάγνου καὶ θεομήτορος, ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ τοῦ προλεχθέντος πανενδόξου καὶ καλλινίκου μάρτυρος Δημητρίου, ἔνθα τοὺς θεῖους ἄθλους διήνυσε καὶ τὸ βραβεῖον τῆς νίκης ἐδέξατο, οἱ καὶ τὸν ἅπαντα δῆμον ταῖς κατὰ περίοδον ἐπανιούσαις τῶν ἑορτῶν ἡμέραις ἐν ἑαυτοῖς ἐκκλησιάζοντες, ἀνεκκλάητον εὐφροσύνην καὶ πνευματικὴν χαρμονὴν τοῖς συνιοῦσιν ἐβράβευον. 11.2 ἐκεκλήρωντο γὰρ ἐν ἐκάστῳ τούτων τάγματα ἱερέων, δι' ὧν ἢ μυστικὴ 11.2 τελεῖται λατρεία, καὶ ἀναγνωστῶν συστήματα, δι' ὧν ἢ τῶν ἀσμάτων σπουδάζεται ὑμνωδία, ἀμοιβαδὸν τοὺς στίχους ἀλαλάζοντες, καὶ ταῖς χειρονομίαις τῶν μελῶν τὸν φθόγγον διατιθέντες, καὶ μεγάλην τινὰ καὶ ἀξιοθέατον χορείαν συνιστῶντες, τῷ τε εἶδει τῆς ἀστραπτύσης στολῆς τὰς τῶν ὀρώντων θέλγοντες ὄψεις, καὶ τῇ τεχνωμένῃ τῶν ψαλμῶν λύρα τὴν ἀκοὴν κατατέρποντες. 11.3 τί γὰρ ἦν πρὸς τοῦτον τὸν ὕμνον ὁ μυθικὸς Ὀρφεὺς ἢ ἡ Ὀμηρικὴ μουσα ἢ τὰ τῶν Σειρήνων ληρήματα, τῷ ψεύδει τῶν πλασμάτων ἀναγραφόμενα, οἷς λόγος μὲν ἐπαίνων οὐδεὶς ἀληθῆς, φῆμαι δὲ ψευδεῖς τοὺς ἀνθρώπους πλανῶσαι καὶ πρὸς ἀπάτην ἀνδραποδίζουσαι. 11.4 μάτην οὖν ἐν τούτοις ἐψευδοκτύπησαν Ἕλληνας, τὴν ἀληθῆ γνῶσιν τῶν πραγμάτων ἀφρηρημένοι καὶ ταῖς κενολογίαις τῆς αὐτῶν δεισιδαιμονίας καθ' ἑαυτῶν ὀπλισάμενοι. 11.5 ἡμῖν δὲ καὶ τὸ σεβαζόμενον ἦν ἀληθές καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ὑμνούμενον. 12.1 Ἐνθα δὴ μοι καὶ θάμβος ἐπέρχεται καὶ φρίκη καὶ ἔκπληξις, ὅταν κατὰ νοῦν λάβω πῶς ὁ τοιοῦτος καὶ τοσοῦτος ὕμνος, ὁ μήπω τινὶ τῶν ἄλλων προφερομένων θυσιῶν τῷ μεγέθει ἐξομοιούμενος, ἀθρόον οὕτως ἐσίγησε καὶ εἰς οὐδὲν ἐλογίσθη καὶ ὡς ὄναρ ὑπανεχώρησε. 12.2 πλὴν γε τοῦτο λογίζομαι, ὅτι ἐν ἀμαρτίαις ὄντες τὰ θεῖα κατὰ τὸν ψαλμωδὸν ἐδιηγούμεθα δικαιώματα, καὶ τὸ μοχθηρὸν ἡμῶν τῶν τρόπων ἀδόκιμον τὸ περιφανές τοῦτο καὶ σεβάσιμον ἀπειργάσατο, ἀνάξιον κρίναντος τοῦ θεοῦ βεβήλοις καὶ ἐναγέσι χεῖλεσιν ὑμνεῖσθαι τε καὶ γεραίρεσθαι. 12.3 μέχρι γὰρ τίνος τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τοῦ πάντα κίνδυνον ἐπενεχθῆναι ἡμῖν εἰς μέσον οὐ παριστῶμεν, ἴν' ἔχῃσι γνῶναι διὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς ὑποδείγματος οἱ μετέπειτα ὅπως δεῖ λατρεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ καὶ ἑαυτοὺς ὑπεράνω παντὸς ὀλέθρου διατηρεῖν, ἵνα μὴ τοῖς ὁμοίοις ἡμῶν τῆς κακίας ὑπολισθαίνοντες πλημμελήμασι τὴν θεῖαν ἀγανάκτησιν ἐφ' ἑαυτοὺς ἐπισπῶνται. 12.4 οὐδὲ γὰρ ἄλλου τινὸς ἔνεκεν τῆς μεγάλης ἀπειλῆς ἐκείνης, ἧς καὶ μεμνημένος ἐξίσταμαι, διὰ πείρας γεγόναμεν, ἀλλ' ἢ διὰ μοχθηρᾶς καὶ κακῆς προαιρέσεως, 12.5 εἴτε διὰ τὸ παρηλλαγμένον καὶ διάφορον τῆς τε πολιτείας καὶ τῶν ἠθῶν, τῶν συνεισερόντων τῇ πόλει ἀνθρώπων ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ τόπου ἄλλων ἄλλο τι συνεισερόντων κακὸν καὶ τούτου τῷ πλησίον

μεταδιδόντων 12.6 (καὶ γὰρ δι' ἦν εἵπομεν ἄφθονον τῶν χρειῶν χορηγίαν οἱ τῶν πλησίον χωρῶν καὶ πόλεων ἄνθρωποι ἐν ταύτῃ τὴν οἴκησιν μετηλλάττοντο, καὶ μάλισθ' ὅσοι ταῖς ἤδη προαλωθείσαις νήσοις ἐκ τῆς τῶν δυσωνύμων Ἀγαρηνῶν ἐπιδρομῆς ὑπελείφθησαν, ἐπὶ τήνδε προσέφευγον, μηδεμίαν, ὡς ὑπελάμβανον, ἐν αὐτῇ πολεμίων φροντίδα τοῦ λοιποῦ ποιησόμενοι), 12.7 εἶτε δὲ πάλιν διὰ τὸ ἀνειμένον τῆς τρυφῆς καὶ ἀφρόντιστον καὶ πρὸς πᾶσαν ἡδονὴν ποικίλον τῆς χρειᾶς καὶ ἐπιτήδειον ὡσπερ τινὰ λήθην πεπόνθαμεν τοῦ θεοῦ, μακρὰν τινα καὶ ἀδιεξόδευτον πλανώμενοι πλάνην, καὶ καθὼς φησιν ὁ ἀπόστολος, ἕκαστος ταῖς ἰδίαις ἐπιθυμίαις ἐπορευόμεθα, ἀδεῶς κατὰ πάσης ἀμαρτίας χωροῦντες καὶ τῆς πρὸς ἀρετὴν ἀγούσης μηδεμίαν ποιούμενοι ἐπιμέλειαν. 13.1 Ποῖον γὰρ εἶδος κακίας, εἰ δεῖ τάληθές εἰπεῖν, ἐν ἡμῖν οὐκ ἐπράττετο; πορνεῖαι, μοιχεῖαι, ἀκαθαρσίαι, μίση, ψεύδη, κλοπαί, ἔριδες, φιλονεικίαι, λοιδορίαι, θυμοί, πλεονεξίαι, ἀδικίαι· καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν κακῶν φθόνος κοινὸν ἐμμελέτημα καθ' ἑκάστην καὶ ἀγοραῖον ἦν. 13.2 οὐ γὰρ ὅστις ἡμῶν τῷ πλησίον πράξει καλῶς διὰ σπουδῆς εἶχεν, ἀλλ' ὅστις αὐτῷ τῶν ἀβουλήτων ἐπενεγκεῖν τι φρενοβλαβῶς ἐτεκταίνετο· 13.3 οὐδ' ὅστις ἐκ τοῦ οἰκείου μεταδοῦναι τῷ χρήζοντι τὸ συμπαθὲς πληρῶν ἐβεβούλητο, ἀλλ' ὅστις ἐκ τοῦ ἀλλοτρίου τὸ οἰκεῖον πλεονάσαι πρὸς τὸν ὁμόφυλον διεμάχετο, κατ' ἀλλήλων εἰρωνευόμενοι, ἀλλήλους πλήττοντες, ἀλλήλους ἐνδιαβάλλοντες, πᾶν ὀτιοῦν κακὸν ἐν ἑαυτοῖς ἐξευρίσκοντες, ὄρφανούς ἄγχοντες, ὀρίοις χηρῶν ἐπεμβαίνοντες, ἔχθρας συνάπτοντες, δόλους συρράπτοντες. 13.4 καὶ τί δὴ τὸ τέλος τούτων ἀπάντων; ὀκνῶ μὲν τὴν γλῶτταν τῷ μεγέθει τῶν πραγμάτων ἐπαφιέναι, καὶ οὐκ ἂν ἠνεσχόμην τῶν ἀλγεινῶν ἐκείνων ὧν ἤδη πεπόνθαμεν καὶ πάλιν ἐπιμνησθῆναι. 13.5 ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν τοιούτων διηγημάτων οὐκ ἔστιν ὅπως ὑπεκκλῖναι τὴν μνήμην, δι' ὧν τῷ βίῳ καινόν τι καὶ φοβερὸν ὑπελείφθημεν ἄκουσμα, λέξων ἔρχομαι τοῦ κινδύνου τὸ μέγεθος, ἴν' εἰδῆς καὶ αὐτὸς ὅποια τῆς ἀμαρτίας εἰσὶ τὰ ὀψώνια. 13.6 ἐν ὅσῳ γὰρ ἐτρυφώμεν, ἐν ὅσῳ ἐσπαταλῶμεν καὶ πᾶσιν ἀτόποις διεζῶμεν ἐπιτηδεύμασιν, ὅτε κατὰ τὸ ψαλμικῶς ἀσθὲν πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν, τότε τῆς φοβεραῆς ἐκείνης ἐπειράθημεν ἀπειλῆς, μᾶλλον δὲ καταστροφῆς, ἴν' οἰκειότερον εἶπω, ἢ δικαίας ἀνταποδόσεως. 14.1 Καὶ σκόπει κἀνταῦθα τοῦ θεοῦ τὸ φιλάνθρωπον, τοῦ μὴ βουλομένου τὸν θάνατον τοῦ ἀμαρτωλοῦ ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν. 14.2 εἰδὼς γὰρ τὸ ἀκάθεκτον καὶ μοχθηρὸν τῆς γνώμης ἡμῶν καὶ ὅτι ἐπιμελῶς ἔγκειται ἡ διάνοια ἡμῶν ἐπὶ τὰ πονηρά, τί μηχανᾶται πρὸς τὸ τὴν ὀρμὴν ἐπισχεῖν τῆς κακίας καὶ ἐπιστροφῆς ἡμῖν ἐμβαλεῖν αἰτίας; 14.3 πρῶτον μὲν τὴν ἤδη λεχθεῖσαν γείτονα πόλιν, τὴν Βέρροϊαν λέγω, ἐπικατασεισθῆναι πεποίηκε τοῖς περιοίκις ὡς πολλοὺς τῶν ἐκεῖσε συλληφθέντων ἐξαναλῶσαι, τί διοικούμενος ἐκ τούτου; 14.4 ἴν' ἡμεῖς πάντας τῶν ἑτέροις ἀπειλουμένων τὴν αἴσθησιν λαβόντες, τῶν ἰδίων κακῶν ἀποχὴν κἂν ὀψὲ γοῦν ποιησώμεθα καὶ πρὸς ἀρετὴν τὰς πράξεις ἰθύνωμεν. 14.5 εἶτα ἐπειδὴ τούτου γενομένου οὐκ ἐνεδώκαμεν τῆς κρατούσης ἐν ἡμῖν παλαιᾶς συνηθείας, ἐφ' ἕτερον εἶδος μηχανῆς μεταβαίνει, τὴν καὶ ἡμῖν αὐτοῖς ἔσεσθαι μέλλουσαν ἀμεταμέλητα πράττουσι συμφορὰν ἐν ἄλλοις προὑποδείξας. 14.6 Δημητριάς γὰρ οὕτω καλουμένη τῆς Ἑλλάδος ἑτέρα πόλις, οὐ μακρὰν ἡμῶν ἀπωκισμένη, πολλῷ πλήθει τῶν οἰκητόρων καὶ τοῖς ἄλλοις οἷς μέγα καυχῶνται πόλεις τῶν ἔγγιστα ὑπεραιρομένη, οὐ πρὸ πολλοῦ τῆς ἡμῶν ἀλώσεως ἔργον ἐγένετο τῶν βαρβάρων. 14.7 πολιορκηθεῖσα γὰρ ὡς μικροῦ δεῖν πάντας τῶν ὑπ' αὐτὴν ἐν μαχαίρᾳ πεσεῖν, οὐδὲν ἕτερον παρεῖχε νοεῖν ἢ τοῖς κακοῖς ἡμᾶς ἐπιμένοντας τὴν ὁμοίαν πεῖραν τῶν πραγμάτων ἐκδέχεσθαι καὶ καθάπερ εἰς ἔμψυχον στήλην ἐν αὐτῇ τὰ κεχρεωστημένα ἡμῖν ἀναγινώσκειν παθήματα. 15.1 Ἀλλὰ μηδεὶς ἀποφαινόμενόν με οἰέσθω ταῦτα λέγοντα ὅτι δι' ἡμᾶς αἱ πόλεις αὗται τῶν φοβερῶν τὴν πεῖραν ἐδέξαντο. ὠφείλετο γὰρ αὐταῖς, ὡς οἶμαι, καὶ δι' οἰκείαν μοχθηρίαν ὁ κίνδυνος, ὡς

καὶ ἡμῖν μετ' ἐκείνας, ἀξίας τῶν ἡμαρτημένων ἐκάστῳ τὰς τιμωρίας ἐπάγοντος τοῦ θεοῦ. 15.2 ἀλλ' ἐν τούτοις καὶ ἡμᾶς οὐ τὴν τυχοῦσαν ἀφορμὴν τῆς ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπιστροφῆς καὶ σωτηρίας εὐκόλον ἦν ἐξευρεῖν, τὴν ἐκείνων καταστροφὴν οἰκείαν ἀσφάλειαν ποιουμένους. 15.3 ὅμως ἐπειδὴ τὸν νοῦν ἡμῶν εἶδεν ὁ τὰς καρδίας ἐρευνῶν πάση σπουδῇ τῆς ἐπ' ἀπωλεία ἀγούσης ἐχόμενον, μηδεμίαν δὲ τῶν σωτηρίων ἐντολῶν καὶ παιδευτικῶν ἐνεργειῶν ὑπολειφθεῖσαν, ἐξ ὧν αἰσθητικὴ καὶ νήφουσα ψυχὴ τὸ καλὸν μεταμανθάνει, διαφεύγουσα τῶν χειρόνων τὰς πράξεις, δι' ἃς ἐπέρχεται ἡ ὀργὴ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, ὡς φησιν ὁ ἀπόστολος, ἔδει δὲ τὴν κακίαν ἐκτριβῆναι, ἵνα μὴ τῇ ἐπὶ πλεῖον προόδῳ καὶ ἐτέρους λυμαίνοιτο, 15.4 διὰ τοῦτο ἀφῆκεν ἡμῖν ἐπενεχθῆναι τὴν φοβερὰν ἐκείνην καὶ φρικώδη πληγὴν, ἵν' ὄπερ ἄλλων πασχόντων ἡμεῖς οὐκ ἐδιδασκόμεθα, τοῦτο ἡμεῖς παθόντες ἄλλοις ὑπόδειγμα ποιησώμεθα. 16.1 Ἀλλὰ τί δεῖ μακρολογεῖν; καιρὸς γὰρ ἤδη τῶν καιρίων διηγημάτων ἐφάψασθαι, καὶ ὅπως τὴν ὀδυνηρὰν ἐκείνην πολιορκίαν ὑπέστημεν παραστήσαι τῷ λόγῳ, ὡς εἶναι τοῖς μετέπειτα νοθεσίας ὑπόθεσιν καὶ ἐναργοῦς διδασκαλίας παραίνεσιν. 16.2 ἐν τούτοις γὰρ ὄντων ἡμῶν ἦκέ τις ταχυδρόμος ἄγγελος ἀπὸ τοῦ κρατοῦντος τὰ τῶν Ῥωμαίων σκῆπτρα, Λέοντος τοῦ φιλευσεβοῦς ἄνακτος, τὴν ἔφοδον τῶν βαρβάρων, λέγω δὴ τῶν δυσωνύμων Ἀγαρηνῶν, καταμηνύων καὶ ὡς τάχος ὀπλίζεσθαι καὶ πρὸς τὴν μάχην ἡμᾶς συσκευάζεσθαι, πρόσφυγὰς τινὰς ἀπ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν βαρβάρων ἀφίχθαι λέγων, καὶ τὴν βουλήν αὐτῶν, ἣτις ἐστὶ, προειπόντας τῷ βασιλεῖ, καὶ ὅτι πᾶσαν τὴν ὀρμὴν ἐπὶ τήνδε πεποίηται, ὑπὸ πολλῶν ἤδη τῶν ὑπ' αὐτῶν προχειρωθέντων βεβαιωθέντες ὡς ἀτείχιστός ἐστιν ἐκ τοῦ πρὸς θάλασσαν μέρους καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν νηῶν μάχαις εὐεπιχείρητος. 16.3 ταύτης οὖν ἀγγελθείσης τῆς πονηρᾶς ἀγγελίας, θροῦς μὲν ἐγένετο κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ φόβος καὶ τάραχος, ἀσυνήθους πράγματος καὶ φοβεροῦ ταῖς ἀκοαῖς ἡμῶν ἐν ἀρχαῖς προσπεσόντος, ἐβουλευσάμεθα δ' ὅμως τὴν οἰκείαν περιποιήσασθαι σωτηρίαν, καὶ ὅσα πρὸς τὴν τῶν ἐναντίων ἄμυναν καταρτίζειν, καὶ πρὸς τὸν κατ' αὐτῶν πόλεμον διεγείρεσθαι. 16.4 πλὴν ἔκαμνε μὲν ὁ λογισμὸς ἐκάστου καὶ ταῖς ἄλλαις μερίμναις τῆς ἀπειρίας τοῦ μάχεσθαι, μήπω τοῦ πράγματος ὧν ἐν πείρᾳ, μηδ' ὅπως τὴν ἀρχὴν λαμβάνει δεδιδραγμένος. 16.5 πλεον δὲ τὸ μὴ ἐπιτήδειον εἶναι τὸ τεῖχος ἔνθα καὶ τὴν προσβολὴν ἐσκοποῦμεν, τὰς ἀπάντων ψυχὰς κατεβύθιζε. 16.6 καὶ γὰρ ἦν ὡς ἀληθῶς ὑποπτον, οὐ μόνον τοῖς ἀπειροπολέμοις καὶ ἀόπλοις ἡμῖν, ἀλλ' ἤδη καὶ αὐτοῖς τοῖς γεγυμνασμένοις καὶ προαποκειμέναις ἔχουσι τὰς τῶν τοιούτων πραγμάτων αἰτίας. 17.1 Ἐβουλευσάμεθα δ' οὖν, εἴ τι καὶ δέοι πράττειν, ἐν αὐτῷ πράττειν τῷ τείχει καὶ πρώτης ἔχεσθαι τῆς αὐτοῦ ἀσφαλείας καὶ πρὸς τὸ κρεῖττον μεταποιήσεως. 17.2 οὐ συνεβούλευε δ' ἡμῖν τοῦτο τέως ὁ ταύτην ἡμῖν τὴν ἀγγελίαν πρὸς τοῦ βασιλέως κομίσας (Πετρωνᾶς δὲ οὗτος ἐκαλεῖτο, τῷ καταλόγῳ τῶν πρωτοσπαθαρίων ἐναριθμούμενος, ὃς ἦν ἐπιτετραμμένος ἐγχρονίσει μικρὸν τῇ πόλει καὶ τινος αὐτῇ μεταδοῦναι βοηθείας καὶ δεούσης ἐν τοῖς πράγμασι συνεργείας), ἄλλην δὲ τινα σοφωτάτην ἔλεγεν ἐξευρεῖν ἐπίνοιαν, ὡς λίαν ἐνεργῆ καὶ σωτήριον, εἰ μὴ καὶ ταύτης αἰ προοδοποιήσασθαι τὴν καθ' ἡμῶν ἀπώλειαν ἀμαρτία ἀναίρεσιν καθυπέβαλον. 17.3 ἐλλόγιμος γὰρ ὧν ὁ ἀνὴρ καὶ πολλὴν πραγμάτων ἐσχηκῶς πείραν, καθ' ἑαυτὸν συνιδὼν ὡς εἰ θελήσοι τοῦ τείχους τῆς οἰκοδομῆς ἐπιμεληθῆναι, καὶ κόπους παρέξει τῇ πόλει καὶ πλεον οὐδὲν τῶν πρὸ αὐτοῦ περὶ τούτου φροντισάντων ὀνήσειεν, ἐφ' ἕτερον εἶδος ἀσφαλείας (καὶ σκόπει πῶς εὐφυὲς καὶ ἀρμόδιον) τὸν νοῦν μετηγάγετο. 17.4 εἰδὼς γὰρ ὡς ἅπαν περικλύζεται τὸ κατὰ νότον μέρος τῆς πόλεως ἀπὸ τῶν θαλασσίων ὑδάτων, ἐκεῖθεν δὲ προσπίπτοντος τοῦ πολέμου εὐχερῶς ἔχειν τοὺς βαρβάρους πᾶν ὅτιοῦν βούλονται ἂν ἐν αὐτῷ διαπράξασθαι, μηδενὸς κωλύοντος αὐτοὺς ὑπεράνω τῆς οἰκοδομῆς γενέσθαι τοῦ τείχους διὰ τὸ πρόσγειον καὶ χθαμαλωτάτην εἶναι τὰς τε νῆας μᾶλλον

ὑπερανέχειν ἐκ τοῦ κατὰ πρύμναν μέρους, καὶ ἀπὸ μετεώρου δύνασθαι τοὺς ἐν ταῖς ἐπάλλεσιν ὄντας κατατιτρώσκειν, 17.5 ἐβουλεύσατο φραγμόν τινα καὶ τετεχνημένην ἐνέδραν ἐν αὐτοῖς ἐγκρύψαι τοῖς ὕδασι, ὡς ἂν καὶ τῇ πόλει τὸ ἀσφαλές καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐμπόδιον κατ' αὐτὸ γένηται. 17.6 πολλοὶ γὰρ ἦσαν ἐκ μονολίθου γεγλυμμένοι τύμβοι κατὰ τε τὸ πρὸς ἀνατολήν καὶ δύσιν μέρος τῆς πόλεως, ἐν οἷς πάλαι τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς οἱ τήνδε κατοικοῦντες ἐνεταφίαζον Ἑλληνας· 17.7 οὐς καὶ συνάγων καὶ τινι παραδόξῳ μεθόδῳ, ἦν αὐτὸς μόνος ἐξεῦρε, τῇ θαλάσῃ βυθίζων, καὶ ὡς ἀπὸ μικροῦ τινος διαστήματος στοιχηδὸν τούτους τοῖς ὕδασι ὑποκρύβων, θαλάσσιόν τε καὶ ξένον ἔρυμα καὶ τοῦ πρὸς ὕψος τῇ χέρσῳ προβεβλημένου τείχους ὀχυρώτερόν τε καὶ ἀσφαλέστερον τῇ ἀληθείᾳ κατετεχνάζετο. 17.8 καὶ δὴ καὶ εἰς ἔργον ἂν ἐξέβη πᾶσαν ἀσφάλειαν τῇ πόλει περιποιούμενον, ὡς μηδὲ δύνασθαι τὰς νῆας πλησιάσαι τὸ παράπαν καὶ τῆς ἑαυτῶν μεταδοῦναι βλάβης, εἰ μὴ καὶ τοῦτο διὰ τὴν μοχθηρίαν ἡμῶν ἐκωλύθη καὶ εἰς οὐδὲν προεχώρησεν. 18.1 Ἦδη γὰρ περὶ τὰ μέσα που τοῦ κινδυνώδους τόπου πεφθακότος τοῦ τοιοῦτου διαποντίου φραγμοῦ καὶ πᾶσαν ἡμῶν ὑπόνοιαν ἐπίφοβον καὶ πονηρὰν ὑποτέμνοντος, ἦκέ τις ἕτερος, καὶ αὐτὸς πρὸς τοῦ βασιλέως πεμφθείς, τὸν εἰς τοῦτο ταχθέντα Πετρωνᾶν σπουδαίως μεταπεμπόμενος καὶ τὴν φροντίδα πᾶσαν τῆς πόλεως εἰς ἑαυτὸν μετατιθεῖς· 18.2 Λέων δὲ οὗτος ἐκαλεῖτο, πάσης τῆς περιχώρου προχειρισθείς στρατηγὸς καὶ πᾶσαν ἐπιμέλειαν τῶν πρὸς τὴν μάχην εὐτρεπιζομένων πραγμάτων ἀναδεξάμενος. 18.3 ὧ καὶ ἔδοξε τὴν τοῦ ἔργου τούτου σχολάσαι τέως φροντίδα καὶ τοῦ τείχους τὴν οἰκοδομὴν ἐξανύεσθαι. 18.4 ἅμα γὰρ ἦκε, καὶ μεθίστησιν εὐθύς τὸν δῆμον ἅπαντα τὸν εἰς τοῦτο τεταγμένον πρὸς τὸ τὰς χρειώδεις ὕλας τοῖς τεχνίταις ἐπικομίζειν, ὡς ἂν τῇ πολυχειρίᾳ τυχὸν καὶ τῇ τῶν δεόντων δαψιλῆι χορηγίᾳ τὸ σπουδαζόμενον εἰς ἔργον ἄγοιτο. ἤδη μὲν οὖν ἄλλοι τὰ τῆς οἰκοδομῆς ἦν ἐνεργῆ. 18.5 ἀλλ' ὅσον ἐδόκει τὸ πρὸς ὕψος ἐγειρόμενον τοῦ τείχους τὴν τῶν ἐναντίων ἀπείργειν κακόνοιαν, τοσοῦτον ἐφαίνετο τὸ λείπον τοῖς πολίταις ἡμῖν παντὸς κινδύνου καθυπεμφαῖνον ὑπόνοιαν. 18.6 οὔτε γὰρ ἅπαν διορθωθῆναι δυνατῶς εἶχε πολλῶ μήκει διατεινόμενον πρὸς τὸ μηκέτι τὴν ἐξ αὐτοῦ συμφορὰν ἡμᾶς ὑποπεύειν, καὶ ὁ χρόνος τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον ἐφεστάναι προεμαρτύρατο μήπω τοῦ μέσου χώρου τῆς οἰκοδομῆς ἀψαμένης, ἐξ οὗ καὶ τὴν βλάβην ὑποπευόμεθα. 18.7 ἀγγελίαι γὰρ τῶν προτέρων φοβερώτεραι καὶ συχνότεραι τὰς ἀπάντων ἡμῶν ἀκοὰς περιεθρύλλουν, καὶ τοὺς βαρβάρους ἐγγίζειν ἤδη τὸ πλεῖστον τοῦ πλοὸς διανύσαντας. 18.8 οὐκ ἦν γὰρ ὅπου καὶ πρὸς μικρὸν αὐτοὺς ἐμβραδῦναι, διὰ τὸ τὰς πλείονας νήσους ὑπ' αὐτῶν προεκπορθηθῆναι, καὶ τὰς πρὸς θάλασσαν ἐχούσας πόλεις τὴν οἴκησιν τῇ καταπλήξει μόνη τῆς ἀκοῆς αὐτῶν πρὸς φυγὴν ἐκτραπῆναι, καὶ μηδὲν ὑπάρχειν ὃ τὴν ὀρμὴν αὐτῶν ἢ τὴν τῶν ὄπλων συνέχειαν ἐξαρκεῖν ὑπομῆναι. 18.9 τέτταρας γὰρ ὁμοῦ καὶ πεντήκοντα τὰς βαρβαρικὰς εἶναι προέλεγον νῆας, οὐδὲν ἦττον πόλεως ἐκάστης αὐτῶν τῷ μεγέθει καὶ ταῖς ἄλλαις κατασκευαῖς τυγχανούσης, ἐν αἷς ἦν παμμιγῆς τις ὄχλος ἀπονενοημένων καὶ μανιωδῶν, τῶν τε τὴν Συρίαν οἰκούντων Ἰσραηλιτῶν καὶ τῶν ὁμορούντων Αἰγυπτίοις Αἰθιοπῶν, πάντων αἰμοβόρων καὶ θηριογνώμωνων ἀνθρώπων, πολλὴν τὴν ἐν τοῖς φόνοις ἐπιστήμην ἐξησκημένων καὶ ταῖς ληστρικαῖς ἐπινοίαις τὰς σφαγὰς ἐμμελετησάντων, ὡς μὴ δύνασθαί τινα κἂν ἀκοῇ τὴν τούτων ἐκδέξασθαι πείραν, ἀλλὰ σπεύδειν ἕκαστον ὑποχωρεῖν τῆς ἐνεγκαμένης, κρεῖττον ἡγούμενον τὴν μετὰ θηρῶν ἀγρίων ἐν τοῖς ὄρεσιν οἴκησιν ἢ τὸ ὑπ' αὐτῶν ληφθῆναι καὶ πολυώδυνον ἀπενέγκασθαι θάνατον. 19.1 Πλὴν ἐν τούτοις τούτων ἐχόντων ἄλλοι φοβερώτερός τις τῶν ἤδη λεχθέντων ἐλήλυθεν ἄγγελος, τῶν βαρβάρων τὴν ἔφοδον πλησιέστερον οὐσαν ἅπασιν προδηλῶν. 19.2 Νικήτας δὲ οὗτος ἐκαλεῖτο, στρατηγὸς τὴν ἀξίαν καὶ τὴν ἐν τοῖς βουλευμασιν εὐταξίαν. 19.3 οὗτος ἐλθὼν συνεπαμῦναι τῇ

πόλει κατηγγυᾶτο (εἰς τοῦτο γὰρ ἔλεγεν ἀφῖχθαι), καὶ εἴ τι δέοι πράττειν, ἐτοίμως ἔχειν καθυπετίθετο. 19.4 πλὴν ὅτι συνέβη 19.4 τι καὶ τοιοῦτον γενέσθαι μεταξύ τῆς προσδοκίας τῶν πολεμίων ἐξ ἐπινοίας τοῦ σκανδαλοῦ καὶ πονηροτάτου δαίμονος. 19.5 ὁ γὰρ ἤδη λεχθεὶς στρατηγὸς τούτῳ δὴ τῷ νεωστὶ παραγενομένῳ Νικήτῃ αὐτοῦ που περὶ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ τείχους κατ' ἀρχὰς ἐντυχῶν ἵππῳ ἐφεζόμενος, ὡς τὴν συνήθη πρὸς τὸν φίλον ἔδοξεν ἐκπληρῶσαι τῷ ἀσπασμῷ προσηγορίαν, καὶ αὐτὸν ἵππῳ ἐγκαθεζόμενον, τοῦ ῥυτῆρος ἀμελήσας δεινὸν τι πέπονθε πρᾶγμα καὶ πολλῶν δακρύων ἐπάξιον. 19.6 ἐκταραχθέντες οἱ ἵπποι, καὶ πλέον οὗτος ἐφ' ὃν ὁ στρατηγὸς κεκαθίκει, τῇ φυσικῇ μανίᾳ πληγείς τὸν τε αὐχένα σιμώσας καὶ τὴν κόμην φρίζας, ὄρθιον ἀρθείς τῆς ἔδρας αὐτὸν ἀπεβάλετο, καὶ ἐκ τοῦ πρὸς οὐρὰν κυβιστήσας καὶ πρὸς τοῦδαφος ῥίφεις τὸν δεξιὸν τε μηρὸν καὶ τὰ πρὸς τὴν κοτύλην μέλη θλασθεὶς ἐλεεινὸς ἦν καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς ἀπειπών· 19.7 ὃν οἱ τῆς στρατιωτικῆς τάξεως δορυφόροι παραχρῆμα ταῖς χερσὶν ἀνελόμενοι ἀπήγον οἴκαδε, μηδὲν ὡς εἰκὸς περὶ τῶν προκειμένων πραγμάτων τοῦ λοιποῦ φροντιούμενον. 19.8 ἔκειτο δὴ οὖν ὁ ἀνὴρ ὀδύνας ἀφορήτους βληθεὶς, οὐκ ἔχων ᾧτινι πρῶτον τὸν νοῦν ἐπαφήσει. 19.9 εἶλκε μὲν γὰρ αὐτὸν ἡ φροντίς τοῦ προσδοκωμένου κινδύνου, πῶς καὶ τίνα τρόπον περισώσει τὴν πόλιν ἐκ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν βαρβάρων· 19.10 ἀνθεῖλκε δὲ τοῦτον πρὸς ἑαυτὸν πλέον ἢ δριμεῖα ὀδύνη καὶ τὸ θάνατον ἀπειλεῖν τῶν πληγέντων μελῶν τὸ πάθος, καὶ ἀνέπειθε μηδὲν ἕτερον προτιμᾶν τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. 19.11 καὶ οὕτως ἐν μεθορίῳ δύο χαλεπῶν κείμενος καὶ ἐξ ἑκατέρου νικώμενος πρὸς πᾶσαν ἐνέργειαν ἦν τῶν δεόντων ἀνεπιτήδειος. 19.12 πλὴν διὰ τὸ κατεπεῖγον τοῦ καιροῦ πύργους τινὰς ξυλοσυνθέτους τῷ διερρηκῶτι μέρει τοῦ τείχους ἡμεῖς δομησάμενοί τε καὶ προσπελάσαντες ὀλίγην τινὰ παρέσχομεν ἑαυτοῖς χρηστῆς ἐλπίδος ἀναψυχὴν, ὡς δῆθεν ἀφ' ὕψους τοὺς ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐρχομένους ἀπείργειν καὶ μὴ παραχωρεῖν αὐτοῖς πλησίον ἵεναι τοῦ τείχους καὶ τὰς κακοβουλίας αὐτῶν ἐνεργεῖν. 19.13 ταῦτα δὲ σπυδόντων ἦν ἐφευρέματα, τῆς ἀνάγκης τοῦ φόβου τὰς ἐπινοίας τῶν ματαίων ὑποβαλούσης, εἰ καὶ ὅτι, καθὼς τις ἔφη σοφός, εὐμήχανόν ἐστιν ἅπαν τὸ πιεζόμενον. 19.14 οὐκ ἦν γὰρ ὅστις ἐν ἡμῖν βεβαίως κατὰ τοῦ μέλλοντος σκέπεται ἢ τῆς τῶν ἐπιζομένων ἐκβάσεως. 20.1 Ὅμως ἐπειδὴ τοῦ στρατηγοῦ πληγέντος ἢ περὶ ἡμῶν ἅπαντα φροντίς εἰς τὸν ῥηθέντα μετῆι Νικήταν, ἦρχετο καὶ αὐτὸς τὰ παρ' ἑαυτοῦ τὸ κατὰ δύναμιν ἐπιδείκνυσθαι, ἔλεγε δὲ καὶ τῶν πλησιοχώρων Σκλαβήνων, τῶν τε ὑφ' ἡμᾶς τελούντων καὶ τῶν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Στρυμόνος, πλῆθος πολὺ προστετάχθαι συνελάσαι τῇ πόλει, τῆς τοξικῆς ἐμπείρων, ὡς ἂν μηδ' ἡμεῖς τυχὸν εὐρεθῶμεν τῆς τῶν ἐναντίων ἐνδέοντες πανοπλίας, ἀλλ' ἔχωμεν οἷς τὴν πρώτην αὐτῶν ἀποκρουσόμεθα προσβολήν. 20.2 ὁ καὶ εἰς ἔργον ἄγειν προεθυμεῖτο· 20.3 ἐπιστολὰς γὰρ χαράξας διὰ πάσης ἐξέπεμψε τῆς περιχώρου, ἥκειν τὸ τάχος πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἀμφὶ τοὺς Σκλαβήνους κατεπισπεύδων, ἕκαστον αὐτῶν ὡς οἷόν τε ἦν ὀπλισάμενον. 20.4 ἐξ οὗ δὴ καὶ συνέρρεον ὀλίγοι μὲν τινες ἀφελεῖς, οὐχ ὅσοι δὲ τὴν χρεῖαν ἐπλήρουν, ἀλλὰ καὶ λίαν εὐαρίθμητοι καὶ πρὸς τὴν μάχην παντελῶς ἀπαράσκευοι. 20.5 τοῦτο δὲ συνέβαινε ἐκ τοῦ σκαιοῦ τινὰς εἶναι καὶ πονηροτάτους τοὺς ἐμπεπιστευμένους αὐτοὺς ἄρχοντας, τὸ οἰκεῖον μᾶλλον συμφέρον ἢ περὶ τὸ τοῦ κοινοῦ σκοποῦντας καὶ τῷ πλησίον ἐξ ἔθους ὄντας ἐπιβουλεύεσθαι δωροληψίαις τε ἐπιμαιομένους καὶ μηδὲν ἄλλο προτιμᾶν τῆς τούτου ἐμμελετήσαντας κτήσεως. 20.6 καὶ δις γὰρ καὶ τρίς καὶ πολλάκις διὰ γραμμάτων ἐκφοβεῖν πειρωμένου τοῦ προλεχθέντος Νικήτα τὸν στρατηγὸν Στρυμόνος καὶ τῆς βραδυτήτος αὐτὸν κατατιτωμένου, καὶ ὡς εἴ τι πάθοι κινδύνου παρόντος ἢ πόλις, αὐτῷ μόνῳ τὴν αἰτίαν ἐπὶ τοῦ κρατοῦντος καταψηφίζεται, 20.7 οὐδὲν ἦττον ἢ πρότερον εἶχε τῆς συνήθους ἐκεῖνος κακοβουλίας ἐχόμενος· πρῶτον μὲν τοῦ θεοῦ ἔπειτα δὲ τοῦ ἀνθρωπίνου φόβου ὑπεριδῶν καὶ τὴν ἀπώλειαν τῆς

τοσαύτης πόλεως εἰς μηδὲν θέμενος οὔτε αὐτὸν δι' ἑαυτοῦ οὔτε τινὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ὄντων ἔλθειν καὶ συνεπαμῦναι τοσαύτη συμφορᾷ περιστοιχηθεῖσιν ἡμῖν ἐβουλεύσατο, ἀλλὰ τῇ προσδοκίᾳ τοῦ ἀεὶ παρεῖναι μέχρι τῆς ἐσχάτης ἡμέρας τοῦ πολέμου πάντας ἡμᾶς ἀποπλανήσας, ἔλαθε συμπεράνας τὴν καθ' ἡμῶν ἐπιβουλήν καὶ τῷ ὀλέθρῳ μέγα καὶ κομψὸν ἐγγελάσας, ᾧ συνεσχέθημεν. 21.1 Οὕτω δὲ τῆς ἀπὸ τῶν συμμάχων Σκλαβήνων ἀποβουκοληθέντες ἐλπίδος, καίτοι οὐδ' ἡμεῖς ὄντες εὐαρίθμητοι, ἀλλὰ πολλῶν πλήθει τὴν χρεῖαν ἀποπληροῦντες καὶ λίαν τὴν τῶν βαρβάρων καθυπερβαίνοντες στρατιάν, ὅμως τὸ μηδεμίαν πείραν πολέμου ἐνυπάρχειν ἡμῖν μηδὲ προαποκειμένην ἔχειν τὴν περὶ τούτου μελέτην φοβερὰν τινὰ καὶ ἐκπλήξεως γέμουσαν τὴν ἔφοδον αὐτῶν ἐνεποίει. 21.2 ἄλλως τε καὶ τὸ μηδὲν φθάσαι πρὸς τὴν τούτου ἐξευρεῖν ἄμυναν πονηρὸν ἡμῖν κατεφαίνετο. 21.3 καὶ φυγῆ μὲν χρήσασθαι τέως φορτικὸν ἦν· ἔμελλε γὰρ ἡμῶν ἐκτραπέντων τε πόλις τε ἀλωθῆναι καὶ τῶν προλεχθέντων σεβασμίῳ οἴκῳ ὃ τε διὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λοιπῆς χρεῖῶδους ὕλης ἀφαιρεθῆναι κόσμος ἢ καὶ αὐτοὶ οἱ πανευαγεῖς οἴκοι πυρίκαυστοι γενέσθαι. 21.4 ἅμα δὲ καὶ τὴν τῶν βαρβάρων ὑπεκκλίνοντες βλάβην, οὐκ εἶχομεν ὅπως τὴν καθ' ἡμῶν τοῦ κρατοῦντος ἀγανάκτησιν διαθώμεθα. 21.5 ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἦν ἀνεκτὰ καὶ πάσης σωτηρίας ἐχόμενα, εἰ καὶ ὅτι πρὸς μνειάν μόνον ἔλθειν τῶν τοιούτων μήπω τοῦ κακοῦ τὴν πείραν ἐσχηκόσι παντὸς θανάτου χαλεπώτερα· 21.6 τοῖς τοσούτου πράγματος χωρεῖν δῆμον, μηδὲν ἄλλο προεθισθέντα πλὴν τὸ ἀβρὸν μεταδιώκειν καὶ τρυφηλὸν βίον καὶ πολεμικοῖς ἀγῶσι μήπω προγυμνασθέντα, ἔκστασιν ἡμῖν ἐνεποίει καὶ φρίκην. 22.1 Πλὴν ὅτι τοῖς λογισμοῖς θατέρου τούτων παλαίοντες, οὔτω τὰς ἐφεξῆς ἡμέρας διετελοῦμεν. 22.2 καὶ ὁ μόνον τοῖς ἀποροῦσιν ὑπολείπεται, τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἐσπουδάζομεν ἤδη, τοὺς ἀφάτους τῆς θεῖας συμπαθείας οἰκτιρμούς καὶ τὰς τῶν ἀγίων πρεσβείας ἐπικαλούμενοι. 22.3 κατειληφότες γὰρ τὸν προλεχθέντα πανευπρεπέστατον οἶκον τοῦ πανενδόξου μάρτυρος Δημητρίου, ὅσοι τε τὴν πόλιν οἰκοῦμεν καὶ ὅσοι ἐξ ἄλλοδαπῆς ἦσαν ἐπήλυδες, ἀξία πᾶσα καὶ ἡλικία, καὶ θρηνώδεις χοροὺς συστησάμενοι ἐπεβοῶμεν τῷ μάρτυρι προστάτην ἡμῖν γενέσθαι κατὰ τῆς προσδοκωμένης ἀπειλῆς τῶν βαρβάρων, 22.4 «ἔδειξας» λέγοντες, «ᾧ γενναῖε μάρτυς, τὸ θερμὸν τῆς σῆς ἀντιλήψεως ἐν πολλοῖς κινδύνοις πολλακίς ἐπελθοῦσι τῇ πόλει σου, καὶ πᾶσαν ἐναντίων ἐπιβουλήν διεσκέδασας, καὶ ὀλέθρου παντὸς ἀπείρατον αὐτὴν διετήρησας. 22.5 δεῖξον καὶ νῦν, συμπαθέστατε, τὴν ἄμετρόν σου περὶ ἡμᾶς κηδεμονίαν, καὶ μὴ καυχῆσονται καθ' ἡμῶν ἔθνη βάρβαρα καὶ ἀλλόφυλα, μὴ εἰδότα θεόν· 22.6 μηδὲ δῶς βεβηλωθῆναί σου τοῦτον τὸν οἶκον, ὃν πᾶσα ἡ οἰκουμένη κοινὸν ἰατρεῖον καὶ προσφύγιον κέκτηται, ὑπὸ ἐναγῶν καὶ ἀθέων ἀνθρώπων, τὴν πίστιν ἡμῶν μυκτηριζόντων καὶ τὴν λατρείαν ἐξουθενούντων, καὶ τοῦτο μόνον ἐγκλημα καθ' ἡμῶν ἐπαγόντων τὴν θεοσέβειαν, καὶ θάνατον ἀπειλούντων ἄωρον καὶ ὀλέθριον. 22.7 εἰ γὰρ καὶ μυρίων ἐσμὲν ἄξιοι τιμωριῶν δι' ἃς ἐπράξαμεν ἐπὶ τῆς γῆς ἀμαρτίας, καὶ τῆσδε τῆς ἐπερχομένης καταστροφῆς ὑπόδικοι καθεστήκαμεν. 22.8 ἀλλ' οὐκ ἔγνωμεν ἕτερον θεὸν εἰ μὴ τὸν σὲ στεφανώσαντα, δι' ὃν καὶ τοὺς θεῖους ἄθλους διήνυσας, ὃν καὶ τῇ μιμήσει τοῦ πάθους ὑπερεδόξασας, ἐξ οὗ καὶ τῶν πολλῶν θαυμάτων τὴν χάριν ἀπέληφας, καὶ ἡμῖν δεδώρησαι τεῖχος ὄχυρὸν καὶ ἀκλόνητον ἔρεισμα, τὰς ὑπὲρ ἡμῶν ἐκάστοτε ποιούμενος πρὸς αὐτὸν ἰκεσίας καὶ ἐξαιτῶν ἡμῖν τὰ συμφέροντα. 22.9 ἔπιδε οὖν καὶ νῦν ἐπὶ τὴν ἀπορίαν καὶ ἀμηχανίαν τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τῆς δεήσεως ἡμῶν ἐπακούσας στήθι εὐπαρρησιάστῳ τῇ πρεσβείᾳ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν οἰκετῶν σου, καὶ τῆς προσδοκωμένης ἐξάρπασον συστροφῆς, ἵνα μὴ καυχῆσονται καθ' ἡμῶν τὰ τέκνα τῆς παιδίσκης Ἄγαρ, μηδὲ εἴπωσι, ποῦ ἐστὶν ὁ προστάτης αὐτῶν; 22.10 ὄραξ γὰρ καὶ αὐτός, εὐμενέστατε, ὅτι οὐκ ἐν δόρασιν οὐδ' ἐν ἀσπίσι πεποιθότες ἐσμὲν, ἀλλὰ τὸ πᾶν ἀνεθέμεθα τῇ δυνατῇ σου πρεσβείᾳ, τῆς σῆς προνοίας καὶ αὐθις

ἐπιτυχεῖν ἐπελπίζοντες.» 22.11 τούτους τοὺς ἰκετηρίους μετὰ συνοχῆς καρδίας τῷ μάρτυρι νύκτα καὶ ἡμέραν πάντες προσάγοντες καὶ τὸ ἔδαφος τοῦ ναοῦ τοῖς δάκρυσι πλύνοντες τῇ προσδοκίᾳ τῶν ἐναντίων διετελοῦμεν, καθάπερ τινὸς ἕρκους ὀχυρωτάτου τῆς ἀμαρτίας ἡμῶν ἀντικαθισταμένης καὶ τὰς πρεσβείας τοῦ μάρτυρος κωλοῦσης πρὸς τὸ τὴν θείαν ἡμῖν εὐμένειαν ἐπικλῖναι. 22.12 εἰκὸς γὰρ καὶ πρὸς αὐτὸν ῥηθῆναι, καθάπερ πάλαι πρὸς τὸν προφήτην Ἰερεμίαν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ποιουμένου τὴν δέησιν, μὴ τῆς θεϊκῆς συμπαθείας ὄντος ἀξίου τυχεῖν, ὅτι «μὴ προσεύχου ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τούτου· οὐ γὰρ εἰσακούσομαί σου.» 22.13 ἔδει γὰρ, ἔδει τὸν παραχωρηθέντα καθ' ἡμῶν ὄλεθρον ἐνεργεῖσθαι, ἵν' ἔχωσι γινῶναι πάντες οἱ ἐν ἀμαρτίαις ὄντες ὡς οὐδὲν οὕτως ἐπισπᾶται τὸ θεϊκὸν οὐς πρὸς τὰς ὑπὸ τῶν ἁγίων προσφερομένας δεήσεις ὡς ὀρθοτομία βίου καὶ ἀρίστων ἐπιμέλεια πράξεων. 23.1 Ἐν ὄσῳ γὰρ ὑφ' ἡμῶν ἐπὶ ματαίῳ ταῦτα διεσπουδάζετε, ἡκέ τις τὰς βαρβαρικὰς νῆας ἤδη που παρὰ τὸν αὐχένα τοῦ ῥηθέντος Ἐκβόλου πλησιάσαι καταμηνύων κυριακῆς ἡμερῶν ἐπιφωσκούσης, ἐνάτης καὶ εἰκάδος ἀγομένης μηνὸς Ἰουλίου, ἔτους υιβ'. 23.2 τῆς οὖν φήμης ταύτης πᾶσαν ἀθρόον διαδραμούσης τὴν πόλιν θόρυβος μὲν παρὰ πᾶσιν ἀνήγερτο καὶ κλόνος καὶ τάραχος, ἄλλων ἄλλο τι βοώντων καὶ περὶ τοῦ προκειμένου βουλευομένων, ὀπλιζομένων τε πάντων ὡς οἶόν τε ἦν, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος κατασπευδόντων. 23.3 οὐπω δὲ ταῖς ἐπάλξεσι τοῦ τεῖχους διασπαρέντων, ἰδοὺ δὴ καὶ τῶν βαρβάρων αἱ νῆες ἐκ τῆς ῥηθείσης ἐφάνησαν ἐξοχῆς, πεπετασμένα ἔχουσαι τὰ ἱστία. 23.4 καὶ γὰρ κατὰ τινα σύμβασιν ἔτυχε τῷ καιρῷ τούτῳ κατ' οὐρὰν αὐταῖς ἐπεισφρήσας ἄνεμος, ὡς τοῖς πολλοῖς δοκεῖν μηδ' ἐφ' ὑδάτων ἀλλὰ δι' ἀέρος μεταρσίους κομίζεσθαι. 23.5 Ἰούλιος γὰρ ἦγετο, καθὼς εἴρηται, μὴν, ὅτε καὶ πλέον τῶν ἄλλων ἡμερῶν ὁ τῆδε διακόλιος ἐπείσέρχεται ἄνεμος, ἐκ τῶν ἐξοχῶν τοῦ τῆς Ἑλλάδος Ὀλύμπου τὴν ἀρχὴν ἔχων, καὶ μέχρις ἐνάτης ὥρας ἀπὸ πρωῒθεν ἐφ' ἐκάστης τῶν θερινῶν ἡμερῶν συνεισπίπτων τῇ πόλει καὶ τὸν ἀέρα διαφορῶν. 23.6 ἐκεῖνον οὖν εὐρηκότες συνεργὸν οἱ πολέμιοι, ἔτι τῆς ἡμέρας ἐν ἀρχαῖς οὔσης, ἐγγύθεν προσέρρηξαν. 23.7 καὶ πρῶτα μὲν τὰ ἱστία χαλῶσιν αὐτοῦ που παρὰ τὸ τεῖχος γενόμενοι, καὶ τὴν πόλιν ὅποια τις οὕσα τυγχάνει ἐπιμελῶς κατενόουν· 23.8 οὐδὲ γὰρ ἅμα τῷ καθορισθῆναι τῆς μάχης ἀπῆρξαντο, ἀλλ' ἐνέδωκαν ὀλίγην τινὰ σχολὴν τοῦ τε προπειραθῆναι τῆς ἡμετέρας ἰσχύος, ὅπως ἔχωμεν πρὸς τὴν διὰ τοῦ πολέμου συμπλοκὴν, καὶ ἑαυτοὺς πρὸς τοῦτο αὐτὸ ἐξασκῆσαι. 23.9 ἔστησαν οὖν τέως περιδεεῖς, μηδενὶ τῶν ὀρωμένων ἔχοντες ἐξομοιοῦν τὰ βλεπόμενα· πόλιν γὰρ κατενόουν πολλῶ μὲν τινι μεγέθει πεπλατυσμένην, λαοῦ δὲ πλήθει ἅπαν τὸ τεῖχος περιεστοιχισμένην. 23.10 ἐξ οὗ δὴ καὶ πλέον καταπλαγέντες μικρὸν τὴν μάχην ἐπέσχον, ὡς ἐκ τούτου καὶ ἡμῖν ἐγγενέσθαι βραχὺ τι θάρσος καὶ μεταξὺ τῆς τοιαύτης σχολῆς τὰς ψυχὰς ἀνακτήσασθαι. 24.1 Οὕτω δὲ ὄντων ἡμῶν ἔδοξε τῷ καθηγουμένῳ τοῦ τῶν βαρβάρων στρατοῦ διελθεῖν ἅπαν τὸ τεῖχος, ὅσον περικλύζεται τῇ θαλάσῃ. 24.2 σκαιὸς δὲ οὗτος καὶ παμπόνηρος ἦν, καὶ τῇ ὁμῶνυμίᾳ τοῦ θηρὸς κατάλληλον καὶ τὴν πρᾶξιν ἐπιδεικνύμενος, καὶ οὐδὲν ἄμεινον ἐκείνου τῶν τρόπων τῇ ἀγριότητι καὶ τῷ ἀκαθέκτῳ τῆς ὀρμῆς διακείμενος. 24.3 ἔγνωσ δὲ τοῦτον πάντως καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς φήμης, περιβόητον ἐχούσης τὴν τοῦ ἀνδρὸς κακίαν, ὡς μηδέποτε τινὰ τῶν λαλουμένων ἀσεβῶν εἰς τοσαύτην μανίαν ἐλάσαι, ὡς ἀκορέστως ἔχειν ὄραν ἀνθρωπίνων αἱμάτων ἐκχύσεις καὶ μηδὲν ἕτερον προτιμᾶν τῆς τῶν Χριστιανῶν ἀναιρέσεως. 24.4 τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς ὦν ποτε καὶ τῇ τοῦ σωτηρίου βαπτίσματος ἀναγεννήσει μεμορφωμένος τὴν τε ἡμετέραν θρησκείαν δεδιδραγμένος, ὑπ' αὐτῶν χειρωθεὶς τῶν βαρβάρων τὴν ἐκείνων δυσέβειαν τῆς εὐσεβοῦς ἀντηλλάξατο πίστεως, καὶ πλέον οὐδὲν αὐτοῖς ἀεὶ διὰ σπουδῆς ἔχει χαρίσασθαι ἢ τὴν κλῆσιν κυρῶσαι ταῖς πράξεσι καὶ παραβάτου καὶ ληστοῦ δράματα ἐνδεικνύμενος ἐκ τούτων καὶ φιλοτιμεῖσθαι καὶ ὑπεραίρεσθαι. 24.5 οὗτος δὴ οὖν ὁ ἀτίθασος καὶ παραβάτης

Λέων περιήει τῆ νηϊ διὰ τῆς θαλάσσης τὸ τεῖχος ἀποσκοπῶν καὶ πόθεν ἐφορμήσας προσβάλοι κακούργως ἐμμελετῶν. 24.6 αἱ δὲ λοιπαὶ νῆες ὑφ' ἐνὶ χώρῳ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς αἰγιαλοῦ προσορμισθεῖσαι συνεσκευάζοντο. 24.7 οἱ καθ' ἡμᾶς δὲ πολῖται καὶ αὐτοὶ τοῖς ὄπλοις ἐφράττοντο, τὰς ἐπάλξεις διελόμενοι καὶ ἑαυτοὺς πρὸς τὸν προκείμενον ἀγῶνα συνεπαλείφοντες. 24.8 καὶ γὰρ ἦν ἀγὼν ἀληθῶς, καὶ τῶν μεγάλων ἀγώνων ὁ διαβόητος, οὐ παλαιστοῦ τινος ἀγωνίαν ἐν ταῖς πρὸς τὸν ἀντίπαλον τοῦ σώματος ἀντιρρήσει τὸν παρὰ τῶν ὀρώντων ἔπαινον προξενῶν, οὐκ ἔπαθλα προτιθεὶς ὕλης τινὸς πρὸς ὀλίγον τέρψιν τῷ νικήσαντι παρεχόμενα, οὐδὲ πάλιν ἦτταν μέχρις αἰσχύνης μόνης τὸν νικηθέντα καταβιβάζουσαν, ἀλλ' ἢ περιωθεῖσαν τσαύτην πόλιν ἐκ τοσοῦτου κινδύνου γέρας ἀμίμητον ἀναδήσασθαι, ἢ παθοῦσάν τι τῶν ἀπειλουμένων ἀπαρηγόρητον ὀδύνην ἐνέγκασθαι. 25.1 Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ τεῖχος ἅπαν ὁ θῆρ ἐκεῖνος κατεῖδεν, ἔτι δὲ καὶ τὸν πορθμὸν τοῦ λιμένος ἀλύσει σιδηρᾶ καὶ τισι ναυσὶ βεβυθισμέναις ὄντα κατάφρακτον, μᾶλλον ἐκεῖθεν τὴν προσβολὴν ποιήσασθαι διεσκεψάτο, ὅθεν διέγνω μήτε τὰς ἔξωθεν κωλύειν τῶν προβυθισθέντων μονολίθων ἐνέδρας τὴν τῶν νηῶν ἔφοδον. μήτε μὴν ἀφ' ὑψηλοῦ τοῦ ἤδη δομηθέντος τείχους ἐπίτασιν πολέμου ταύτας ἐκδέχεσθαι. 25.2 ἀλλ' ἔνθα βαθυνόμενον τὸ τῆς θαλάσσης ὕδωρ τῷ χθαμαλωτέρῳ τείχει προσρήγνυται, τοὺς τόπους σημειωσάμενος καὶ πρὸς τοὺς ἐταίρους ἀνθυποστρέψας, ἐνέδωκε τὸν ἀγῶνα. 25.3 οἱ δὲ τὸ τάχος τοῖς λεχθεῖσι τόποις ταῖς ναυσὶ διασπαρέντες, βοῆ τε χρησάμενοι βαρβαρικῆ καὶ τραχεῖα, ἐφώρμησαν τῷ τείχει, ταῖς κώπαις ἐλαύνοντες, καὶ τοῖς ἐκ τῶν δέρρεων κατεσκευασμένοις τυμπάνοις καταπληκτικὸν κτυποῦντες, καὶ πολλοῖς ἄλλοις φοβήτροις τοὺς ἐν ταῖς ἐπάλξεσιν ἐκταράττοντες. 25.4 ἀντεβόησαν δὲ μᾶλλον καὶ γεγωνοτέρα φωνὴν οἱ πρὸς τὸ τεῖχος ἐστῶτες τὸ σωτήριον ὄπλον τοῦ σταυροῦ πρὸς τὴν κατὰ τῶν ἐναντίων ἐπικαλούμενοι συμμαχίαν, 25.5 καὶ τοσοῦτον ὡς ἀκηκοότας τοὺς βαρβάρους τὸν πολυάνθρωπον ἐκεῖνον καὶ παντὸς ἀκούσματος φοβερώτερον ἀλαλαγμὸν ἱλιγγιᾶσαι τέως καὶ μηδὲν ἀνύσειν προσδοκᾶν, τοῦ δήμου τὴν πληθὺν ἀναλογισαμένους ἐκ τῆς βοῆς, καὶ ὡς οὐκ ἂν πρὸς τοσοῦτους ἀποδυσάμενους εἰς μάχην εὐχερῶς ἔχειν πόλιν τσαύτην ραδίως ἐκπορθεῖν, ἦν οὐδενὶ παραδείγματι συγκρίνειν εἶχον. 25.6 ὁμως ἵνα μὴ δόξωσι κατεπτηχέναι τὴν πρώτην προσβολήν, οὐκ ἀδεῶς μὲν, οὐδὲ πάλιν μεθ' ἧς ὕστερον ἐχρῶντο μανίας, ἀλλὰ τινι λύσση φόβῳ συγκεκραμένη πλησίον γενόμενοι ταῖς ἀπὸ τῶν βελῶν νιφάσι τοὺς ἐξ ἐναντίας ἠμύνοντο. 25.7 ἔπειτα δὲ τι καὶ ἀναιδέστερον ἐπεχείρουν καὶ πλησιέστερον ἐφορμᾶν ἐφιλονεῖκου, καθάπερ τινὲς ὑλακτικοὶ κύνες τὸν οἰκεῖον θυμὸν διεγείροντες, τοῖς κατ' αὐτῶν φερομένοις ἀπὸ τοῦ τείχους ἐξαγριούμενοι. 25.8 οὐδὲ γὰρ οἱ τῆς πόλεως τῆς τοξικῆς κατημέλουν, ἀλλ' ἐχρῶντο ταύτη μᾶλλον ἐναργῶς καὶ ἐπιτηδείως, πάντας τοὺς ἐκ τῶν πλησίον χωρῶν προσρύντας Σκλαβήνους τοῖς τόποις ἐκείνοις καταστησάμενοι, ὧν οὐδὲν ἐστὶν οὕτως τῶν ἄλλων εὐεπιχείρητον ὡς τὸ κατὰ σκοποῦ βάλλειν καὶ μηδὲν τῶν βελῶν αὐτῶν τὴν ρύμην ἀνθυποφέρειν. 26.1 Ἄλλ' οὕτω βαλλόντων ἐκατέρων καὶ βαλλομένων, ἰσοπαλῆ τε τὴν μάχην προσπίπτουσαν ἐνδεικνυμένων, διαιρεθέντες τινὲς τῶν βαρβάρων, τῶν ἄλλων ὡς εἰκὸς εὐτολμότεροι καὶ θρασύτεροι, καὶ τῆ θαλάσση τῆς νηὸς ἑαυτοὺς ἀκοντίσαντες, κλίμακά τε ξυλίνην μεθ' ἑαυτῶν συγκαθελόντες, ὥθουν ἄγοντες ἐν τοῖς ὕδασι, πειρώμενοι δι' αὐτῆς ἀνιέναι τῷ τείχει, μηδένα λόγον τῶν ἐκεῖθεν κατ' αὐτῶν πεμπομένων ποιούμενοι. 26.2 μέχρι γὰρ τοῦ πλησίον γενέσθαι ἐκάλυπτον τὰ σώματα, νηχόμενοι τε τῷ ὕδατι καὶ τὰς κεφαλὰς ταῖς ἀσπίσι περιφραττόμενοι. 26.3 ὅτε δ' ἐγγύθεν ἐγένοντο, τὸ ὕδωρ ἀποδυσάμενοι ῥωμαλεώτερον ἀντεῖχον ταῖς βολαῖς προσπαλαίοντες, τὰς ἀσπίδας μόνας φέροντες ἐπὶ κεφαλῆς, εἶτα τὴν κλίμακα θᾶττον κατὰ τῶν ἐπάλξεων ἀνεκλύσαντες ἐπεχείρουν δι' αὐτῆς ἀνιέναι καὶ εἶσω χωρεῖν. 26.4 ἀλλὰ προέφθασε τὸ βεβουλευμένον ὁ θάνατος, καὶ πρὶν ἀκριβῶς

σκοπήσαι πῶς τὴν ἐπίνοϊαν συμπεράνωσι, τῆς ζωῆς ἀπελύοντο· 26.5 μόνον γὰρ ὅτι ταῖς βαθμίσι τὰ ἴχνη ἐκίνησαν, καὶ δίκην χαλάζης πυκνῆς οἱ λίθοι κατ' αὐτῶν ἀφεθέντες ὁμοῦ τῇ θαλάσῃ καὶ τῷ ὀλέθρῳ τούτους ἐξανεσκεύασαν. 26.6 ἐν τούτοις ὀπισθόρμητοι πᾶσαι χωροῦσιν αἱ νῆες, οὐδενὸς ἄλλου τοιούτου τέως ἐπιχειρεῖν τολμηρῶς ἔχουσαι· μόναις δὲ ταῖς ἀπὸ τῶν βελῶν νιφάσι, καὶ αὐτὸν τὸν ἀέρα συσκιαζούσαις, ἔβαλλον ἀπὸ μηκόθεν, οὐδὲν ἦττον καὶ αὐτῶν βαλλομένων τοῖς τε βέλεσι πεμπομένοις εὐστόχως καὶ ὀλίγα διαμαρτάνουσι καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν πετροβόλων καταφοραῖς, ὧν καὶ αὐτὸς μόνος ὁ διὰ τοῦ ἀέρος ἐγγινόμενος ροῖζος ἔκστασιν τοῖς βαρβάροις ἐναπειργάζεται. 27.1 Ἦδη γὰρ καὶ ὁ λεχθεὶς Νικήτας, ὁ πρὸς τοῦ βασιλέως σταλείς, τὸ τεῖχος ἅπαν διέτρεχε τὸν δῆμον παραθαρρύνων, 27.2 «ἄνδρες» λέγων «Θεσσαλονικεῖς, ἄλλας μὲν εἶχον πρὸ τοῦδε περὶ ὑμῶν ὑπολήψεις, καὶ οὐκ ἂν οὕτως γενναίους καὶ πρὸς τὸ ἔργον τοῦ πολέμου τολμηροὺς ἔκρινον εἶναι, μηδὲν τοιοῦτον μήτε πειραθέντας πάλοι μήτε κατενεργήσαντας· νυνὶ δὲ τοῦ πράγματος ἡ ἀκμὴ οὐκ ἀγεννεῖς ἔχειν τὰς περὶ ὑμῶν παρέσχεν ἐλπίδας. 27.3 ὁρῶ γὰρ πάντας ὑμᾶς τοῖς τε σώμασι σφριγῶντας καὶ ταῖς ψυχαῖς ἀνδριζομένους καὶ ὅλους ὄντας τῶν προκειμένων, τῶν ἀντιπάλων κατεγγελῶντας καὶ τὰς μηχανὰς αὐτῶν γενναίως ἐκτρεπομένους. καὶ οὐδὲν ἀπεικὸς πράττετε· 27.4 περὶ γὰρ ὑμῶν αὐτῶν ἔστιν ὁ ἀγὼν, ἀνδρῶν τιμίῳν καὶ τοῖς εἶδεσι καὶ τοῖς ψυχικοῖς προτερήμασι, καὶ περὶ τῆς λοιπῆς πόλεως, ἧς οὐδὲν ἐρίζει τῶν ἀξιολόγων εἰς περιφάνειαν. 27.5 ὑπεράνω μὲν γὰρ γενομένοις τοῦ τῆδε κινδύνου ὁ παρὰ πᾶσιν ὑμῖν ἔπαινος ἐποφείλεται· παθοῦσι δὲ τι τῶν ἀβουλήτων, καὶ ὧν οἱ βάρβαροι κατηπείλονται, οὐκ ἔστιν ὅπου τὴν συμφορὰν εἰκάζειν ἔστιν ἢ τῆς αἰσχύνης τὸ μέγεθος. 27.6 διὰ τοῦτο στήτε γενναίως τῇ τε πατρίδι καὶ ὑμῖν αὐτοῖς τὴν νίκην περιποιούμενοι, καὶ μὴ δῶτε νῶτα χερσὶ πολεμίῳν, μηδὲ καινόν τι καταλίποιτε τῷ βίῳ διήγημα, μικρᾶς ῥαθυμίας κίνδυνον τοσοῦτον ἀνταλλαζάμενοι.» 27.7 τούτοις τοῖς παρακλητικοῖς ὑπαλείφων τὸν δῆμον καὶ θάρσος οὐκ ὀλίγον ταῖς ἀπάντων ψυχαῖς ἐνιεῖς τὴν περίοδον ἐποίητο. 27.8 ὁ δὲ δὴ στρατηγὸς ὥσπερ τοῦ οἰκείου πάθους ἐκλελησμένος, καίπερ χαλεποῦ τε ὄντος ἐξ οὗ προείπομεν πτώματος, καὶ μείζονα τῆς δυνάμεως τὴν ὀδύνην παρεχομένου, ἡμιόνῳ τινὶ ἐπιβάς, οὐ περιβάδην ἀλλὰ κατὰ πλευρὰν καὶ ὡς αἱ τῶν θλασθέντων μελῶν ἀλγηδόνες ἐπέτρεπον, περιῆει καὶ αὐτός, τοὺς προθυμότερους τῶν ταξεωτῶν κατὰ τινὰς χρειώδεις τόπους τοῦ τεύχους ἐγκαθιστῶν, ὡς ἂν τὸ κατ' αὐτοὺς τυχόν καὶ τοὺς πλησίον πρὸς μίμησιν ἐρεθίζοντες τὰ πρὸς τὸν πόλεμον διατίθενται. 28.1 Οἱ βάρβαροι δὲ οὐχ ἅπαξ μόνον ἀλλὰ καὶ πολλάκις διὰ πάσης ἐκείνης τῆς ἡμέρας συνεφορμήσαντες, μᾶλλον ἢ πρότερον πεπληγμένοι πρὸς τοῦπίσω χωρήσαντες, ὑφ' ἐνὶ συνθήματι τὴν πρὸς καθ' ὕδατα λιπόντες μάχην ὑπανεχώρουν ταῖς ναυσί, καὶ τινὶ πρὸς ἀνατολὰς ὄντι τῆς πόλεως αἰγιαλῷ προσωρμίσθησαν. 28.2 εἶτα τῶν νηῶν ἐκβάντες πάλιν τοῖς βέλεσιν ἐχρῶντο κατὰ τῶν ἐκεῖσε λαχόντων τὴν στάσιν ἐν τῷ μετεώρῳ τείχει, ἔνθα καὶ πύλη τις διεξέχει, Ἰώμη καλουμένη, γειτνιαζούσα τῇ θαλάσῃ. 28.3 οὗ δὴ μέχρι βαθείας νυκτὸς μαχεσάμενοι, καὶ ὥσπερ κεκμηκότες τῇ ἀγωνίᾳ, καθυσύχασαν ταῖς ναυσί, τάχα σκεπτόμενοι πῶς ἐπιθῶνται τῇ ἐξῆς ἡμῖν, καὶ πρὸς ἑτέρας μηχανὰς σκευαζόμενοι. 28.4 ἤδη δὲ καὶ ἡμᾶς τοῦ πολέμου μικρὸν ἀνεθέντας ἄλλη πάλιν φροντίς ἐπεισήρχετο, ἐπαγρυπνεῖν τοὺς ἐν ταῖς ἐπάλλεσι διὰ πάσης κύκλωθεν τῆς πόλεως, καὶ ὑποβλέπεσθαι τοὺς βαρβάρους, μή τινα λόχον νυκτερινὸν ἢ ἐνέδραν λάθῳσι πεπονηκότες καὶ ἐν τῷ τείχει γενόμενοι τὸ πᾶν ἐξανύσωσιν. 28.5 εἰσὶ γὰρ εὐφυεῖς πρὸς ταῦτα μάλιστα, καὶ ἅμα τῷ διανοηθῆναι πρὸς τὸ ἔργον χωροῦντες, πάντα κίνδυνον εἰς μηδὲν τιθέμενοι, ἐνὶ δὲ μόνῳ προσέχοντες τῷ κατάρξασθαι τοῦ βεβουλευμένου. 28.6 κἂν τάχα καὶ ἐναντίως ἢ ὡς ἐφώρασαν τὸ τέλος ἐκβῆ τοῦ πράγματος, δόξαν ἔχειν ἡγοῦνται τὸ τέως ἀδυνάτοις πειρᾶσθαι τολμηρῶς ἐπιχειρεῖν.

28.7 τούτου ἔνεκεν πᾶσαν ἐκείνην ἐπαγρυπνοῦντες ἔτελοῦμεν τὴν νύκτα, οὐδὲν ἑαυτοὺς τῶν προηγωνισμένων μεμφόμενοι· 28.8 πρὸς τοσοῦτον γὰρ ἤλθομεν θάρσος ὡς καὶ αὐτὸν τὸν καθηγούμενον τῶν βαρβάρων ἐν θαύματι γεγονέναι καὶ περὶ πολλοῦ ποιῆσθαι μαθεῖν ὕστερον τὴν αἰτίαν, πῶς πρὸς ἐκάστην προσβολὴν οὕτως ἀνδρείως ἀντέστημεν, καὶ ὧν περὶ ἡμῶν ἠκηκόει, πῶς τὰ ἐναντία ἐξέβη, τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ περιτραπίσης. 29.1 Ἄλλ' ἐπειδὴ κῆρυξ ἦν ἐπιστὰς ὁ ὄρθρος τῆς δευτέρας τοῦ πολέμου ἡμέρας, καὶ τῶν πραχθέντων ἤδη χαλεπώτερα καθ' ἡμῶν ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐπινενόητο, ἔκαμνον πάλιν οἱ στρατηγοὶ ταῖς φροντίσι τὸν ἐκάστου θυμὸν διεγείροντες καὶ τὸ καθ' ἑαυτοὺς πρόθυμον εἰσηγούμενοι. 29.2 τῆς ἡλιακῆς οὖν ἀκτῖνος τὸν ἀέρα περιλαμψάσης ἐφώρμησαν καὶ αὐθις τῶν νηῶν ἐκβάντες οἱ βάρβαροι τῷ τείχει, διασπαρέντες καὶ κατὰ τινὰς τόπους ταῖς φάλαγξιν ἑαυτοὺς διελόμενοι, κατὰ δὲ τὰς διεξόδους τῶν πυλῶν μᾶλλον συρρεύσαντες ὅλην ἐκίνουν τὴν καθ' ἡμῶν αὐτῶν πανοπλίαν. 29.3 οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν τοῖς τόξοις, ἕτεροι δὲ χειροποιήτῳ βροντῇ τῶν λίθων ἐκέχρητο· ἄλλοι τοῖς πετροβόλοις ἐγκαθήμενοι τὰς ὑπερμεγέθεις ἐκείνας τῶν πετρῶν χαλάζας μετεωρίζοντες ἔπεμπον. 29.4 καὶ πολυειδῆς τις ἦν ὁ καθ' ἡμῶν ἀπειλούμενος φόνος, καὶ πανταχόθεν προσπίπτων φοβερὰν ἐποίει τὴν πείραν τοῖς προστυγχάνουσι. 29.5 καὶ γὰρ κατὰ μόνης τῆς ῥηθείσης πύλης ἑπτὰ παρέστησαν πετροβόλους πάντοθεν περιπεφραγμένους, οὓς διερχόμενοι τὴν Θάσον πρὸς τὴν τοιαύτην χρεῖαν προπαρεσκεύασαν. 29.6 καὶ μὴν ξυλοσυνθέτους τινὰς κλίμακας ἀντικρὺ τούτων τῷ τείχει προσπελάσαντες ἀνιέναι δι' αὐτῶν ἐπειρῶντο, τοῖς ἀπὸ τῶν πετροβόλων ἀφιεμένοις λίθοις τὸ ἀσφαλὲς ἑαυτοῖς συντηρούμενοι· 29.7 οὐ γὰρ εἶων ἐνδελεχῶς ἐνεργοῦντες ἐκείνοι προκύπτειν ἀβλαβῶς τοῦ μετεώρου τείχους τινά. 29.8 καὶ δὴ εἰς ἔργον αὐτοῖς ἔφθασεν ἂν τὰ βεβουλευμένα, ἤδη τὴν κλίμακα ταῖς ἐπάλξεσι τοῦ προτειχίσματος ἀνεγκύσασιν, εἰ μὴ θεῖα τις δύναμις ἄνδρας τινὰς τολμηροὺς καταπηδησαι τῷ τόπῳ ἐνίσχυσεν, οἱ καὶ δόρασι τρώσαντες τοὺς βαρβάρους πρὸς τοῦπίσω σὺν τῇ κλίμακι τούτους ἐναπεκρήμνισαν. 29.9 οὕτω δὲ καὶ τὴν ἐπίνοιαν ταύτην εἰς μηδὲν προβάσαν ἑωρακότων φυγῇ τε χρησαμένων ὡς καὶ τὴν κλίμακα καταλιπεῖν, εἰς τοσοῦτον ἡμεῖς ἤλθομεν θάρσος ὡς καὶ γελᾶν κατ' αὐτῶν, καὶ προθυμότερον τῆς ἄλλης ἡμέρας τοῖς τε βέλεσι χρῆσθαι καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν πετροβόλων λίθοις, καὶ μηκέτι συγχωρεῖν αὐτοῖς κἂν πρὸς βραχὺ προσιέναι τῷ τείχει, κἂν ὅτι πρὸς μανικώτερον ἐξαφθέντες καὶ αὐτοὶ δίκην συῶν ἀγρίων τοὺς ὀδόντας παρέθηγον, καὶ εἴ πως ἐνήν, ζῶντας ἐθέλειν ἡμᾶς ἐν αὐτοῖς διαρρήξασθαι. 29.10 οἷον γὰρ ἦν αὐτῶν φοβερὸν ἀκούειν καθ' ἡμῶν μεμνηνόντων! πῶς τῆς ὑπερβαλλούσης ὀργῆς ἐποιοῦντο τὴν ἔνδειξιν, ὅποτε βύθιον ἔβρυχον καὶ τοῖς ἐκ τοῦ στόματος πεμπομένοις ἀφροῖς τὸ δαιμονιώδες αὐτῶν παρεδείκνυτο, 29.11 οὐδὲ τροφῆς μεταλαβεῖν διὰ πάσης ἐκείνης τῆς ἡμέρας βουλόμενοι, ἀλλ' ἀκορέστως ἔχειν τοῦ πολέμου ἐν οὕτω λαβροτάτῳ καύματι, καὶ μηδ' ὅτι σώματα περὶκίονται καὶ καμάτῳ δαμαζόμενα καὶ τῷ ὑπὲρ κεφαλῆς ἡλίῳ καυσούμενα παντελῶς αἰσθανόμενοι, τοῦτο δὲ μόνον διὰ φροντίδος ἔχοντες, ἢ πορθῆσαι τὴν πόλιν καὶ τὸν καθ' ἡμῶν ἀναπλῆσαι θυμὸν, ἢ μὴ προβαίνοντος τούτου καὶ τῆς ζωῆς ἀπειπεῖν καὶ ἑαυτοὺς τοῖς ὅπλοις διαχειρίσασθαι. 29.12 θυμὸς γὰρ ἅπαξ βαρβαρικός ἐξαφθεὶς οὐ πρότερον τῆς κινούσης αὐτὸν ἀλογίστου ὀρμῆς ἀπολήξειε, μέχρις ἂν ἢ τοῦ οἰκείου αἵματος ἢ τοῦ ἐξ ἐναντίας ἀντιπράττοντος ἴδῃ τὴν ἔκχυσιν. 30.1 Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ προσπελάζειν αὐτοὺς τῷ τείχει οὐκ ἀκίνδυνον ἦν, πάντα τοῖς βέλεσι καὶ τοῖς πετροβόλοις ἐπέτρεπον. 30.2 στιχηδὸν γὰρ ἑαυτοὺς κατατάξαντες, καὶ τοσοῦτον ἀποστάντες ὅσον τὰς βολὰς αὐτῶν μήπω τῆς ὀρμῆς ὑπενδιδούσης τῇ πόλει προσπίπτειν, ταῖς ἀσπίσι τε φραζάμενοι καὶ ὅλοι τῆς ἀγωνίας γενόμενοι, ἴσταντο καθάπερ τινὲς ἀνδριάντες ἐκ χαλκοῦ ἢ τινος ἄλλης στερροτέρας ὕλης συμπεπηγότα ἔχοντες σώματα, μυρίῳ τινὶ καὶ ἀνεκδιηγῆτω

καρτεροῦντες πόνω καὶ πρὸς τὸν πόλεμον ἀμιλλώμενοι. 30.3 τοῦ γὰρ ἡλίου κατὰ τὸ μέσον ἄγοντος τὴν ἡμέραν, ὅτε καὶ ταῖς βολαῖς τῶν ἀκτίνων τὸν ἀέρα πλέον τῶν ἄλλων ὠρῶν διαπυροῖ, τῇ ἀκμῇ τοῦ καύματος ὡσπερ τὴν φυσικὴν ἐκκαύσαντες λύσσαν, καὶ τὸν ἄλογον ἐκεῖνον θυμὸν ταῖς ἀπονοίαις προσερεθίσαντες, ἐφ' ἕτερον εἶδος πολιορκίας (καὶ σκοπεῖ πῶς χαλεπὸν) τὴν ὄρμην μετηγάγοντο. 30.4 τεττάρων γὰρ πυλῶν πρὸς τῷ ἀνατολικῷ μέρει τῆς πόλεως διεξαγουσῶν, ἐσκέψαντο τὰς δύο αὐτῶν πυρὶ τεφρῶσαι, τὴν τε ῥηθεῖσαν Ῥώμην καὶ τὴν Κασσανδρεωτικὴν καλουμένην, 30.5 τοῦτο ἐν τῇ διανοίᾳ θέμενοι, ὡς εἰ δυνηθεῖεν τῶν ἕξω πυλῶν καιομένων εἶσω χωρῆσαι τοῦ προτειχίσματος καὶ τὸ μετέωρον ὑποδύσασθαι τεῖχος, μηδένα φόβον ἔχειν πρὸς τὸ καὶ τὰς ἔνδον κακουργῆσαι καὶ τῇ πόλει πάντας ὑφ' ἐν συνελάσαι, ἐξ ἐναντίας παραστησάμενοι τοξότας εὐστόχους τε καὶ δεινούς, ὡς ἂν τῇ συνεχείᾳ τῶν βελῶν μὴ ἔαν ἀκινδύνως προκύπτειν τῶν ἔνδον τινά. 31.1 Καὶ δὴ τοῦ τεχνάσματος οὕτως ἐνήρξαντο. 31.2 ἀμάξας ἐφευρόντες ἐπέθηκαν ἐν αὐταῖς πρηνεῖς τὰς βραχυτάτας νῆας, αἷς πρὸς τὴν θήραν τῶν ἰχθύων οἱ καθ' ἡμᾶς ἀλιεῖς ἐκέχρητο, ἔτι δὲ καὶ τινων ἄλλων ξύλων πληθὺν καὶ φρυγάνων σωρείαν· ἄτινα πίσση καὶ θεάφω καταρράναντες καὶ τὰς ἀμάξας ὑποδύντες ἔστρεφον τοὺς ἄξονας, ἄγοντες αὐτὰς ταῖς χερσίν, ἕως ἔφθασαν μέχρις αὐτῶν τῶν πυλῶν. 31.3 εἶτα τὴν ὕλην ἐκείνην ὑφάψαντες, καὶ ὀπισθόποδες ταῖς ἀσπίσι φραζάμενοι πρὸς τοὺς τοξότας χωρήσαντες, ἔλαθον τὸ βεβουλευμένον εἰς ἔργον ἀγαγεῖν. 31.4 τὸ πῦρ γὰρ τῆς ὕλης λαβόμενον καὶ τοῖς ὑπεκκαύμασι πρὸς μείζονα φλόγα διεγερθὲν τὴν μὲν ἕξω τῶν πυλῶν ἐπιφάνειαν, ἣτις ἦν ἅπασα σεσιδηρωμένη, πυρακτωθῆναι πεποίηκε, τὴν λαμπάδα δὲ καὶ πρὸς τὸ εἶσω μετοχετεῦσαν ἐξαφθῆναι δι' ὄλου τὰς πύλας ἠνάγκασεν, ὡς μετὰ βραχὺ ταύτας καταπεσεῖν καὶ δειλίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἅπασιν ἐμβαλεῖν. 31.5 μόνον γὰρ ὅτι καθ' ὅλης ἐκηρύχθη τῆς πόλεως ἢ τῶν πυλῶν ἔκκαυσις, καὶ καθάπερ τινὸς ξίφους ὑποδραμόντος τὰς ἀπάντων καρδίας, οὕτως ἐναγωνίους καὶ τρομώδεις τοὺς ἀνθρώπους πεποίηκε, τὰς μορφὰς ἀλλοιώσαντας καὶ πᾶσαν χρηστὴν ἀθρόον προδεδωκότας ἐλπίδα. 31.6 καὶ γὰρ οἱ πρὸ βραχέος τοῖς τείχεσιν ἐξαλλόμενοι καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀμυνόμενοι καὶ πρὸς τὸν διὰ μάχης ἀγῶνα ἀλλήλους ἐγκελευόμενοι πτωκῶν ἀδρανέστεροι ταῖς ἀληθείαις ἐδείκνυντο. 31.7 αὐτὸ γὰρ τοῦτο, τὸ τὴν μηχανὴν ἐκείνην εἰς ἔργον ἐκβῆναι, μαντεύεσθαι τοῦ τέλους ταῖς ἀπάντων ἐδίδου ψυχαῖς, 31.8 πλὴν ὅτι τῶν ἕξω πυλῶν πυρποληθεισῶν τὰς ἔνδον ἡμεῖς τειχίῳ τινὶ νεοδομήτῳ θᾶπτον περιφραζάμενοι, ὕδατά τε ταῖς ἐπάλξεσιν ἐν τισὶ προαποθέμενοι σκεύεσιν, ἐφυλαττόμεθα, πότε καὶ πρὸς ταύτας τυχὸν ἐφορμήσουσιν οἱ πολέμιοι, ἴν' ὅτε τῆς κακουργίας καὶ αὐθις ἐπιχειρήσωσιν, ἔχωμεν ὄπως τῆς φλογὸς ἀντιποιησόμεθα καὶ τῆς ἐπιβουλῆς ἀπειράτους τὰς πύλας διατηρήσομεν. 31.9 ὃ δὴ καὶ γνόντες ἐκεῖνοι οὐκέτι ταῖς τοιαύταις κακοβουλίαις ἐχρήσαντο, ἐτέραις δὲ τισὶν ἕμελλον δεινότεραις ἔτι καὶ σφοδροτέραις τὸν καθ' ἡμῶν ἐπιτηδεύειν ὄλεθρον, ὃν οὐδεμιᾶ μεθόδῳ τοῦ λοιποῦ δυνατὸν ἦν διακρούσασθαι ἐνεργῇ τε ὄντα καὶ πᾶσαν μηχανὴν ὑπερβαίνοντα. 31.10 πλὴν οὕτω τοῦ πυρὸς παυσαμένου τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας τοῖς πετροβόλοις ἐχρῶντο καθ' ἡμῶν καὶ τοῖς τόξοις, μέχρις ἂν τὸ νυκτερινὸν σκότος τὸ φῶς διεδέξατο καὶ τῆς ἀγωνίας παύεσθαι μηδὲ βουλομένους αὐτοὺς κατηνάγκασεν. 32.1 Εἶτα ἐπειδὴ τοῦ πολεμεῖν ἐπάυσαντο, ταῖς ναυσὶν ἐμβάντες καὶ τι μικρὸν ἡσυχάσαντες ἤρχοντο τοῦ δράματος ὅπερ ἦσαν ταῖς ἑαυτῶν δεινότησι προξευρημένοι. 32.2 τὸ δὲ ἦν τοιαύτην αὐτοῖς ἀπόπειραν ἐμποιοῦν, ὡς εἰ μὲν δι' αὐτοῦ δυνηθεῖεν τὴν πόλιν πορθῆσαι, εὖ ἂν ἔχοιεν, διὰ τὸ μηδὲν ἄλλο τῶν εἰς πολιορκίαν συντεινόντων ἴσα δύνασθαι τούτου, καὶ μάλισθ' ὅταν ἀφ' ὑδάτων ἐστὶν ἡ μάχη καὶ μὴ μεσιτεὺς χέρσος τὴν ἐπιβουλήν διακόπτουσα· 32.3 εἰ δὲ γε μετὰ τῶν ἄλλων ὧν προενήργησαν καὶ τοῦτο εἰς μηδὲν αὐτοῖς συντελέσειε, τοὺς εἰς τοῦτο παρορμήσαντας αὐτοὺς καὶ τοσοῦτον πλοῦν

διανύσαι μάτην αποπλανήσαντας τοῖς ὄπλοις διαχειρίσασθαι, καὶ οὕτως ἐν τοῖς ἰδίοις ἀπαίρειν. 32.4 ταύτην οὖν παρ' ἑαυτοῖς θέμενοι τὴν βουλήν, ἔτι κατ' ἀρχὰς οὔσης τῆς νυκτός, τοῦ ποικίλου καὶ πολυειδοῦς ἐκείνου ἀπήρξαντο μηχανήματος. 32.5 ὑφάψαντες γὰρ πανταχοῦ φῶτα, καὶ πάσας αὐτῶν τὰς νῆας κατὰ δύο συζεύξαντες ἑτέραν τῆς ἑτέρας ἐχομένην, καὶ τισι κάλοις στιβαροῖς καὶ σιδηραῖς ἀλύσει τὰς ἑκατέρων πλευρὰς ἐν ἀλλήλαις συσφίγγαντες πρὸς τὸ μὴ ῥαδίως ἀφίστασθαι, ἀνεῖλκυσαν διὰ τῶν κατὰ πρῶραν ἀπηρωρημένων ἐξαρτίων τὰ διὰ μέσου προβεβλημένα ξύλα, ἃ τοῖς ναυτιλλομένοις κατάρτια καλεῖν ἔθος. 32.6 εἶτα τοὺς τῶν ἑκατέρων νηῶν αὐχένας ἐν τούτοις διὰ τῶν εἰς τὴν κεφαλίδα στρεφομένων σχοινίων μέσον που τοῦ ἀέρος μετεωρήσαντες, τὰς τε σπάθας αὐτῶν ἐκ τοῦ κατὰ πρῶραν μέρους καὶ πέρα τῆς τῶν νηῶν διαμέτρου προβεβληκότες, ξένον τι καὶ παρηλλαγμένον πανούργευμα διὰ τοῦ τοιοῦτου τεχνάσματος ἐτεκτήναντο. 32.7 ὑψοῦ γάρ, ὡς ἔφην, τῶν αὐχένων μετεωρηθέντων, ἔβαλλον ἐν αὐτοῖς ἐπιθέντες μακρὰ τινα ξύλα στιχηδὸν ἄλλο κατ' ἄλλο, καὶ τὸν διὰ μέσου τόπον γεώσαντες τῇ σεσοφισμένη ταύτῃ μηχανῇ, τὰ πέρατά τε πάντοθεν σανῖσι καταφραζάμενοι, καὶ τὰ ἄκρα τῶν αὐχένων ἐν τοῖς κατὰ πρύμναν μέρεσιν ἄλλοις στιβαρωτάτοις δεσμοῖς ἐνασφαλισάμενοι, πύργους τινὰς τῶν εἰς τὴν χέρσον ἐν τῷ τείχει καθισταμένων χρειωδεστέρους τῇ ἐπινοίᾳ ταύτῃ κατετεχνάσαντο, 32.8 ἐν οἷς ἐνόπλους τινὰς βαρβάρους ἐπανεβίβασαν, ῥώμη σωμάτων καὶ τολμηρίᾳ φύσεως ἀνεσταλμένους, τὴν καθ' ἡμῶν ὑστάτην καὶ τελευταίαν ἐπιβουλήν ἐνεργήσαντας. 32.9 ἐπέτρεπον γὰρ τοὺς μὲν αὐτῶν βάλλειν τοῖς τόξοις κατὰ τῶν ἐνδοτέρων τοῦ τείχους ἐσώτων, τοὺς δὲ τοῖς χειροπληθέσι λίθοις· 32.10 ἄλλους πυρί τινι, καὶ τῷ τετεχνημένῳ καὶ τισιν ὄστρακίνοις σκεύεσι προηυτρεπισμένῳ, καθοπλίσαντες κατὰ τῶν ἀντιπρόσωπον αὐτῶν ἐρχομένων προσέταττον ἀκοντίζειν. 32.11 ταῦτα δὲ πάντα ἦν αὐτοῖς ἐνεργῆ τε καὶ ἐπιτήδεια διὰ τὸ μηκέτι περὶ γῆν αὐτοῖς εἶναι ποιεῖν, ἀλλὰ τῷ προλεχθέντι κακούργῳ τεχνάσματι ὑψηλοτέρους αὐτοὺς καὶ αὐτῆς τῆς οἰκοδομῆς γενέσθαι τοῦ τείχους καὶ πᾶσαν αὐτῶν κακόνοιαν ὡς ἀπὸ μετεώρου χρειώδη συμβαίνειν. 33.1 Ἄλλ' ἐπειδὴ ταῦτα πάντα κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν νύκτα εἰς ἔργον ἦχθη τοῖς ἀσεβέσιν, οὐδὲν δὲ τῶν πραττομένων τέως ἐλάνθανεν ἡμᾶς διὰ τό, ὡς εἴρηται, φῶτα ἔχειν αὐτοὺς πολλὰ καὶ πλησίον εἶναι τὸν αἰγιαλὸν εἰς ὃν αὐτοῖς τὰ δόξαντα διεσπούδαστο, ἔλαβε πάντας φόβος καὶ ἔκπληξις, καὶ οὐκ εἶχον ᾧτινι τοῦ λοιποῦ τρόπῳ τὸ ἀσφαλὲς ἑαυτοῖς συντηρήσονται. 33.2 ἦν γὰρ ἰδεῖν τὸν δῆμον ὅλον δι' ὅλου κλονούμενον τε καὶ ἀπορούμενον, ἄλλοτε ἄλλως ἀμηχανοῦντα καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ζωὴν κινδυνεύοντα. 33.3 οὐ γὰρ ὅπως ἕκαστος ἀποκρούσεται τὴν ἐφεστῶσαν ἀνάγκην διὰ φροντίδος εἶχεν, ἀλλὰ πῶς ἢ μεθ' οἷας ἀλγηδόνοιο τῷ θανάτῳ προσομιλήσει τοῖς λογισμοῖς κατετέμνετο. 33.4 φυγεῖν μὲν γὰρ οὐκέτι οὔτε πρόχειρον οὔτε ἀσφαλὲς ἦν, κύκλῳ τοῦ τείχους τῶν βαρβάρων περιεστώτων καὶ κατὰ τῶν πυλῶν ἐφεδρευόντων. 33.5 προσμένειν δὲ πάλιν ὁ κατ' ὄφθαλμοὺς οὐκ ἐδίδου κίνδυνος. πᾶσαν οὖν ἐλπίδα σωτηρίας προδόντες, καθάπερ ἐννεοὶ τινες τὸ τείχος διήμειβον, τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς ἀπορούμενοι. 33.6 πλὴν ἔδοξέ τισιν, ὅσοις οὐ κατέσβη τελείως τῆς ἀνδρίας ἢ θρυαλλίς, μεταξὺ τῆς προσδοκίας τῶν πολεμίων προευτρεπίσαι τινὰ τῷ τείχει εἰς ἀποτροπὴν τῶν ἐπερχομένων. 33.7 τὰ δὲ ἦν πίσσα καὶ δᾶδες καὶ ἄσβεστος καὶ τινα ἄλλα, οἷς τρέφονται τάχος πυρὸς φλόγες, σκεύεσιν ὄστρακίνοις ἐπιτετηδευμένα, ὡς ἂν τῶν νηῶν τυχὸν ἐφορμουσῶν τούτοις χρώμενοι καὶ διὰ μέσου τούτων ἐξακοντίζοντες ἀπράκτους αὐτοὺς καὶ τῆσδε τῆς ἐπιχειρήσεως ἀποδείξωσιν. 34.1 Ὡς δὲ καὶ ταῦτα ἀνθρώπων ἦν ἀπορουμένων ἔργα καὶ διαβούλια, ἤδη δὲ καὶ τῆς ἡμέρας τὸ φῶς τὸν νυκτερινὸν ζόφον διέλυεν, ἰδοὺ δὴ καὶ αἱ νῆες, ὡς εἶχον σκευῆς, κατὰ πολλοὺς τόπους διαιρεθεῖσαι τῷ τείχει προσέρρηξαν, καινόν τι καὶ παράδοξον θέαμα ταῖς ἀπάντων ὄψεσι προδεικνύμεναι·

34.2 ἐκάστη γὰρ αὐτῶν συζυγία ἐπεφέρετο τὴν σεσοφισμένην ἐκείνην τῶν ξυλοσυνθέτων πύργων κατασκευὴν, πολλῶ τῷ μέτρῳ τὴν τοῦ τείχους οἰκοδομὴν ὑπερβαίνουσιν, ἄνωθεν τε τοὺς βαρβάρους ἐξαλλομένους καθάπερ τινὰς ἐξοιστρημένους ταύρους, καὶ τὸν ὄλεθρον ἅπασιν ἐπισειόντας. 34.3 τότε δὴ τότε, ὅσοι τοῦ δήμου τῆς πόλεως τοῦ μὲν θανάτου καταφρονήσαντες ἀφύκτου τε ὄντος καὶ κατὰ κόρης, ὡς εἶπεῖν, ἰσταμένου ὅλοι τῆς ἀγωνίας ἐγένοντο, ἐπίδειξιν ἀνδρίας τοῦ κινδύνου τὴν ἀκμὴν ποιησάμενοι ἔστησαν γενναίως ἀθλοῦντες ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ τὰ παρ' ἑαυτοῦ ἕκαστος αὐτῶν ἐπεδείκνυτο· 34.4 οὐ γὰρ εἶων τέλεον πλησιάζειν τὰς νῆας, ἀλλὰ τὸ μὲν τοῖς συχοῖς βέλεσι τὸ δὲ τοῖς τοῦ πυρὸς ὑπεκκαύμασιν ἀπειργον αὐτὰς τοῦ προσπελάζειν τῷ τείχει καὶ τὰ παρ' ἑαυτῶν ἐνεργεῖν. 34.5 ὅσοι δὲ τῇ δειλίᾳ τὴν ψυχὴν βληθέντες οὐδὲ προσβλέπειν τοῦ κακοῦ τὴν πεῖραν ὑπὸ τῆς ἄγαν ἀμηχανίας ἐξίσχουν, ἑαυτοὺς τοῦ τείχους κατὰ μικρὸν ὑποσύροντες ἐπὶ τὰς ἀκρωρείας τῆς πόλεως ἔφευγον, καὶ λοιπὸν θαρρεῖν ἐδίδουν τοῖς ἐναντίοις. 34.6 ὡς γὰρ εἶδον κατὰ τινα τρόπον τοῦ τείχους τὴν οἰκοδομὴν πλέον τῶν ἄλλων διαρρηῖσαν, ἔνθα καὶ τοὺς ξυλίνοὺς ἦμεν προπετηγότες προβόλους, ἔγνωσαν δὲ καὶ τὸ τῆς θαλάσσης ὕδωρ ἐν αὐτῷ μᾶλλον τῷ τόπῳ διὰ βάθους χωροῦν, μίαν συζυγίαν τῶν ἐζευγμένων ἐκεῖ συνελάσαντες ὥθουν ταῖς κώπαις κατὰ μικρὸν, ἕως ἔφθασαν πλησίον ἐν αὐταῖς ταῖς ἐπάλλεσσι τὰ κατὰ πρόραν τῶν νηῶν προσπελάσαντες. 34.7 εἶτα ὡς ἐπεχείρουν κατ' αὐτῶν λίθους βάλλειν οἱ τοῖς ξυλίνοις ἐγκαθήμενοι προβόλοις, μέγαν τινὰ καὶ τραχὺν ἀλαλαγμὸν ἐμβοήσαντες ἄνω τῶν ῥηθέντων μηχανημάτων ἐστῶτες οἱ βάρβαροι, λίθοις τε βαλόντες οὐκέτι χειροπληθέσιν ἀλλὰ καὶ λίαν παμμεγέθεσι καὶ ὧν οὐδεὶς ἐδύνατο τὴν φορὰν ὑπομεῖναι, πῦρ τε διὰ τῶν σιφῶνων τῷ ἄερί φουσήσαντες, καὶ τινα ἄλλα σκευὴ καὶ αὐτὰ πυρὸς ἀνάμεστα εἶσω τοῦ τείχους ἐξακοντίσαντες, εἰς τοσαύτην ἔκπληξιν καὶ δειλίαν τοὺς ἐν τοῖς προβόλοις ὄντας ἐνέβαλον ὡς καταπηδήσαι τὸ τάχος καὶ πρὸς φυγὴν ἐκτραπῆναι καὶ κενὸν ἅπαντα τὸν περίπατον τοῦ τείχους καταλιπεῖν. 34.8 ἐπειδὴ δὲ τὸ τέλος εἶδον τῶν βεβουλευμένων (πάντες γὰρ καθάπερ ἐξ ἀνέμου φύλλα πρὸς τὴν γῆν κατεφέροντο, οὐδὲ κατὰ τῶν κλιμάκων, ἀλλ' ὡς ἂν αὐτοὺς ὁ φόβος κατήπειγεν), ἕνα τινὰ τολμηρὸν βάρβαρον καὶ τῶν ἄλλων ὡς εἰκὸς μανικώτερον, Αἰθίοπα τὴν χροιάν, ταῖς ἐπάλλεσσι ἐπαφῆκαν. 34.9 ὁ δὲ τὴν μάχαιραν ἦν ἔτυχε ταῖς χερσὶ κατέχων ἀναρριπίζων, καὶ κατὰ τοῦ τείχους ἀλλόμενος, ἐπέμενε σκοπῶν τὴν ὀρμὴν τοῦ πλήθους, εἴ γε μὴ πρὸς ἀπάτην ἀλλὰ πρὸς τελείαν φυγὴν ἐκεῖθεν ἐξέκλινε. 34.10 καὶ γὰρ ὑφωρῶντο μὴ τινα κεκρυμμένην ἐνέδραν ἔχωσιν οἱ τῆς πόλεως ἐν ταῖς ἀγυιαῖς, δι' ἧς αὐτοὺς εἰς πολλὰ διαιρεθέντας δολερῶς κακουργήσονται, καὶ ἀμφέβαλλον τέως μὴ ἀπροόπτως οὕτως προσχωρεῖν τῇ πόλει καὶ τὰ παρ' ἑαυτῶν ἐνεργεῖν. 34.11 ὅτε δὲ ταῖς ῥίπισεσι τῆς βαρβαρικῆς μαχαίρας ἐξαστράπτων ὁ ἀὴρ κατάδηλον ἐποίει πανταχοῦ τῶν πολεμίων τὴν εἴσοδον (καὶ γὰρ ἦν ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας), τότε δὴ πάντες τοῦ κακοῦ τὴν ἔκβασιν θεασάμενοι ἐτρέποντο ἄλλος ἀλλαχοῦ, τῷ θανάτῳ συνελαυνόμενοι. 34.12 ὁ δὲ ἦν ἐφεστῶς καὶ μηδεμίαν τοῦ λοιποῦ παραχωρῶν ἐπίνοιαν δι' ἧς αὐτὸν ὑπεκκλίνωσιν. 35.1 Εἶτα ὡς ἅπαν κενωθὲν τὸ τεῖχος εἶδον οἱ βάρβαροι, καὶ τὸ ἀσφαλὲς ἑαυτοῖς εἶχον ἐκ τῆς τοῦ πλήθους ἀνυποστάτου φυγῆς, σπουδῆ τῶν νηῶν ἐκβάντες καὶ τῶν ἐπάλλεσιν εἶσω καταπηδήσαντες τὰς τε πύλας ἀναρριπίσαντες ἐδήλουν καὶ ταῖς ἄλλαις ναυσὶ τῶν πεπραγμένων τὸ πέρας, 35.2 αἵτινες σπουδῆ καὶ αὐταὶ παρὰ τὰς διεξόδους ἐγγύθεν προσορμισθεῖσαι ἔπεμπον τῇ πόλει τοὺς βαρβάρους, τὰ σώματα γεγυμνωμένους, μικρῶ τινι μόνῳ περιβολαίῳ τὰ κατὰ τὴν αἰδῶ συγκαλύπτοντας, τὰς μαχαίρας ἔχοντας ἐν χερσίν· 35.3 οἱ καὶ ἔνδον γενόμενοι πρῶτον μὲν οὐς εὖρον ἔτι περὶ τὸ τεῖχος ἐνστρεφομένους, εἶτε τῷ φόβῳ βληθέντας καὶ κινηθῆναι μὴ δυναμένους παρεθέντος αὐτοῖς ἐκ τοῦ φόβου τοῦ σώματος, εἶτε πάλιν τοῖς ῥηθεῖσι πτώμασι

συνθλασθέντας καὶ πρὸς τὴν φυγὴν ἀπελπίσαντας, τούτους τὸ τάχος ἀνεῖλον, εἴθ' οὕτω ταῖς λεωφόροις κατεμερίσθησαν. 35.4 τὸ δὲ πλῆθος τῆς πόλεως εἰς πολλὰ μέρη τμηθὲν διεθρυλλεῖτό τε καὶ συνείχετο, οὐκ ἔχον ὅπου περισωθεῖν ἢ τὴν συμφορὰν διακρούσεται. 35.5 ἦν γὰρ ἰδεῖν τότε τοὺς ἀνθρώπους ὡς ἀκυβέρνητα σκάφη τῆδε κάκεισε περιφερομένους, ἔλεεινὸν θέαμα, ἄνδρας γυναικας νήπια, ἀλλήλοισ συμπίπτοντας, ἀλλήλων ἐκκρεμαμένους, ἀσπαζομένους τὸν οἴκτιστον ἐκείνον καὶ τελευταῖον ἀσπασμόν. 35.6 εἶ πού τις καὶ πατὴρ ἐν αὐτοῖς πρεσβύτης, ἐπιπεσὼν τῷ τραχήλῳ τοῦ παιδὸς δεινὸν ἐπεκώκυε, τὸν χωρισμὸν οὐ φέρων, ἀλλὰ τὰ μέλη κατέχων τοῦ φιλάτου, καὶ πρὸ τοῦ ξίφους τῷ φυσικῷ νυττόμενος πάθει τὸν θρῆνον ἑαυτῷ διετίθει, 35.7 «φεῦ μοι» λέγων, «ὦ παῖ, ἐν τίσι νῦν ἐξετάζομαι καὶ τίνα ταῦτα τοῖς ὀφθαλμοῖς καθορῶ; 35.8 εἰς τοῦτο γὰρ σε ἐπιμελῶς ἐξέθρεψα καὶ διὰ τοῦτο σε παιδευταῖς ἐξεδόμην καὶ συνέσει διαπρέπειν ἐν τοῖς ὀμήλιξι διεσπούδασα, ἴν' ὅτε προσεδόκων ζηλωτὸς μὲν εἶναι τῇ εὐπαιδία, ἐπίφθονος δὲ τῇ ἐπὶ σοὶ καυχῆσει, μακαριώτερος δὲ πολλῶν ἄλλων πατέρων ὡς τοιοῦτον ἔχων εὐπρεπέστατον τέκνον, ἐράσμιον μὲν τὴν ἡλικίαν τοῦ σώματος, ἐρασιμώτερον δὲ τοῦ προσώπου τὴν θεάν καὶ ἔτι μᾶλλον τῆς ψυχῆς τὴν ἰδέαν, τότε κατ' ὀφθαλμοὺς ἰδέσθαι τὸν ὄλεθρον τοῦτον καὶ δυστυχέστατον ἀπὸ σοῦ χωρισμόν; 35.9 καὶ διὰ τοῦτο μέχρι τοῦδε τῇ δυστήνῳ ταύτῃ τετήρημαι πολιᾶ, ἴν' ὑπὸ βαρβάρων ἴδω κατακλιζόμενόν σου τὸ σῶμα καὶ τὰ φίλτατά μοι καὶ παμπόθητα μέλη τῷ ξίφει τοῦ δημίου ἀνηλεῶς διασπώμενα; 35.10 οἴμοι, τίς γένωμαι; ποίαις ὄψεσι ταῦτα κατίδω; ποῖον ἐπὶ σοὶ ποιήσωμαι θρῆνον; 35.11 εἴθε τοιοῦτου τύχοιμεν δημίου ὃς ἐμὲ πρῶτον τῇ μαχαίρᾳ διέλοι, ἴνα μὴ καθυστερήσας δριμυτέρας τοῦ ξίφους ἐπὶ σοὶ τὰς ἀλγηδόνας αἰσθήσωμαι. 35.12 ἐνὶ τούτῳ τῷ μαιφόνῳ χάριτας ὁμολογήσω, εἶ γε τῆς σφαγῆς ἀπὸ τοῦ ἐμοῦ κατάρχεται γηραιοῦ τραχήλου· εἴθ' οὕτω τῷ ἐμῷ λύθρῳ τὸ σὸν σπείσειεν αἶμα. 35.13 καὶ γὰρ οὕτω τὴν πολλὴν ὀδύνην ὑποτέμοι τῷ ἐγχειρήματι». 36.1 Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως· ἄλλοθεν δὲ πάλιν ἄλλος τις τῇ συννόμῳ γυναικὶ προστυχῶν, βύθιον τι καὶ μέγα στενάξας, τὴν κεφαλὴν τε κινήσας καὶ τὴν μορφὴν ἀλλοιώσας, προσδραμὼν αὐτῇ καὶ περιπλακεὶς τὴν συμφορὰν ἐτραγῶδει. 36.2 «σῶζου, γύναι, καὶ τοῦ συννόμου μὴ ἐπιλάθη. 36.3 ἤδη γὰρ ἡ μεγάλη στοργή, ἣν πρὸς ἀλλήλους ἐθέμεθα τῇ κοινωνίᾳ τῆς φύσεως, διακόπτεται σήμερον, καὶ ξίφος καινοτομεῖ τὴν συνάφειαν, καὶ θάνατος ἄωρος τὴν συζυγίαν δίστησιν. 36.4 οὐκέτι τὴν ζωὴν τῇ κοινότητι τῆς βιοτῆς ἐξανύομεν. 36.5 οὐδεὶς ἡμῖν τοῦ λοιποῦ παιδοποιίας λόγος. 36.6 εἴθε μὴδὲ ταῦτα, ἃ νῦν ἡμᾶς περιέστηκε νήπια, τοῖς ὀφθαλμοῖς κατείδομεν ἐξ ἀρχῆς, εἴθε τῇ σορῶ ταῖς ἡμετέραις χερσὶν ἀπεδόθησαν, καὶ μὴ τοῖς θηρσὶ τούτοις εἰς δυστυχῆ δουλείαν διετηρήθησαν.» 36.7 εἶτα τοῖς τέκνοις ἀναμιχθέντες καὶ τὸν θρῆνον χοροστατήσαντες τὴν διαίρεσιν ἐκαρτέρουν. 36.8 ἀδελφὸς δὲ πάλιν ἀδελφῷ συναντήσας καὶ φίλος φίλῳ, ὁ μὲν τὴν συγγένειαν ὁ δὲ τὴν μακρὰν συνήθειαν ἀπεκλαίετο. 36.9 καὶ ἀπλῶς τῇ ἀμετρίᾳ τῶν κατὰ μέρος θρήνων κραυγῆς ἀσήμου πάντα πεπλήρωτο, ὥσπερ ἂν εἰς σφαγὴν συγκλεισθέντων προβάτων καὶ συμμιγῆ φωνὴν ἀφιέντων. 36.10 οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν πρὸς τοὺς οἴκους ἀπέτρεχον, οἱ δὲ τὰς ὁδοὺς ἀπεσκόπουν· ἄλλοι πρὸς τοὺς σεβασμίους οἴκους ἠλαύνοντο, ἄλλοι τὰς πύλας τῆς πόλεως καταλαβεῖν ἔσπευδον. 36.11 ἕτεροι δὲ πρὸς τὸ τεῖχος ἀνιέναι ἐβούλοντο μὲν, οὐ δεδύνηντο δὲ ὑποκλαζούσης αὐτοῖς τῆς φυσικῆς ἰσχύος τῇ προσδοκίᾳ τῶν φοβερῶν· 36.12 οὐκ εἶχον γὰρ ὅπως διαθῶνται πρὸς τὸ κακόν, ἀλλ' ὅπουπερ ἂν ἔτυχον γεγονότες τῆς πόλεως, κατὰ πρόσωπον εὔρισκον ἀπαντῶντας τὸν θάνατον, ὡς μὴδὲν αὐτοῖς εἶναι λοιπὸν ἀσφαλὲς πρὸς ἐπίνοϊαν. 37.1 Ἀλλὰ πῶς ἂν σοὶ τοῦ λοιποῦ τὴν καθ' ἡμᾶς συμφορὰν, ὦ ἀνδρῶν λογιώτατε, ἢ τὴν ἐπαλληλίαν τῶν τοσοῦτων ἀνιαρῶν διαγράψωμαι; 37.2 ποῖον τούτων πρῶτον εἰπὼν τοῖς ἄλλοις δευτερεύειν παραχωρήσω; ἐπὶ τίνι τὴν γλῶτταν κινήσω ἢ τὴν χεῖρα πρὸς γραφὴν

ἐξενέγκω; 37.3 ἔξιςτᾶ γάρ μου τὸν νοῦν ἢ μνήμη τῶν γεγονότων, καὶ οἶον ὄρᾶν πάλιν δοκῶν τῶν λεχθησομένων τὰ πράγματα δυσεπιχείρητον τὴν περὶ τούτων ἐξήγησιν ἐπαισθάνομαι. 37.4 ἢ γὰρ ἀνατύπωσις τῶν γεγονότων ὡς ἄρτι πραττομένων τῆ ψυχῆ διὰ τῆς μνήμης τὸν κίνδυνον εἰκονίζουσα καὶ διαμορφουσα τῆ φαντασίᾳ τὰ πράγματα, τὴν ὀρμὴν τοῦ λέγειν ἐπέχειν βιάζεται. 37.5 οἶα γὰρ ἦν τὰ τελούμενα τότε! 37.6 οἱ μὲν πρὸ τῆς σωματικῆς τὴν τῆς ψυχῆς πλέον δεδιότες πανολεθρίαν πρὸς τὸ θανεῖν ἐδυσφόρουν, ἀρχὴν τῶν ἐκεῖθεν κολάσεων τὸν χωρισμὸν ἠγούμενοι τὸν τοῦ σώματος· 37.7 οἱ δὲ τῆ γῆ προσερείδοντες τὰ γόνατα, κρουνούς τε δακρύων ἐκβλύζοντες, ἀξίους παραδεχθῆναι τῆς κλήσεως διὰ τοῦ τοιούτου θανάτου τὸν θεὸν ἐλιτάνεουν. 37.8 ἄλλοι τῆ μνήμη τῶν ἡμαρτημένων τομώτερον τοῦ ζήφους τὸ συνειδὸς νυττόμενοι τὸν ἀναλωθέντα χρόνον ἐπὶ ματαίῳ ἀνεκαλοῦντο μεταμελούμενοι. 37.9 ἕτεροι μηδὲν τοιοῦτον ἐνεργῆσαι δυνάμενοι, ἀλλὰ τὸν λογισμὸν προδόντες τῆ ἀγωνίᾳ, ἴσταντο τρομώδεις, δίκην ἀψύχων δένδρων τὴν τομὴν ἀναμένοντες. 37.10 ἄλλοι δὲ καθάπερ οἴστρω τῷ φόβῳ πληττόμενοι ἀκάθεκτοι ταῖς ὀρμαῖς ἦσαν· ἐξ ὧν καὶ πλεῖστοι πρὸς τὸ ἐκτὸς τοῦ τείχους ἀσυλλογίστως ἑαυτοὺς ἀκοντίσαντες ἢ τῷ πτώματι τὴν ζωὴν συνεπέραναν ἢ τοῖς ἐκεῖσε στρεφομένοις βαρβάρους ἑαυτοὺς ἐνεχείρισαν. 38.1 Τί δὲ τῶν γυναικῶν εἶπω πρῶτον, οἷς καὶ αὐτὸν τὸν ἀέρα συνθρηνεῖν αὐταῖς ἐβιάζοντο; 38.2 ἦτουν τὰς ἀνακλήσεις, τὰς οἰμωγὰς, τῶν τέκνων τὰς περιπλοκάς, 38.3 οὐδ' εὐσχημονεῖν ἔτι βουλόμεναι νικηθεῖσαι τῷ πάθει, οὐδὲ τῆς ὄψεως τῶν ἀνδρῶν ἑαυτὰς ὑπεκκλίνειν, ἀλλ' ἀναιδῶς φερόμεναι, τὰς κόμας ἔχουσαι λελυμένας καὶ τῶν πρὸς συστολὴν ἀμελήσασαι, ἦγοντο συνεκβοῶσαι τοὺς θρήνους καὶ τοῦ κινδύνου καταστενάζουσαι. 38.4 εἶ που καὶ παρθένος ἐν αὐταῖς, ἢ μήπω τῆς οἰκουρίας προβᾶσα ἀλλ' ἀσφαλῶς τηρουμένη τῷ γάμῳ καὶ σεμνότητι πᾶσαν δεδιδασμένη, τὴν αἰδῶ τῆς ὄψεως περιᾶρασα, καὶ μηδ' ὅτι γυνὴ τυγχάνει τῷ δέει λογιζομένη, διήει τῆς ἀγορᾶς ἐν μέσῳ, ταῖς ἄλλαις γυναιξὶ κοινωνοῦσα τοῦ θρήνου καὶ δεινὸν ἀλαλάζουσα. 38.5 μονασταὶ δὲ καὶ μονάζουσαι, ὅσοι τὴν προσπάθειαν τοῦ βίου κομιδῆ νέοι ὑπάρχοντες τῷ φίλτρῳ τῆς ἀρετῆς ἀπεσεύσαντο, ἑαυτοῖς μόνοις καὶ θεῷ ζῶντες, τῶν ἀσκητηρίων ἐκβάντες καὶ ταῖς πλατείαις διασπαρέντες τῆς πόλεως τὸν κοινὸν ὄλεθρον γοερὸν ἐκλαυθμύριζον. 38.6 ἐξ οὗ δὴ μοι καὶ θάμβος ἐπέρχεται, ὅταν κατὰ νοῦν λάβω τὴν ποικίλην καὶ διάφορον ἀρετὴν τῶν Ναζιραίων ἐκείνων, ἦν καταμόνας ἐφιλοπόνουν, ἦτοι τὴν πάννυχον ψαλμωδίαν καὶ τὴν ἱερὰν παρθενίαν τὴν τε ἐκτενῆ προσευχὴν καὶ τὸ ἀκατάπαυστον δάκρυον· 38.7 πῶς οὐκ ἔκαμψαν ἐφ' ἡμᾶς τὸν θεϊκὸν ἔλεον, πῶς οὐ κατεγγυήσαντο τὴν πόλιν, πῶς οὐχ εὖρον ἔπαθλον ἀρετῆς τὴν ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου, συνελήφθησαν δὲ μᾶλλον καθάπερ ἀνεπίσκοπα πρόβατα, πάντες τῆς μαχαίρας γεγονότες καὶ τῷ κλήρῳ τῶν ἁμαρτωλῶν τῆς σφαγῆς κοινωνήσαντες. 38.8 πλὴν ἠγοῦμαι ὅτι τούτων μὲν ὁ θάνατος, ὡς φησὶν ὁ ψαλμός, τίμιος γέγονεν ἐναντίον κυρίου, κἂν τούτῳ τοῦ σοφοῦ τοὺς οἰκείους δούλους τιμήσαντος, ἵνα μετὰ τῆς λοιπῆς ἀρετῆς καὶ τὸ τέλος μαρτυρικὸν ἀπενέγκωνται, ὡς ἂν ἐπιδαψιλεύσῃται τούτοις τὰ τῆς ὑπομονῆς γέρα καὶ τῶν ἀρρήτων ἐκείνων ἀγαθῶν τὴν ἀντίδοσιν· 38.9 ἡμῶν δὲ τὸ πλῆθος τῶν παραπτώσεων οὐ μόνον τὰς τούτων ἐντεύξεις ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν μαρτύρων πρεσβείας ἀσυντελεῖς δειχθῆναι πεποίηκεν, ἵν' ἡμῶν παθόντων ὅπερ ἤδη πεπόνθαμεν, ἔχῃσι γινῶναι πάντες οἱ τῶν θείων καταφρονηταὶ διατάξεων ὡς κακία πλεονεκτοῦντας οὐδὲν αὐτοὺς τῆς δεσποτικῆς ἀπειλῆς τῶν σωτηρίων βοηθημάτων ἐξαίρησασθαι δυνηθήσεται. 39.1 Ὡς γὰρ κατὰ πᾶσαν εἰσελθόντες διμερίσθησαν τὴν πόλιν οἱ βάρβαροι, εὐθύς πᾶσα ἡλικία καὶ πᾶν γένος ἀνθρώπων ὑπ' αὐτῶν ἀνήρητο. 39.2 οὐδὲ γὰρ ἦν οἶκτος αὐτοῖς οὐδεὶς πάλαι προμεμηνόσι καὶ τὴν καθ' ἡμῶν διψῶσιν ἀπώλειαν, ἀλλὰ καὶ γέρων καὶ ἀκμάζων ἔτι καὶ νεανίσκος καὶ πᾶς ὁ προστυχῶν ἔργον τοῖς μαιφόνοις ἦν, οὐδὲ

καιρίας κατ' αὐτῶν ἀφιεῖσι πληγὰς· 39.3 ἀλλ' ὡς ἂν αὐτοὺς ἐνδιατρίβειν ποιῶσι τοῖς ἀλγεινοῖς, τὰ πρὸς τὸν νῶτον μέρη καὶ τοὺς μηροὺς κατατέμνοντες σχολάζειν αὐτοὺς τῇ τελειώσει παρεβιάζοντο. 39.4 καὶ οὐδ' οὕτως ὁ πολιορκῶν αὐτοὺς ἐνεπίμπλατο θυμὸς, ἀλλ' ὅτι μὴ πολλάκις δύνανται θνήσκειν μανικῶς ἐδυσφόρουν. 39.5 ἵνα γὰρ τὴν θηριώδη καὶ ἀδάμαστον ἐκείνην ὄρεξιν ἐμφορήσωσιν, οὐδὲ γυναικῶν ἐφείσαντο κατ' ἀρχὰς τοῦ κινδύνου, οὐδὲ παίδων αὐτῶν, ὧν τὸ τῆς ἡλικίας ἄωρον ἄγειν βιάζεται πολλάκις καὶ θηρῶν ὀφθαλμοὺς εἰς συμπάθειαν· 39.6 ἀλλ' ἦν ἐπ' ἴσης ἅπασιν ἡ τομή, καθάπερ ἐν χλοηφόρῳ πεδίῳ πᾶν τὸ παρατυχὸν ἐκθερίζουσα, ὡς ἐν βραχεῖα καιροῦ ροπή ἄοικον ἀποδειχθῆναι τὴν πόλιν τὴν πρὸ μικροῦ στενοχωρουμένην καὶ τοῖς πλήθεσι βρίθουσαν. 39.7 καθὸ γὰρ φθάσαντες εἴπομεν, τὸ μὲν τοῦ δήμου τὰς ἀκρωρείας κατειλήφει κατὰ τὴν καλουμένην ἀκρόπολιν συνελαθέν, ἢ τὴν περιοικίδα τοῦ ὀσίου Δαβίδ ὀνομαζομένην (ταῦτα γὰρ μᾶλλον τῆς λοιπῆς ὑπερανέχουσι πόλεως, ἔνθα δὴ καὶ πλῆθος ἦν μοναχῶν ἐναρέτων πάντων καὶ τῆς οὐρανίου πολιτείας ἠξιωμένων), τὸ δὲ πάλιν ταῖς δυσὶ πύλαις προσερρῆ ταῖς πρὸς δύοσιν ἀφορώσας τῆς πόλεως, μίαν ἐχόντων πάντων σπουδῆν, τοῦ ξίφους διεκφυγεῖν τὴν τομήν. 39.8 ἀλλ' οὐδὲν πλέον τῶν ἄλλων διήνυον, τῶν πυλῶν ἐκτὸς τῶν βαρβάρων ἐφεδρευόντων, καὶ μηδ' ἄλλως ἔχοντες εὐχερῶς ὑπερβῆναι, τῷ συνωθισμῷ πιέζοντες ἀλλήλους καὶ τὴν διέξοδον ἀποφράττοντες. 40.1 Οἷον γὰρ ἐγεγόνει κακὸν κατὰ τὴν καλουμένην Χρυσέαν πύλην! 40.2 πῶς παρανοῖξαι ταύτην βουλευθέντες μικρὸν, ὅσοι τοῦ δήμου τῷ τόπῳ συνέρρευσαν, διήμαρτον τῆς ἐπιχειρήσεως! 40.3 μόνον γὰρ ὅτι τὰς πύλας ἀλλήλων διέστησαν, καὶ τῷ ἰδίῳ πιλήματι πάλιν ἐν ἑαυταῖς συνδραμεῖν αὐτὰς κατηνάγκασαν· 40.4 οὕτω δὲ ἔχοντας αὐτοὺς καταλαβόντες οἱ δυσμενεῖς οὐκέτι καθ' ἓνα τοῖς ξίφεσιν ἀνήρουν, ἀλλ' ὡς εἶδον συνεσφιγμένους ἀλλήλων τε ἐχομένους καὶ ἐκτραπῆναι μὴ δυναμένους, κατὰ κόρρης αὐτοὺς τοῖς ξίφεσιν ἔπαιον, ὡς μετὰ τὴν πληγὴν διαιρεῖσθαι τοῦ προστυχόντος τὴν κεφαλὴν, καὶ τοῖς ὁμοίοις τῆδε κάκεισε τὰ μέρη συμπίπτειν, καὶ μηδὲ μετὰ θάνατον τῇ γῆ δίδοσθαι ἀλλ' ἔτι παρακρατεῖσθαι τοῖς λοιποῖς σώμασιν, ἕως πάντων ἀναιρεθέντων κατηνέχθη τὰ πάντων πτώματα τοῦ, καὶ ὥσπερ τοῦ ὑποστηρίζοντος (τῆς ἀπάντων λέγω ζωῆς διαδράσης) κατηνέχθη τὰ πάντων πτώματα τοῦ αἵματος ἀλλήλων καθάπερ καὶ τῆς τελευτῆς κοινωνήσαντα. 41.1 Τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ περὶ τὴν ἄλλην πύλην, ἣν καλοῦσι Λιταίαν,πραχθῆναι συνέβη. 41.2 καθὼς γὰρ ἔφαμεν, τῶν ἄλλων τὰς μὲν πρὸς θάλασσαν ἐξαγούσας αὐτοὶ προκατεῖχον οἱ βάρβαροι, τὰς δὲ γε πρὸς ἀνατολὴν ἀφορώσας ἡμεῖς προαποκλείσαντες ἦμεν, τὴν τοῦ πυρὸς μηχανήν, ἣν κατὰ τῶν ἕξω τοῦ προτειχίσματος πυλῶν προπεπόνθαμεν, καὶ ἐν αὐταῖς ὑφορώμενοι, ὡς λοιπὸν ἐκ τούτων πανταχόθεν ἀποροῦντα τὸν δῆμον πρὸς τὴν φυγὴν περὶ τὰς ἀγυῖας μόνον εἰλεῖσθαι καὶ πανταχοῦ τῷ θανάτῳ προσπίπτειν. 41.3 σχεδὸν γὰρ ὀλίγοι, καὶ λίαν ὡς εἰκὸς εὐαριθμητοί, κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ λιμένος ἑαυτοὺς τῶν τειχῶν ἀκοντίσαντες τὸν κίνδυνον ὑπεξέφυγον· 41.4 καὶ τινες ἄλλοι τῆς κατὰ τὴν ἀκρόπολιν πύλης λάθρα ὑπεκδραμόντες πρὸ τοῦ τὴν συμφορὰν ὑφεστάναι διεσώσαντο τὴν ζωὴν. 41.5 οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ τῶν Σκλαβήνων ἠγούμενοι, πάλαι προμελετήσαντες τοῦτο καὶ τὰς κλεῖδας τῶν πυλῶν ἐκείνων κακούργως προὔφελόμενοι. 41.6 οὓς καὶ ἐχρῆν, τὴν ἀκμὴν τοῦ κακοῦ θεασαμένους, παντὶ τῷ προστυχόντι παραχωρῆσαι τὴν ἕξοδον· 41.7 οὕτω γὰρ πολλοὶ τῶν αὐτόθι λαχόντων, πρὸ τοῦ τοὺς βαρβάρους ἐπελθεῖν, τὸν θάνατον ὑπεξέκλιναν ἂν. 41.8 οἱ δὲ τοιοῦτον μὲν οὐδὲν οὐδὲ εἰς νοῦν λαβεῖν ἠνέσχοντο· 41.9 αἰεὶ δὲ τὸ οἰκεῖον προορώμενοι, καὶ ὅπως τὸν κίνδυνον διακρούσονται κἂν τούτῳ διασκεψάμενοι, τὰς πύλας μικρὸν παρανοοῖξαντες καὶ τὴν ἐπεκδρομὴν τομῶς ποιησάμενοι, ἓνα τινὰ τῷ τόπῳ καταλιπόντες πρὸς τὸ μετὰ τὴν ἐκείνων ἕξοδον καὶ αὖθις ταύτας συγκλείσαι· 41.10

οὕτω τῆς πάντων ἐπεβουλεύσαντο σωτηρίας καὶ τότε, πρόφασιν τινα δολίαν πλασάμενοι, ὡς οὐ πρὸς φυγὴν ἐκτρέπονται, πρὸς ὑποδοχὴν δὲ μᾶλλον τῶν Στρυμονιτῶν συμμάχων, τοῦ στρατηγοῦ δῆθεν τοῦτο προστάξαντος. 42.1 Οὐ πολὺ δὲ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ ξιφῆρεις οἱ βάρβαροι ταῖς πύλαις ἐπέστησαν, καὶ οὐκέτι δυνατὸν ἦν οὐδὲ προσβλέψαι μόνον ἐκτὸς ἀκινδύνως τινα, μὴ τί γε τὸν κίνδυνον ὑπαλύξαι. 42.2 κἀγὼ γὰρ αὐτὸς σὺν τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς (δύο δὲ μοί εἰσιν οὗτοι νεώτεροι, τῆς ἐμῆς ἡλικίας ὑποβεβηκότες, οἱ μέχρι τοῦ δεῦρο τῆς τε φρουρᾶς καὶ τῶν λοιπῶν ἀλγυνῶν μοι συγκοινωνοῦντες) κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν παρόντες εὐρέθημεν ἐν τῷ τόπῳ μετὰ καὶ τινῶν ἄλλων τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως οὐκ ὀλίγων. 42.3 καὶ ὡς ἤδη τὴν πονηρὰν ἐκείνην ὑπέστημεν ἐπιβουλήν (μετὰ γὰρ τὸ πραχθῆναι τὴν σκῆψιν τὸ συμβὰν ἐπεγνώκειμεν), ὀπισθόρμητοι πάντες, ἕκαστος ἡμῶν ὡς εἶχε τάχους, πρὸς τὴν πόλιν συνηλαυνόμεθα, ἄλλος ἀλλαχῆ διαιρεθέντες, καθὼς ἂν ἦγεν ἡ συμφορά, τοῦ φόβου διατιθεῖσα τὰ σχήματα. 42.4 ἔδοξεν οὖν τῷ τε πατρὶ καὶ ἡμῖν, μήπω πεφθακότων πρὸς ἡμᾶς τῶν βαρβάρων, εἷς τινα πύργον τῶν κατὰ τὸ ἐνδότερον τεῖχος ἀνιέναι τέως καὶ μὴ τῷ πλήθει συναναμίγνυσθαι, ὡς ἂν τῶν πολεμίων τυχὸν ἐπιστάντων, τῶν ἄλλων διαιρεθέντες καὶ μόνοι τούτοις κατὰ τῶν ἐπάλξεων ἐντυγχάνοντες, δυνηθῶμέν τινα πρεσβείαν τούτοις προσαγαγεῖν καὶ τὴν ζωὴν ἑαυτοῖς διασώσασθαι. 42.5 ὃ δὲ καὶ γέγονε τῇ θεϊκῇ προνοίᾳ. 42.6 τὸ δ' ὅπως καὶ μεθ' οἷας παραδοξοποιῶ δυνάμεως, λέξων ἔρχομαι. 43.1 Ἀνήλθομεν ἐν τῷ τείχει σπουδῆ θεόντες κατὰ τινα πρόβολον ἀντικρὺ τοῦ ἐκεῖσε σεβασμίου σηκοῦ τοῦ πρωτοκλήτου τῶν ἀποστόλων Ἀνδρέου. 43.2 πέντε δὲ ἦμεν οἱ πάντες ὁμοῦ, ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς κἀγὼ σὺν τοῖς ῥηθεῖσι δυσὶν ἀδελφοῖς καὶ τις ἕτερος μετέχων καὶ αὐτὸς τῆς ἡμῶν ἀγχιστείας, κληρικοὶ πάντες καὶ τῷ τῶν ἀναγνωστῶν διαπρέποντες τάγματι. 43.3 μικρὸν οὖν αὐτόθι καθησυχάσαντες καὶ καθ' ἑαυτοὺς λογιζόμενοι τὸ ἐφεστὸς τῆς μαχαίρας τέλος ἠρχόμεθα τῶν γόνων, ἕκαστος τῆς τε οἰκείας ψυχῆς καὶ τῆς ἐξ ἀλλήλων καταστενάζοντες διαιρέσεως. 43.4 καὶ πρῶτος ἐξῆρχε θρηνῶν ὁ πατήρ, ἤδη προβεβηκὼς ὢν καὶ πολλὴν περὶ τὸ λέγειν ἐπιστήμην ἐξησηκήμενος, 43.5 «φεῦ μοι» λέγων, «ὦ τέκνα πολυπαθῆ, ἐν τίσι νῦν περιελήφθην, καὶ τίνοι ταῦτα ἀπέκειτο τῇ δυστήνῳ μου ταύτῃ καὶ ταλαιπώρῳ ζωῇ, ἴν' οὐς κατὰ διαφόρους ἀπέτεκον χρόνους καὶ τῇ γενέσει παρέθηκα, ὑφ' ἐν ἴδῳ τὴν τελευταίαν ὑπερχομένους, καὶ μηδ' ὅπερ τοῖς ἀτυχοῦσιν ἔστι συγκεχωρημένον, σχολὴν ἄγων ἀξίως τοῦ πάθους ὀδύρασθαι. 43.6 συνεκάλεσα γὰρ 43.6 ἂν πρὸς τὸ κοινὸν τοῦτο καὶ ἀπαρηγόρητον πένθος καὶ αὐτὰ τὰ ἄψυχα τῶν κτισμάτων κοινωνῆσαί μοι τοῦ πάθους καὶ τὴν συμφορὰν συμμερίσασθαι. 43.7 οὐδὲ γὰρ οἱ πάντες τῶν ὁμοπατρίδων ἄλλως ἄγουσιν ἢ ἐγώ, ἕκαστός τινα τῶν οἰκείων ἀπεκδεχόμενος καὶ τῆς ἐτέρου συμπαθείας ἐπιδεόμενος. 43.8 ἐμοὶ γὰρ δύο δεινὰ συνέβη κατὰ ταῦτό, ὃ τε ψυχικὸς κίνδυνος ἐν ἀμαρτίαις τὴν ζωὴν δαπανήσαντι, καὶ ὃ ἐξ ὑμῶν οὗτος ἀπροσδόκητος χωρισμός, ὃν οὕτως οὐποτε προσεδόκησα, 43.9 ἀλλ' αἰεὶ δι' ἐντεῦξενος εἶχον ὑφ' ὑμῶν καλυφθῆναι τὰ βαρυπενθῆ ὄμματα ταῦτα, ἴν' ἐπαναπαυσάμενος ταῖς ὑμετέραις χερσὶ τῷ τάφῳ τῶν πατέρων δοθῶ, καὶ ὑμᾶς ἐν ἀσφαλείᾳ καταλίπω τῆς τε μητρὸς γηροκόμους καὶ τοῖς ἔτι κομιδῆ νέοις καὶ τῷ χρόνῳ καθυστερίζουσι δυσὶν ἀδελφοῖς ὑμῶν τὰς περὶ τὸ ζῆν ἀφορμὰς προνοήσαντας. 43.10 νυνὶ δὲ πᾶσα μὲν τοιαύτη διόλωλεν ἐλπίς, ἐν μέσοις δὲ τοῖς δεινοῖς ἀπειλημμένος ἄωρον ἐκδέχομαι τὴν καθ' ὑμῶν τελευταίαν. 43.11 καὶ οὕτω με τετήρηκε τῶν ἀνομιῶν τὸ πλῆθος καὶ εἰς ταύτην τεταμίευκε τὴν ἡμέραν, ἵνα κατ' ὀφθαλμοὺς ἴδῳ τὰ φίλτατά μοι τῶν τέκνων βαρβαρικῶν ξιφῶν παρανάλωμα καὶ τὰ παμπόθητα μέλη ταῖς χερσὶ τῶν δημίων ἀνηλεῶς διασπώμενα, ὧ τῆς ὀδύνης, οὐδὲ τοῦτο ἀσφαλὲς ἔχων, ὅτι τὸν δύστηνον ἐμὲ πρῶτον ὁ μαιφόνος τῆς ζωῆς ἀπαλλάξει. 43.12 ἦν γὰρ ὡς ἐν συγκρίσει κακῶν τὸ κατ' ἐμὲ φορητόν· 43.13 ὑποπτον δὲ μοι τὸ νεάζον καθέστηκε τῆς καθ' ὑμᾶς ἡλικίας, καὶ τῶν προσώπων τὸ ἀνθηρὸν

μαντεύεσθαι με ποιεῖ, πρῶτον τῆς ἀφ' ὑμῶν τομῆς τοὺς ἐχθροὺς ἐμφορηθέντας, ἐν ὑστέρω με πολλοὺς ὑπομεμενηκότα θανάτους καὶ καθ' ἓνα ὑμῶν ἀθλήσαντα, οὕτω τοῖς ὑμετέροις αἵμασι συμφυραθῆναι. 44.1 Ἄλλα γὰρ ἔλαθον ἐμαυτόν, ὧ φίλτατα τέκνα, πόρρω τοῦ δέοντος πλανηθεῖς καὶ ἄπερ οὐκ ἔδει τοῖς θρήνοις συνεξιπών. 44.2 νενίκημαι γὰρ τῷ κακῷ, καὶ ἡ πάνδημος συμφορὰ καταστενάξαι τοῦ καιροῦ καὶ τῶν πραγμάτων καὶ ἄκοντά με παρεβιάσατο. 44.3 τίς γὰρ ἂν καὶ λιθίνην ἔχων καρδίαν, τῷδε τῷ πάθει συνεπαρθεῖς, ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν τοσοῦτω κακῷ συσχεθέντας μὴ ἀποδύρηται; 44.4 ἀλλ' οὐδὲν ἐστὶν ὃ βούλεται καὶ πράττει θεὸς ἐν ἀνθρώποις μὴ πρὸς τι χρήσιμον τέλος οἰκονομούμενον. 44.5 τάχα γὰρ ἀπέκειτο διὰ τὴν μοχθηρίαν ἡμῶν τὸ οὕτως ἀποθανεῖν· καὶ ἰδοὺ κατ' ὀφθαλμοὺς ἡ τῆς ζωῆς ἐφέστηκεν ἔκτισις, βιαίως τοῖς ξίφεσι τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἐκτινύουσα. 44.6 ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἄδικος ὁ συγχωρήσας ταῦτα παθεῖν καὶ τόνδε καθυπενέγκαι βίαιον τοῦ σώματος χωρισμὸν καὶ τὰς εὐθύναις τῶν ἡμαρτημένων κατὰ τὴν μέλλουσαν ἡμᾶς εἰσπραχθήσεσθαι δίκην. 44.7 διὸ στήτε γενναίως, τὴν ἐλπίδα πᾶσαν πρὸς αὐτὸν μόνον ἀπαιωρήσαντες τὸν δυνάμενον ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας. 44.8 καὶ κἂν τι δέοι παθεῖν ἀλγεινῶν χάριν τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως, ἐνέγκωμεν μύσαντες καὶ μηδὲν φοβηθῶμεν ἀπὸ τοῦ σωματικοῦ τούτου θανάτου, ὃν εἰ καὶ μὴ οὕτως, ἀλλὰ πάντως ἐτέρως καθυπομεῖναι χρεῶν ἐστὶ καὶ τῇ γενέσει τὸ ὀφειλόμενον λειτουργῆσαι. 44.9 γενέσθω οὖν ἡ τῆς ζωῆς στέρησις εὐχαριστίας ἡμῖν ἀφορμή, ἵνα μὴ θάνωμεν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἐλπίδι τῆς ἐκεῖθεν μακαριότητος.» 44.10 ταῦτα λέγων ἕκαστον ἡμῶν πρὸς τὸν διὰ ξίφους θάνατον ἐπαιδοτρίβει καὶ προθυμίαν παρεῖχε μὴ ἀπευδοκεῖν τὴν τελείωσιν. 45.1 Ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα πρὸς ἡμᾶς διελέγετο καὶ συμπεσόντες ἀλλήλοις τὰ τελευταῖα συνεταττόμεθα, ἰδοὺ δὴ καὶ τῶν βαρβάρων κατεφάνησαν τινες ἀνιόντες, τὸν ἀριθμὸν οὐκ ὀλίγοι, Αἰθίοπες τὴν χροιάν, τὰ σώματα γεγυμνωμένοι, ἐσπασμένας ἔχοντες τὰς μαχαίρας, δεινὸν ἐξαλλόμενοι καὶ τῇ παραθήξει τῶν ὀδόντων συῶν δίκην τὸ μανικὸν ἐνδεικνύμενοι. 45.2 ἐφεστῶτες οὖν τῷ τόπῳ πρῶτον τοὺς μεθ' ἡμῶν ὑποστρέψαντας ἀπὸ τῆς τῶν πυλῶν κακούργου συγκλείσεως, αὐτοῦ που παρὰ τὸ τεῖχος εἰλουμένους, τοῖς ξίφεσιν ἐκείνοις διεχειρίσαντο· 45.3 οἷς οὐδὲν ἦν πρὸ τούτου πλέον μελετηθὲν ἢ μόνον τῇ δεξιᾷ τοῦ δημίου τὸν αὐχένα ὑπέχειν καὶ πρὸς τὴν τομὴν σχηματίζεσθαι. 45.4 καὶ ἦν ἰδεῖν τὸ πραττόμενον ἐκπλήξεως γέμον. 45.5 εἰ γὰρ τῷ εὐπειθεῖ τοῦ ἑαυτὸν προδόντος καὶ πρὸς τὸν θάνατον ὑποκλίνοντος ὁ φονεὺς κατενύγη, καιρίαν ἄγων θᾶττον αὐτὸν τῶν ἀλγηδόνων ἀπήλλαττεν· 45.6 εἰ δὲ μὴ ἐμαλάχθη τὴν λιθώδη καρδίαν, ἀλλ' ἤθελεν ἐντρυφᾶν τῆς μανίας, μᾶλλον τοῖς τῶν ἀλόντων ἀτυχήμασι τὸν θυμὸν διεγείρων, μεληδὸν κατήκιζε τὸ προστυχὸν σῶμα καὶ πολλῶν θανάτων φορὰν ἐν μιᾷ συμφορᾷ τῷ δειλαίῳ παρείχετο. 45.7 οὐδὲν δὲ ἕτερον ἦν ἀκούειν ἐν οὕτῳ παμπληθεῖ καὶ πολυανθρώπῳ δήμῳ, ἀλλ' ἢ μόνον τὸν συριγμὸν τῶν ξιφῶν καὶ τῶν τοῦ αἵματος ὀχετῶν τὴν μετὰ βίας ἔκρυσιν. 46.1 Οὐ πολὺ δὲ τὸ ἐν μέσῳ καὶ πάντες ἔκειντο, θέαμα πολλῶν ὄδυσμῶν καὶ θρήνων ἐπάξιον. 46.2 ὥς δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἔφθανεν ἡ τομὴ (τῷ τείχει γὰρ εἶδον συγκεκυφότας), ἐφώρμησαν ὁμοθυμαδὸν καθάπερ εἰς τι πρόχειρον θήραμα. 46.3 φθάσαντες δὲ πλησίον τὴν ὀρμὴν ἐπέσχον. 46.4 ἦν γὰρ ὁ ῥηθεῖς ἐν τῷ μεταξὺ πύργος, δι' οὗ διελθεῖν ἔμελλον καὶ πρὸς ἡμᾶς γενέσθαι, ὃς πάλαι ἦν τὸ ἔδαφος ἅπαν ξύλοις ἐστρωμένος, ἅτινα τῷ χρόνῳ σαπέντα καὶ διαρρεύσαντα οὐκ ἀσφαλῆ παρείχον τὴν ἐκεῖθεν διάβασιν· 46.5 δύο γὰρ μόνον κατὰ μέσον ξύλα ἐναπηώρηντο, δι' ὧν οἱ ταύτην διερχόμενοι ὑπότρομον τὴν πάροδον ἐπεποίηντο. 46.6 τὸ ἀμφίκριμνον οὖν τοῦ κινδυνώδους τόπου κατιδόντες οἱ βάρβαροι ἐφώρασαν μὴ πως ἐν μέσῳ τῶν ξύλων γενομένων αὐτῶν λάθωμεν τέχνασμά τι πεποηκότερες εἶσω τοῦ πύργου καὶ κρημισθῆναι τούτους παρασκευάσωμεν, εἰς ὕψος ἐπηρμένου πολὺ καὶ χαλεπὴν τὴν πτώσιν

ἐπαπειλοῦντος. 46.7 τοῦτο δὲ ὁ τῶν θαυμασίων θεὸς ταῖς αὐτῶν διανοίαις ὑπέβαλεν· 46.8 εἰ γὰρ ἅμα τῷ πρὸς ἡμᾶς γενέσθαι τομῶς τῆς διαβάσεως κατετόλμησαν, οὐδὲν ἦττον καὶ ἡμεῖς τῶν κειμένων τὸν ὄλεθρον ὑπεμένομεν. 46.9 τῆς σχολῆς τέως τῆς τῶν λογισμῶν αὐτῶν διαιρέσεως, τοῦ φόβου τὰς ψυχὰς ἕκαστος ἡμῶν περιάranτες, εἴ τι καὶ δέοι πράττειν τῷ καιρῷ χρήσιμον ταῖς φρεσὶ κατεμεριζόμεθα. 46.10 ὡς οὖν εἶχον ἐγὼ τάχους ἀναπηδήσας καὶ θανάτου καταφρονήσας καὶ μηδ' ὅ τι κατὰ κόρρης ἐφέστηκε τὸ παράπαν εἰς νοῦν θέμενος, κατ' αὐτὴν γενόμενος τοῦ πύργου τὴν εἴσοδον ἔμελλον διὰ τῶν ξύλων πρὸς τοὺς βαρβάρους χωρεῖν. 46.11 οἱ δ' ἐπειδὴ οὕτω με θαρσαλέως πρὸς αὐτοὺς κατεῖδον αὐτομολήσαντα, ἄοπλον μὲν καὶ πρὸς ἄμυναν οὐδὲν ἐπιφερόμενον, ἔχοντα δὲ τι σπουδαῖον εἰπεῖν, ἐπῆλθον καὶ αὐτοὶ στοιχηδὸν ἀλλήλους συντάξαντες καὶ τὰς δεξιὰς ἀνατείναντες, τὰς τε μαχαίρας κατὰ τῆς ἐμῆς κορυφῆς ἐπαγαγεῖν σχηματίζαμενοι. 46.12 ὡς δ' οὐδὲ τοῦτό με τέως καταπτῆξαι πεποίηκεν (ὄλον γὰρ εἶχον τὸν νοῦν πρὸς ἅπερ ἤθελον λέγειν ἠσυχολημένον), εἰς τις τῶν Αἰθίοπων, καὶ τούτων μάλιστα ὁ γενναιότερός τε καὶ εὐτολμότερος, μεγέθει τῶν λοιπῶν διεννηχώς, κατ' ἐμὲ γενόμενος ἐπεχείρει μοι τὴν μάχαιραν κατενεγκεῖν τῷ μετώπῳ. 46.13 ἐγὼ δὲ τὰς χεῖρας ἀνασχών «μὴ τοῦτο πράξης» εἶπον, «ἐπεὶ πολλῶν χρημάτων σεαυτὸν καὶ τοὺς περὶ σὲ ζημιοῖς.» 47.1 Οὕτως ἔτυχον εἰπών, καὶ τῷ πεπαρρησιασμένῳ τοῦ σχήματος τὴν ὀρμὴν τοῦ Αἰθίοπος τέως πρὸς τὸ μὴ τὴν τομὴν ἐνεγκεῖν ἀνακόψας, τὴν λαιὰν δὲ τῶν χειρῶν ἐγκρύψας εἴσω τοῦ κόλπου καὶ τινα χρύσεια κόσμια τὸ τάχος ἐξενεγκών καὶ τῇ παλάμῃ τούτου ἐνθέμενος, «ἔστωσάν σοι ταῦτα» ἔφην «ἐνέχυρα τῆς ζωῆς τῆς ἐμῆς. 47.2 εἴπερ δὲ πολὺ πλείονα 47.2 τούτων εὐπορήσαι βούλει, τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, ἀλλὰ καὶ τὰδελφῷ τοῦ πατρός», ἐπιστραφεὶς καὶ τούτους ἐν ᾧπερ ἦσαν τόπῳ τῷ δακτύλῳ καθυποδείξας, «τὸ μὴ θανεῖν κατεγγύησαι, καὶ παρέξομαί σοι χρήσιμα δῶρα, τῇ προσδοκίᾳ ὑμῶν ἐν τισὶν ἀφανέσι τόποις προαποτεθειμένα, οὓς ἡμεῖς τε μόνοι διαγινώσκομεν καὶ ὑμῖν προθύμως σωτηρίας τυγχάνοντες ὑποδειζόμεν. 47.3 εἰ δέ γε θάνωμεν, διόλωλεν ἐκεῖνα, τὰς τε ὑμῶν διεκφυγόντα χεῖρας καὶ τῆς ζωῆς τῆς ἡμετέρας συναπολήξαντα.» 47.4 τούτοις τὸν θυμὸν παρακατασχών τοῦ βαρβάρου, καὶ τῇ ἐπιδόσει τῶν κοσμίῳν εἰς ὑπόνοιαν ὧν φθάσας εἶπον τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ἐμβαλῶν, ἐν οἷς ποικίλως ἑαυτὸν πρὸς ἱκεσίαν κατεσχημάτιζον. 47.5 οὐδὲ γὰρ ἦδει βάρβαρος ὧν ἂ πρὸς αὐτὸν διελεγόμην, ἀλλ' ἢ μόνον ἐφαίνετο θαυμάζων τὴν παρρησίαν καὶ τὸ σεσοφισμένον τῆς πληροφορίας παντὶ τρόπῳ κατενεργούμενον. 48.1 Ἐν τούτοις ἕτερός τις ἐγγύθεν ἐλθὼν ἀφήκε φωνήν, «τί ταῦτα οὕτως ποιεῖς, καὶ τὸν Αἰθίοπα ταῖς ἱκεσίαις παρακατέχεις, ἐξὸν εἰπεῖν πρὸς ἐμέ; καὶ εἴ τι καὶ δέοι, συναντιλήψομαί σοι.» 48.2 ἐγὼ δὲ τὸ πλεόν θαρσήσας καὶ τῇ τοῦ ἀνδρὸς παρουσίᾳ πρὸς τὸ εὐθυμότερον μετατεθεὶς ἀνέκραγον, «σῶσον» εἰπών, «ὅστις εἶ, πρὸς θεοῦ ἡμῖν ἐν τούτοις χρειωδῶς ἀπεσταλμένε, καὶ τῆς παρούσης ἀνάγκης ἐξάρπασον. 48.3 λήψη δὲ παρ' ἡμῶν ταύτης τῆς χάριτος ἔνεκεν ἄξια τῆς ζωῆς ἡμῶν λύτρα, καὶ ὧν οὐδὲν ἐξ ἴσου κατὰ πᾶσαν ἦν ἤλωτε τήνδε τὴν πόλιν ἐν ἄλλοις τισὶν εὐρεθήσεται.» 48.4 ἐκεῖνος οὖν «θαρσεῖτε» ἔφη, «καὶ τοῦ θανάτου τῆς ἐννοίας ἀπόσχεσθε, καὶ πρὸς τὸ εὐθυμότερον ἑαυτοὺς μεθαρμόσατε. 48.5 ἐγὼ δέ» φησι «καὶ τοὺς Αἰθίοπας πείσω τὰ αὐτὰ μοι συνθέσθαι, καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ καθηγουμένου παντὸς τοῦ στρατοῦ ὑμᾶς ἀπάξω πρὸς τὸ καὶ ὑπ' ἐκείνου λαβεῖν τὴν περὶ τοῦ ζῆν πληροφορίαν. 48.6 μόνον αὐτοὶ τὰ ὑποσχεθέντα πληρῶσαι πρὸς ἀλλήλους διανοήθητε· εἰ γὰρ τι τῶν παρ' ὑμῶν λεχθέντων μὴ πρὸς ἔργον ἀχθῆ, ταῖς μαχαίραις ταύταις κριθήσεται.» 48.7 ὡς οὖν ταῦτα ἔλεγεν, εὐθύς ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς σὺν τοῖς ῥηθεῖσι δυοῖν ἀδελφοῖς καθ' ἡμᾶς γενόμενοι, καὶ τοῖς ποσὶ τούτου τὰς κεφαλὰς προσερείσαντες, ἐδέοντο τὴν αὐτὴν ἐμοὶ πληροφορίαν λαβεῖν, βεβαιούμενοι πληρῶσειν ἐτοίμως ὅσα ἐγὼ προκατεῖπον. 48.8 θᾶττον οὖν ἐκεῖνος πάντα ἂ παρ'

ἡμῶν ἠκηκόει ταῖς τῶν ἄλλων ἐνθήμενος ἀκοαῖς, καὶ τούτῳ μάλιστα ᾧ κατ' ἀρχὰς ἐγὼ περιέτυχον ἕκαστα προσειπῶν, λόγον τε πείσας ἔνορκον ἡμῖν παρασχεῖν, οὕτως μηδὲν παρήνει τοῦ λοιποῦ δεδιέναι. 49.1 Συλλαβόμενοι δὲ ἡμῶν καὶ τοῦ τείχους καταβιβάσαντες, εἰς μέσους τε αὐτῶν διαλαβόντες, ἦγον τὴν ἐπὶ θάλασσαν, ἐπάνω τῶν σωμάτων τῶν ἤδη ἀναιρεθέντων βαδίζοντες. 49.2 τῆς οὖν εἴσω πόλεως τὴν πύλην ἐμβάντες οὐ κατευθῦ τὴν πορείαν ἐποιοῦμεθα, ἀλλὰ τῷ ὑπτιάζοντι μέρει τραπέντες τοῦ ἐκεῖσε βουνοῦ πρὸς τὸ κάταντες ἐφερόμεθα. 49.3 ἔνθα καὶ τινες ἄλλοι κατεφάνησαν ἀνιόντες Αἰθίοπες, καὶ αὐτοὶ μαχαίρας κατέχοντες ταῖς χερσίν, οἳ καὶ μέσον τῶν ἤδη χειρωσαμένων διειλημμένους ἔωρακότες ἡμᾶς τῇ φυσικῇ μανίᾳ πληγέντες ὤρμησαν ἀναιδῶς, πόρρωθεν δεικνύμενοι τοῦ κινούντος θυμοῦ τὴν ἐπίτασιν. 49.4 ἀλλ' ἐπειδὴ καθ' ἡμᾶς γεγονότες ἔγνων μηδὲν ἡμῖν ἐπενεχθῆναι δεινὸν τοὺς ἤδη προειληφότες σπουδάζοντας, ἐν ἑαυτοῖς σκεδασθέντες ὑπανεχώρησαν. 49.5 εἰς δὲ τις αὐτῶν ἀναιδέστερος τῶν ἄλλων ὡς εἰκὸς καὶ θρασύτερος, ὡσεὶ τις ὑλακτικὸς κύων μεμηνῶς κατηκολούθει, καὶ τινα πληξαι τῇ μαχαίρᾳ δολερῶς ἔτεκταίνετο. 49.6 ἕνα γάρ τινα τῶν ἐλόντων ἡμᾶς ἑαυτὸν εἶναι προσποιησάμενος ἔλαθεν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ὑποσῦραι τῶν ἄλλων ἐμὲ καὶ μικρὸν ἀποστάς ἀνελεῖν ἐπεχείρει. 49.7 ἀνώμωξα οὖν εὐθύς· 49.8 ὁ δὲ πατήρ ὁ ἐμὸς τεταραγμένος συστραφεῖς (καὶ γὰρ ἔτυχον σὺν αὐτῷ βαδίζων) ὡς τῷ θανάτῳ με παρεστῶτα κατεῖδε καὶ τὸν δῆμιον βρύχοντα μέλλοντά τε τὸ ξίφος τῷ τραχήλῳ μου βάπτειν, κατέχοντα τῶν τριχῶν, τὸν ἤδη περισωσάμενον ἡμᾶς τοῦ πρώην κινδύνου ἐγγύθεν ὄντα τῇ χειρὶ νύξας, καὶ σπουδῆ τὸ δρᾶμα καθυποδείξας, 49.9 «τί ὅτι» ἔφη «καὶ δι' ἣν αἰτίαν τοῦ ἐμοῦ παιδὸς κατεψηφίσασθε θάνατον, τῶν πρὸς ἡμᾶς ἀλογήσαντες ὑποσχέσεων; 49.10 εἰ οὖν αὐτὸς θάνοι, οὐδ' ἡμῖν λυσιτελής ἐστὶν ἡ ζωὴ. 49.11 ἀλλ' ἐξελοῦ τοῦτον τοῦ κατέχοντος, εἴ τις καὶ περὶ ἡμῶν σοι φροντίς· εἰ δὲ μή, τῷ ἐκείνου λύθρῳ σπεῖσον καὶ ἡμᾶς. 49.12 οὐδὲ γὰρ διηρημένην φέρομεν ἐξ ἀλλήλων ὑπομεῖναι τὴν τελευτήν.» 49.13 εὐθύς οὖν θορυβηθέντα ἐπὶ τούτοις ἐκδραμεῖν τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐπιστάντα τῷ τόπῳ τὴν δεξιὰν κατασχεῖν τοῦ βαρβάρου τεταμένην οὔσαν καὶ τὴν σφαγὴν σχηματίσασαν. 49.14 ὃς καὶ ἐπισχεθεῖς, ὡς μὴ δυνηθεῖς τὸ δοκοῦν ἐκτελέσαι, πρὸς πλείονα ἐξήπτο θυμόν· καὶ φρίζας τὰς σιαγόνας τοὺς τε ὀφθαλμοὺς στρεβλώσας καὶ τοὺς ὀδόντας κροτήσας (τοῦτο γὰρ βαρβάρων ἔθος), φόνιόν τι καὶ βλοσυρὸν ἐνιδῶν, ἐπεχείρει τοῦ κατέχοντος ἑαυτὸν ἀπορρηξαι καὶ αὐθὶς μοι ἐπελθεῖν. 49.15 οὐκ εἶα δὲ τοῦτον ἐκεῖνος ὁ πρὸς θεοῦ πεμφθεῖς ἡμῖν ἐν καιρῷ σωτήρ, ἀλλὰ πάσαις αὐτὸν κολακείαις μετατρέπειν ἐμηχανᾶτο. 49.16 ὡς δ' οὐδὲν ἠνύετο τούτοις πλέον αὐτῷ, μᾶλλον ἐκείνου τῷ θυμῷ διεγειρομένου καὶ φόνον ἐρευγομένου, ὡς καὶ λαθεῖν αὐτὸν ἄπαξ κατὰ τοῦ νότου μου τὴν μάχαιραν αἴφνης κατενεγκεῖν καὶ πληξαι πληγὴν μανίας πλήρη, τὴν καὶ μέχρι νῦν δεικνῦσαν τῆς δεξιᾶς τὴν ἐπίτασιν, ἀθρόον πρὸς τὸ ὀργιλώτερον ἑαυτὸν ἀλλοιώσας ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος ἀνὴρ καὶ τὸν Αἰθίοπα στερρῶς ὠθίσας, ἐμὲ τε συναρπάσας ἤδη παρὰ πόδας ἐστῶτα καὶ τῷ τῆς ὠτειλῆς περιρρεόμενον αἵματι, δρομαίως τὸ τάχος πρὸς τοὺς ἐταίρους ἐχώρει.

50.1 Ὡς οὖν μετὰ τοῦ πλήθους γενόμενος καὶ αὐθὶς ἐγὼ, καὶ τότε τὸ κακὸν διαδράς, τὴν εὐχαριστίαν πρὸς τὸν θεὸν ἐποιοῦμην, λαβόμενός τε σχολῆς τὴν τοῦ νότου πληγὴν κατενόουν, αἰφνιδίου πάλιν δευτέρας πληγῆς ἐπλησθόμην, πλέον ἢ πρότερον ὀδύναις βληθείς. 50.2 ὁ γὰρ τολμηρὸς ἐκεῖνος, οὐκ οἶδ' ὅθεν ἄλλοθεν ἐπιστάς, ὥθισέ μοι κατὰ πλευρὰν ἐκ τῆς ὀπίσω τὸ ξίφος, δεινὸν ἀλαλάξας καὶ τὸ ἀκάθεκτον τοῦ τρόπου τῇ φωνῇ παραστήσας. 50.3 ὡς εἰπεῖν συνόντι μοι τῷ ὑπερμαχοῦντι ἀνδρὶ «τίνος χάριν τῆς ἐμῆς μόνης ζωῆς ἠφειδήσατε καὶ τῷ βαρβάρῳ τούτῳ» συστραφεῖς καὶ τὸν Αἰθίοπα δείξας «πρὸς θάνατον ἐκδεδώκατε; 50.4 τοῦτο γνόντες ἔστε, ὡς εἰ μὲν κοινῇ πάντες, οὐς τοῖς ὄρκοις ἐβεβαιώσασθε, τὸν θάνατον διαφύγοιμεν, πέρας

λάβοι καὶ ἄπερ ἡμεῖς ὑπεσχόμεθα· εἰ δ' ἐνὶ γέ τινι τύχοι δι' ἀμέλειαν ἐπιστὰς θάνατος, πάντες τῷ ἐκείνου πτώματι τὴν ζωὴν συμπεράνωμεν καὶ οὐδενὸς ὑμεῖς τῶν ἐλπιζομένων ἐντεύξησθε. 50.5 ἄλλ' εἴπερ μὴ πρὸς ἀπάτην ἄλλ' ἀληθῆς γέγονεν ὁ διὰ μέσου προτεθεὶς ὄρκος, πάση μηχανῇ τὸ ἀσφαλὲς ἡμῖν συντηρήσατε, καὶ εὔ ἴστε πάντα καὶ ἡμᾶς πληρώσειν ὅσα πρὸς ὑμᾶς συνεθέμεθα.» 50.6 ταῦτα ἐκεῖνος ἀκηκοὺς καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν γνωρίσας ἔπεισε πάντας ἐφορμήσαντας κατὰ τοῦ δυσμενοῦς μακρὰν αὐτὸν ἀπελάσαι· οἱ δὲ καὶ κυκλώσαντες ἡμᾶς ἔκτοτε σχολαιοτέρως ἐβάδιζον. 51.1 Ἦλθομεν δὲ κατὰ τινὰ τόπον ἔνθα μονὴ τις ἐστὶ παρθένων ἀσκουσῶν γυναικῶν, ἣτις πάλαι τοῦ Ἀκρουλλίου κατονομάζεται. 51.2 καὶ πάλιν ἄλλη τινὶ κουστωδία βαρβάρων ἐντυχόντες κατὰ τὴν προαυλαίαν οἱ μεθ' ἡμῶν βάρβαροι καὶ τι μικρὸν συστάντες αὐτοῖς ἔδοξαν εἴσω χωρεῖν ὡς τι σπουδαῖον τοπάσαντες ἐφευρεῖν. 51.3 συνειπόμεθα 51.3 δὲ τούτοις καὶ ἡμεῖς, τοὺς παρόντας ὑποβλεπόμενοι καὶ μὴ πω τὰς ψυχὰς τῆς προτέρας σκοτοδίνης ἀπαγαγόντες. 51.4 ὡς οὖν εἰσήειμεν τοῦ ναοῦ τὰ προπύλαια ὅς τοῦ ἀγίου ἐπικέκληται Γεωργίου, ὁρῶμέν τινὰ βάρβαρον σκιμποδίῳ ἐγκαθεζόμενον, ἀνασπᾶσαντά τε τὰς ὀφρύδας ξίφος τε κατέχοντα γεγυμνωμένον, καὶ ἀτενὲς τοὺς ἐστῶτας βλέποντας εἰς αὐτόν, εἴ τι καὶ βούλοιο πράττειν, ἐτοίμους εἶναι ταῖς ὀρμαῖς ὑπεμφαίνοντας. 51.5 ὡς οὖν κατ' αὐτὸν ἐγενόμεθα, ἤρετο τοὺς περὶ ἡμᾶς τίνες ἐσμέν καὶ ποία προφάσει τὸν θάνατον διεφύγομεν. 51.6 οἱ δὲ πάντα συντόμως ἐξεῖπον, καὶ τῶν νῶτων ἡμῶν λαβόμενοι πρηνεῖς τοῖς ποσὶν αὐτοῦ τῷ ἐδάφει προσέρρηξαν. 51.7 ὁ δὲ τὸ ξίφος, ὅπερ ἔτυχε ταῖς χερσὶ κατέχων, ἐτέρως ἢ ὡς πέφυκε τέμνειν ἀνθυποστρέψας, ἐπάταξε ταῖς κάραις ἐφάπαξ καθ' ἓνα ἡμῶν. 51.8 εἶτα ἀνίστασθαι καὶ θαρρεῖν ἐκέλευε, καὶ «τοῦτό» φησι «τῆς ἀσφαλείας τεκμήριον ἔχοντας μηδὲν τοῦ λοιποῦ δεινὸν ὑμᾶς ὑποπτεύειν παρεγγυῶ.» 51.9 τοῖς παρεστῶσι δὲ βαρβάροις τοῦ ναοῦ τὰς πύλας, αἱ τῶς ὑπῆρχον κεκλεισμέναι, προστάξας ἀναρριπίσαι, τῆς καθέδρας ἐξαναστὰς καὶ τὸν ἐμὸν πατέρα τῇ λαιᾷ ταῖν χεροῖν, τῇ ἐτέρᾳ δὲ τῶν ἀπ' ἐμοῦ δύο ἀδελφῶν ἓνα κατέχων, ἔνδον εἰσήει τοῦ σεβασμίου σηκοῦ. 51.10 ὁ δὲ ἦν ἅπας πεπληρωμένος ἐλεεινῶν ἀνθρώπων ἐν αὐτῷ προκαθειρχθέντων, τριακοσίων περὶ που τὸν ἀριθμὸν, ὡς ἐν ὑστέρω κατεμανθάνομεν. 52.1 Οὐκ ὀλίγον δὲ καὶ μαιφόνων πλῆθος τῷ δυσμενεῖ συνεισηλθεν. 52.2 ἄλλ' ἐκεῖνος εὐθύς εἰσηδήσας ἀνήλθεν ἐπάνω τοῦ καθηγιασμένου βωμοῦ, ἐν ᾧ παρὰ τῶν ἱερέων ἡ μυστικὴ τελεῖται λατρεία· 52.3 καὶ τοὺς πόδας συμπλέγδην ἐν ἀλλήλοις ἀνθυποστρέψας, ὡς ἔθος ἐστὶ τοῖς βαρβάροις, ἐκάθητο γέμων θυμοῦ καὶ ἀπονοίας, τὸν τε δῆμον τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων περισκοπῶν, καὶ ἄπερ ἐβούλετο δρᾶν, τῇ κακεντρεχεῖα τῶν φρενῶν διοικούμενος. 52.4 τὸν ἐμὸν δὲ πατέρα καὶ ἀδελφὸν ἐκατέραις διαλαβὼν ταῖς χερσὶ, καὶ ἡμᾶς αὐτοῦ που πρὸς τῇ εἰσόδῳ φυλάττεσθαι παρὰ τῶν ἐλόντων ἐγκελευσάμενος, νεύματι τοῖς βαρβάροις ἀνελεῖν ἐκείνους προσέταττεν. 52.5 οἱ δὲ τὸ τάχος καθάπερ ἀτίθασοι λύκοι θήρας ἐπιτυχόντες, οὕτως ἠπειγμένως καὶ ἀνηλεῶς τοὺς ἀθλίους κατέτεμον. 52.6 ἔτι δὲ τῷ θυμῷ ζέοντες, τί καὶ περὶ ἡμῶν ἐθέλειν αὐτοὺς πράττειν, πρὸς τὸν δεινὸν ἐκεῖνον δικαστὴν ἀπεσκόπουν. 52.7 ἄλλ' ἐκεῖνος μὲν τῆς καθ' ἡμῶν αὐτοὺς τῶς ἐπιχειρήσεως διεκώλυσεν, ἐδόκει δὲ ἡμῖν αὐτόθι φυλαττομένοις τὸν τε πατέρα καὶ τὸν ἐμὸν ἀδελφὸν τοῖς κειμένοις συναναιρεθῆναι καὶ μόνους ἡμᾶς φειδοῦς ἀξιωθῆναι. 52.8 πάλιν ἐκείνοις περὶ ἡμῶν αὐτὸ τοῦτο, τῷ βωμῷ φυλαττομένοις, λογιζέσθαι ἐπήρχετο. πλὴν οὐκ εἴχομεν ᾧ τινι πέρατι τὴν περὶ ἀλλήλων στήσαι ἀμφιβολίαν. 52.9 ὡς γὰρ ἔληξεν ὁ κατ' ἐκείνους τοὺς δυστυχεῖς φόνος, πεπλήρωτο δὲ τὸ ἔδαφος ἅπαν νενεκρωμένων σωμάτων, μέσον δὲ τούτων ἐλίμναζεν ἡ πλήμμουρα τοῦ αἵματος· οὐκ ἔχων ὅπως ὁ μαιφόνος ἐκεῖνος πρὸς τὸ ἐκτὸς γένηται, ἄλλο κατ' ἄλλο τὰ πτώματα τῶν κειμένων τοῖς ἐκατέρωθεν τοῦ ναοῦ περιδρόμοις ἐπιτεθῆναι διεκελεύσατο. 52.10 οὗ δὲ καὶ γενομένου θᾶττον εὐθύς αὐτὸν τοῦ βωμοῦ

καταπηδήσαντα, καὶ πάλιν τὸν ἐμὸν πατέρα καὶ ἀδελφὸν ἑκατέρας χερσὶν ἐναγκαλισάμενον γενέσθαι μέχρις ἡμῶν. 52.11 τοσαύτη δὲ ἦν ἡ ἐκδειματώσασα τὰς ψυχὰς ἡμῶν τῶν θεαμάτων ἐκείνων ἀχλύς, ὣν τε ἐν ἐκείνοις κατείδομεν καὶ ὣν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἐτοπάσαμεν, ὡς ἐν τοσαύτῃ πανολεθρία μόνον διαφυγόντες τὸν θάνατον μηδὲν τι τοῦ σκυθρωποῦ καθυφεῖναι, ἀλλὰ μόνον τοῖς προσώποις ἀλλήλων ἐνατενίζειν, ὡς περ ἐκπληττόμενοι καὶ μηδὲ φωνὴν ἀφεῖναι τῷ πράγματι συγχωρούμενοι. 52.12 τοὺς πλείονας δὲ τῶν βαρβάρων ὁ σοβαρὸς ἐκεῖνος ἀποτεμόμενος, ἴππῳ ἐπιβάς ἐφεστῶτι διέπτῃ ἐκ μέσου ἡμῶν, προστάξας καὶ αὐθὶς συλλαβεῖν ἡμᾶς καὶ πρὸς τὸν λιμένα τῆς πόλεως σπουδῇ θέειν· 52.13 αὐτόθι γὰρ κατασπεύδειν καὶ ἑαυτὸν ἔφη. 53.1 Παραλαβόντες οὖν ἡμᾶς ἤγον ὡς τάχιστα, πᾶσαν ἡμῖν πανταχόθεν ἀσφάλειαν περιποιούμενοι. 53.2 καὶ πολλαχοῦ τῆς ὁδοῦ περιεπίπτομεν πολλοῖς πλήθεσι τῶν εἰσερόντων βαρβάρων, πάντων φόνον πνεόντων· καὶ οὐ μικρὸν ἦν ἔργον λανθάνειν τούτους, εἰ καὶ ὅτι ῥώμη πολλῇ σωμάτων καὶ οἱ προειληφότες ἡμᾶς Αἰθίοπες ὑπῆρχον ἀνεσταλμένοι, καὶ οὐδὲν ἦν ὁ καταπτῆξαι ἢ τῆς ὀρμῆς αὐτοῦ ἐνδοῦναι τὸ παράπαν δυνάμενον. 53.3 πλὴν οὐ μετ' ὀλίγου καμάτου καὶ ἀγωνίας τὸν ῥηθέντα λιμένα τῆς πόλεως κατελάβομεν. 53.4 αὐτόθι γὰρ ἔτυχεν ὦν καὶ ὁ τῶν πολεμίων τοῦ στρατοῦ καθηγούμενος, ᾧ δὴ καὶ ἀνηγγέλη τὰ καθ' ἡμᾶς ὑπὸ τῶν συνόντων βαρβάρων, γνωρισάντων καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν μόνους ἡμᾶς ἐκ πάντων τῶν προστυχόντων περιεσώσαντο. 53.5 ὃς ἐξ αὐτῆς ἕνα τινὰ τῶν σὺν αὐτῷ τῆς καθέδρας ἐξαναστήσας καὶ τοῖς ἐστῶσιν ἐπισυνάψας τοιαύτην δέδωκε καθ' ἡμῶν αὐτῷ ψῆφον, ὡς εἰ μὲν ἀληθῆ φανεῖεν ὅσα τοῖς βαρβάροις ἐν τῷ τείχει προὔπεσχόμεθα, ἔργοις αὐτοῖς πληρούντων τὰς ὑποθήκας, καὶ φειδοῦς ἀξιοθῆναι καὶ πρὸς αὐτὸν πάλιν ἀνθυποστρέψαι· 53.6 εἰ δέ γε μηδὲν τοιοῦτον ἀληθῶς λεχθὲν εὔροιεν, ἀλλ' ἢ προαπολωλεκότας τὰ χρήματα, ἢ τὸν θάνατον δεδιότας ἅπαντα ψευσαμένους καὶ ὡς περ τὴν πρώτην ἔντευξιν ἀποκρούσασθαι διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ καιροῦ σοφισαμένους, τοῖς ξίφεσι ἕνα ἕκαστον ἐκέισε διελόντας τῆς ζωῆς ἀπαλλάξαι. 53.7 παραχρῆμα οὖν καὶ πάλιν μέσους ἡμᾶς διαλαβόντες ἄγειν ἐπέταττον, ἔνθα δὴ τεταμιεῦσθαί φασιν ὑφ' ὑμῶν προεδηλώθη τὰ χρήματα, ἐξειπόντες καὶ τὴν καθ' ἡμῶν ἐξενεχθεῖσαν ἀπόφασιν, καὶ ὡς εἴ τι τυχὸν τῶν λεχθέντων μὴ πρὸς ἔργον ἀχθείη, τοῖς ξίφεσι τούτοις διακριθήσεται. 53.8 δέος οὖν ἡμῶν καὶ τότε μᾶλλον ἢ πρότερον ἐπέισῃει, τάχα μὴ πού τις τῶν οἰκετῶν ἢ τῶν προπειραθέντων τοῦ τόπου, παραπλησίᾳ περιτυχῶν ἀνάγκῃ καὶ θέλων καὶ αὐτὸς τὸν ὄλεθρον ἐκφυγεῖν, προεσήμανε τὴν δαψίλειαν τῶν κεκρυμμένων, καὶ μάτην εὐρέθημεν ἡμεῖς τοσαύταις μηχαναῖς τὴν ἑαυτῶν ζωὴν συντηρούμενοι. 54.1 Ἄλλ' οὐπω ταῦτα βεβαίως ἔχοντες σκοπεῖν, πεφθάκαμεν τὸν τόπον οὕτως ἔχοντα καθὼς ἐν τῷ καιρῷ τῆς φυλακῆς ἐσημειωσάμεθα· 54.2 ὑφ' ἐνὶ γὰρ τινὶ κρυφιώδει ταμείῳ, ὅσοιπερ ἂν ἦμεν κατὰ συγγένειαν ἀγχιστεύοντες, προαποθεῖναι τὰ ἑαυτοῦ ἕκαστος, ὡς περ τοῦ μέλλοντος μαντευόμενοι, συμφερόντως ἐβουλευσάμεθα. 54.3 οὗ καὶ τὴν ἔξοδον τοῖς βαρβάροις καθυποδείξαντες, ἦτις ἦν λιθίνῃ πλακί κατασφαλισμένη, ἰστάμεθα τῶν πολλῶν λογισμῶν τὰς ψυχὰς περιάραντες. 54.4 ἤδειμεν γὰρ μηδὲν τοῦ λοιποῦ δεδιέναι χάριν τῆς ὑποσχέσεως, τούναντίον μὲν οὖν καὶ συμπαθείας τυχεῖν τῷ πλήθει τῆς ἐπιδόσεως. 54.5 ὡς γὰρ ἐκεῖνοι τῶν κρυφίων ἐπέτυχον, εὐθύς ἀπὸ τοῦ ὀργίλου πρὸς τὸ περιχαρὲς μετεβάλλοντο καὶ ἡμῖν διευθυμεῖσθαι προσέταττον. 54.6 «τούτοις γὰρ» ἔφασκον «κατηγγύησθε τὴν σωτηρίαν, καὶ διὰ τούτων ὑμῖν τὸ ζῆν κεχάρισται σήμερον. 54.7 ἀλλ' ἀπέλθωμεν δὴ καὶ πρὸς τὸν ἡγούμενον τοῦ στρατοῦ, ὡς ἂν καὶ παρ' αὐτοῦ τελείαν δέξησθε τὴν ἀσφάλειαν.» 54.8 ἤγον οὖν πάλιν ἡμᾶς ἐκεῖθεν τὴν ὡς αὐτόν, περιεπίπτομεν δὲ φοβεροῖς τισὶ καὶ παραδόξοις θεάμασι. 54.9 ἔκειντο γὰρ τὰ σώματα τῶν ἀνηρημένων ἔτι τοῦ λύθρου ἐναποστάζοντα, φρικτὸν ὄραμα, πᾶσα

ἡλικία τῶν ἀνθρώπων μιᾷ ψήφῳ τὸν διὰ ξίφους κατακριθεῖσα θάνατον καὶ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ταφῆς ἀμοιροῦσα. 54.10 κατεχεῖτο δὲ κατὰ παντὸς στενωποῦ περιρρέων ὁ οἶνος 54.10 καὶ τοῖς αἵμασι τῶν πεπτωκότων ἀνακιρνῶμενος ἅπαν τὸ ἔδαφος τῆς πόλεως κατεμέθυσκεν. 54.11 παριόντες οὖν ἐσκοποῦμεν, καὶ εἴ πού τινα τῶν ποτε γνωρίμων ἢ φίλων μεταξὺ τῶν ἄλλων νεκρῶν ἀπηκριβώσαμεθα, ἡρέμα μόνον τοῖς στεναγμοῖς πρὸς ἀλλήλους τοῦτον διεσημαίνομεν. 54.12 σχολῆ δ' οὐκ ἦν ἢ θρηνησαι τοῦτον ἢ χαρίσασθαι τι τῆς ποτε φιλίας τῷ καιρῷ χρήσιμον· ἀλλ' ἢ μόνον ἄπρακτα τῷ κειμένῳ περιαλγήσαντες πάλιν περὶ τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἐσκεπτόμεθα. 55.1 Ἦδη δὲ φθασάντων ἡμῶν τὸν λιμένα παρέστημεν τῷ τυράννῳ, ὅτε καὶ τοὺς τῶν νηῶν ἀρχηγέτας ἐκκλησιάσας τῆς καλουμένης εὐχῆς ἐθήρσκειε τὴν δυσσέβειαν· ὃς μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ἐκείνης τῆς τελετῆς ἀχθῆναι ἡμᾶς κατὰ πρόσωπον τοῖς ἐφεστῶσι διεκελεύσατο. 55.2 ὡς οὖν ἤχθημεν, ἐπυνθάνετο τὸν πατέρα, «εἰ ἐπίσκοπός» φησι «τυγχάνεις τῆσδε τῆς πόλεως;» 55.3 ἐτεκμαίρετο γὰρ ὅσον ἐκ τῆς ἐσθῆτος οὐδὲν ἄλλοιον ἔχειν τοῦ ἀξιώματος. 55.4 ὁ δὲ «οὐκ εἰμι» ἔφη «κληρικὸς δὲ καὶ τῆς ἐκείνων εὐχῆς προσδεόμενος.» 55.5 ἄλλος δὲ τις ἐγγύθεν ἐστώς, ὃς ἦν ἀρχηγὸς τοῦ ἐτέρου στρατοῦ, πρὸς αὐτὸν ἔφη «ἐπίσκοπος μὲν οὐκ ἐστὶν οὗτος, κατ' οὐδὲν δὲ διαφέροντα βαθμὸν ἐκείνοις κεκλήρωται· ἔξαρχον γὰρ αὐτὸν ἴσμεν τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης, οὐδὲν τῆς τιμῆς ἐκείνων καθυστερίζοντα.» 55.6 «οὗτος δὲ τίς ἐστι;» τῷ δακτύλῳ σημάνας ἐμέ. 55.7 «υἱὸς ἐστὶ τοῦδε,» καὶ αὐθις ὁ παρεστὼς ἔφη, «κληρικὸς καὶ αὐτός, καὶ τῶν ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλείων τεταγμένων εἷς. 55.8 οὗτοι δὲ ἀδελφοὶ τυγχάνουσι τοῦδε,» τοὺς ἀπ' ἐμοῦ δύο παραδηλώσας, «ἄμφω δὲ υἱοὶ τοῦδε τοῦ προεστῶτος, διαφόρως μὲν ἀποτεχθέντες αὐτῷ, ἄγοντες δὲ καὶ διάφορον ἡλικίαν.» 55.9 «ὁ δὲ συνὼν αὐτοῖς οὗτος ὁ γηραιὸς τίς ἂν εἴη;» πάλιν ὁ δεινὸς ἤρετο δικαστῆς. 55.10 «ἀδελφὸς ἐμός,» προλαβὼν ὁ πατὴρ ἀπεκρίνατο, νεύματι κάκεῖνον συνθέσθαι πρὸς τὴν πεῦσιν ἀναδιδάξας. 55.11 ἐπειδὴ δὲ τούτων ἀκήκοε, καθεσθῆναι πάντας προσέταξε, καὶ ἑαυτὸν τῶν ἄλλων ἀποτεμόμενος ἡσυχῇ πρὸς ἡμᾶς ἔφη: 55.12 «πάσης ὑμᾶς πονηρᾶς ὑποψίας ἐκτὸς εἶναι βούλομαι· τό τε γὰρ ἀόπλους τοῖς εἰληφόσιν ἐντυχεῖν καὶ τὸ νῦν ἐν ὄψει ταῖς ἐμαῖς προτεθὲν χρημάτων πλῆθος τὴν ζωὴν ὑμῖν, ἥτις δυσέλπιστός ἐστι τοῖς πολλοῖς, ἐχαρίσαντο, καὶ οὐκ ἔστιν ὑμῖν ὑπόνοια τοῦ λοιποῦ θανάτου ἐξ ἐπιβουλῆς, οὐδέ τις ἄλλη ἐπήρεια παρὰ τῶν ἐμῶν ὑπηκόων. 55.13 ἀλλ' ἅπιτε τὰ συμφέροντα συμβουλευόντες ἑαυτοῖς, χρηστάς τε παραζευγνύντες ἐλπίδας. 55.14 οὕτω γὰρ ἡμᾶς φθάσαι τὴν Συρίαν γενήσεται, καὶ πρὸς τὴν Ταρσὸν εὐθέως πόλιν τῆς Κιλικίας ὑμᾶς διαπέμψω τηρηθησομένους σὺν τοῖς ἐκεῖ φρουρουμένοις μέχρι τῆς προσδοκωμένης καταλλαγῆς, ἀντίλυτρον ἔχοντας τοὺς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καιροῖς οὐκ ὀλίγοις ἐαλωκότας ὁμοεθνεῖς ἡμῶν Ἀγαρηνοὺς, ὧν ἀφικομένων καὶ ὑμεῖς τῶν δεσμῶν λυθήσεσθε καὶ τὰ οἰκεία ἕκαστος ἀπολήψεσθε.» 55.15 οὕτως ἔφη, καὶ πρὸς τοὺς ὑφ' ἑαυτὸν πάλιν ὑποστραφεῖς τὰ περὶ ἡμῶν διεξήει, βαρβαρίζων τὰ πλεῖστα. 55.16 οὐδὲν δὲ τέως ἐλάνθανεν ἡμᾶς, τὸν κατ' ἀρχὰς περισώσαντα εἰσέτι μέσον ἡμᾶς περιάγοντα καὶ πάντα ἐξ ἐκείνου μανθάνοντας. 56.1 Τόπῳ δὲ τινὶ τῇ θαλάσῃ περικλυζομένῳ καθεσθέντας ἀσφαλῶς ἡμᾶς τηρεῖσθαι προσέταξεν. 56.2 οὐ δὴ γενομένου πρῶτον τῆς ἐλπίδος τοῦ θανάτου τέλεον τὰς ψυχὰς μετηγάγομεν καὶ τῇ θεϊκῇ προνοίᾳ τὰ ἐξῆς ἐπετρέπομεν. 56.3 ἐπήρχετο δὲ τότε τοῖς λογισμοῖς ἡμῶν, ὥσπερ ἄρτι τοῦ κακοῦ τὴν ἀρχὴν ἀναθεωροῦσιν, ἢ τῶν οἰκείων φροντίς, νύττουσα τὰς καρδίας ἡμῶν μᾶλλον ἢ τὰ κυκλοῦντα ξίφη, πῶς ἄρα ἢ κατὰ ποῖον τεθνήκασιν τρόπον, ἢ τίνες αὐτῶν τοῦ κινδύνου διεκφυγόντες εἰς τὴν ὁμοίαν ἡμῖν ἀπαγωγὴν ἐκρίθησαν. 56.4 ὅμως οὐδ' οὕτως εἴχομεν ἀσφαλῶς περὶ τούτων γινῶναι διὰ τὸ πρόσφατον γεγονέναι τῶν πολεμίων τὴν εἴσοδον, καὶ πάντα μετὰ κραυγῆς ἀσήμου καὶ θορυβοῦ τυγχάνειν, καὶ πολὺ πλῆθος εἴσω τοῦ λιμένος ἐνστρέφεσθαι τῶν τε ἐκ

τῆς πόλεως χειρουμένων καὶ αὐτῶν δὲ τῶν βαρβάρων, πῆ μὲν ἐγκωμιαζόντων τὰ σκῦλα, πῆ δὲ γυναικας καὶ ὑπομάζια βρέφη ἐκ παντὸς τόπου καὶ πάσης οἰκίας βιαίως ἐφελκομένων, ἔλεινόν ὄδυρόμενα καὶ τὴν στέρησιν τῶν μητέρων γοερὸν κλαυθυρίζοντα, ἄλλων τῶν ἀρχόντων τινὰς ἢ τῶν περιφανῶν πλουσίων κατὰ τινὰς παραπλησίους ἡμῶν αἰτίας τὸν ὄλεθρον διακρουσαμένους ἀνηλεῶς ἐπισυρομένων· 56.5 ἤδη γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ πρὸς τοῦ βασιλέως σταλεῖς Νικήτας, ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ τῆς περιχώρου στρατηγὸς χειρωθέντες ὑπῆρχον ἔν τισι ναυσὶ βαρβαρικαῖς φυλαττόμενοι. 56.6 διὰ τοῖ ταῦτα οὐδὲν πλέον ἢ πρὸ τοῦδε περὶ τῶν οἰκείων φροντίζοντες ὠφελουῦμεν. 57.1 Ἄλλ' ἦν ἰδεῖν ἐπὶ τοῖς πραττομένοις καὶ τι καινότερον, τὰς ἡλιακὰς ἀκτίνας τοῦ κατὰ φύσιν παρατραπείσας καὶ τῷ καύσωνι τῶν πειρασμῶν συνεκταθεῖσαν καὶ τοῦ καιροῦ τὴν ἐπίτασιν, ὡς ἐν ὀλίγῃ ῥοπῇ πελιδνωθῆναι τὰς τῶν ἀνθρώπων ὄψεις καὶ πρὸς τὴν συμφορὰν μεταβάλλεσθαι, πάντας δὲ ὁμοίως ἐφίεσθαι καὶ ἀπορεῖν ῥανίδος μιᾶς ὕδατος τούς τε ἐντελεῖς τὴν ἡλικίαν καὶ τοὺς ἔτι κομιδῆ νέους, οὐδὲν ἕτερον ἀλλ' ἢ μόνον ἀναψῦξαι μικρὸν τὴν συνέχουσαν δίψαν ἐπιζητοῦντας, καὶ οὐδὲ τούτου τυγχάνοντας. 57.2 ἀλλ' ἐν τούτοις τὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης περιῆλθε διάστημα, πάντων προστάξει τοῦ δυσωνύμου θηρὸς κατὰ διαφόρους τόπους σωρηδὸν ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀφορισθέντων, οἷς καὶ φύλακας ἐφήδρευσαν ὑποβλέπεσθαι τούτους διὰ πάσης νυκτός, μή πού τις ἐκ μέσου διαδρᾶναι δυνηθεῖη. 57.3 καὶ ἡμῖν δὲ αὐτοῖς ᾧπερ ἤμεν φυλαττόμενοι τόπῳ συμμιγῆναι προσέταξε τῶν ἀλόντων ἄνδρας ὡσεὶ πεντήκοντα, ὧν οἱ πλείους καὶ τραυματῖαι ἐτύχχανον, τὰ ἴχνη τοῦ θανάτου τοῖς σώμασι περιφέροντες καὶ μηδὲ τοῖς ἐξῆς θαρρεῖν ἔχοντες· 57.4 ἐκ μέσου γὰρ αὐτῶν μέχρι δέκα τὸν ἀριθμὸν λαβόντες ἐναπέσφαζαν, καὶ οὐδὲ τούτοις ὑπῆρχον ἐν ἀσφαλείᾳ αἰ περὶ τοῦ ζῆν τέως ἐλπίδες, ἀλλ' ἐκλονοῦντο καὶ διεθρύπτοντο τὴν ὁμοίαν τοῖς κειμένοις ἀπόφασιν περιμένοντες. 57.5 ἀλλ' ἐπειδὴ, καθὸ λέλεκται, τὰ περὶ τούτων τέλη παρ' ἑαυτῆς ἔφθασεν ἢ νύξ διακόψασα, ἐσόβουν τινὲς τῶν βαρβάρων περιερχόμενοι καὶ τισι κυμβάλοις κτυποῦντες καὶ ἀλαλάζοντες, ἕως πάλιν ἔφθασεν ἐπιστὰς ὁ ὄρθρος, ὀδυνηρὰν προσδοκίαν τοῖς ἐν ὑποψίᾳ θανάτου μεθ' ἑαυτοῦ κομιζόμενος. 57.6 ἀλλ' οὐδὲν πλέον ἢ διὰ ξίφους ὡς ἢ διὰ τῆς δίψης πάντας ἀνήλισκεν, ἢ καὶ σφοδρῶς πιεζόμενοι ἐδεόμεθα τοῖς συνοῦσι κἂν τῶν διερχομένων ὑδάτων τῷ τόπῳ μεταλαβεῖν καὶ τινος βραχείας μετασχεῖν ἀνοχῆς. 57.7 οἱ δὲ πρὸς τοῦτο ἐνένευον, οὐχ ὅτι τινὶ συμπαθείᾳ περὶ ἡμᾶς ἐκέχρητο (πῶς γὰρ οἱ ταῖς σφαγαῖς ἐντροφῶντες καὶ θάνατον ἀποπνέοντες;), ἀλλ' ὅτι τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο τῆς πόλεως ὄν ἀπάσης τῶν ἀφένδρων ἀπόρροια ἰκανὸν ἦν καὶ δίχα πάσης ἄλλης ἐπιβουλῆς τοὺς μετέχοντας ἀπαλλάττειν. 57.8 πλὴν ὡς ἀπὸ χιόνος ἄρτι λυθείσης εἰλικρινὲς καὶ ἡδὺ πόμα, οὕτω μεθ' ἡδονῆς ἕκαστος τῷ στόματι τὴν σαπρίαν ἐκείνην προσέφερε καὶ τὴν κύλικα τῆς δυσωδίας μέλιτος πλήρη τοῖς λογισμοῖς ὑπελάμβανεν. 58.1 Ἐν τούτοις πάλιν ἀπόφασις ἐξήνεκτο παρὰ τοῦ τυράννου, περιέχουσα οὕτως «εἴ τις τῶν συλληφθέντων χρήματά που ταμειυσάμενος ἔχει, παρελθὼν ἐν μέσῳ τούτοις ὠνησάσθω τὴν σωτηρίαν· εἰ δὲ τις μηδὲν ἔχων λύτρον τῆς ἰδίας ζωῆς φωραθεῖη, οὗτος τὴν κεφαλὴν τμηθεὶς τῶν ζώντων διαιρεθεῖη.» 58.2 προσέτατε δὲ τοῦτο παρὰ τῶν βαρβάρων ἀκηκῶς ὡς οὐκ ἂν τινὰ φειδοῦς ἠξίουν, ὅτε κατ' ἀρχὰς εἰσήλασαν ἐν τῇ πόλει, εἰ μή που παρ' αὐτῶν ἐκείνων ἐβεβαιοῦντο ἔχειν αὐτοὺς ἐν ἀποκρύφοις χρήματά τινα πᾶσαν δυνάμενα διαφυγεῖν ἔρευναν. 58.3 ὅσοι δὲ οὖν τῶν ἐαλωκότων ὑπῆρχον ἔχοντες εἴδησιν ἀκριβῆ περὶ ὧν ἦσαν προκεκρυφότες, εὐθέως ἐκδήλους ἑαυτοὺς καθίστων κατεπείγοντες τὴν δόσιν ὡς τῆς ζωῆς παραιτίαν· 58.4 ὅσοι δὲ μηδὲν τοιοῦτον ἔχειν παρ' ἑαυτοῖς ἐπεγίνωσκον, ἀλλ' ἐπὶ ματαίαις μόνον ἐλπίσι τὰς συνθήκας ἐπλάσαντο, τὴν σφαγὴν ἐξεδέχοντο ἀναμφιβόλως τοῖς ἐνδεῶς ἔχουσι κεκριμένην. 58.5 τάττονται δὲ οὖν ἐπὶ τούτῳ τῶν βαρβάρων τινὲς, ὥστε τοὺς

βουλομένους παρέχειν τὰ ἑαυτῶν ἐν ταῖς ἰδίαις ἀποφέρειν οἰκίαις, καὶ εἰ μὲν ἄξια ἦ πλεονεκτικὸν ὀφθαλμὸν κορέσαι, σωτηρίας τε ἀξιούσθαι τούτους καὶ αὐτὸς τοῖς δεσμίοις ἐναριθμεῖσθαι, εἰ δ' εὐτελεῖ τινα καὶ βραχέα καὶ οἷς οὐκ ἂν κρίνοιεν εὐδοκοῦντα τὸν ἀποστείλαντα, τῆς μαχαίρας γενέσθαι. 58.6 οὐκ ὀλίγος ἦν ἐκ τούτου πάλιν τοῖς χειρωθεῖσιν ὁ κίνδυνος, πολλῶν διακρινομένων ἐκ τῶν ἐχόντων ὕλην τινὰ περισπούδαστον. 58.7 ἐτελεῖτο δὲ ταῦτα ἐφ' ὅλοις νυχθημέροις δέκα, τῆς πληθῆος ἀεὶ τῶν χρημάτων εὐφορουμένης ἀπὸ τῆς πόλεως, τῆς τε λοιπῆς ἀναγκαίας ὕλης, ὅση διὰ σηρικῆς ἐσθῆτος εὐπρεπῆς ἦν καὶ ὅση διὰ λίνου τοῖς ἀραχνεῖοις ἤριζεν ὑφάσμασιν, ὡς ὄρη καὶ βουνούς ἐκτελεῖσθαι τὰς τούτων σωρείας, ἄλλων ἐπ' ἄλλοις ἐπιτιθεμένων καὶ τὸν ὑποκείμενον τόπον πληρούντων. 58.8 χαλκῶν γὰρ καὶ σιδηρέων σκευῶν ἢ τῶν ἐξ ἐρίων ἐσθημάτων οὐμενοῦν οὐδ' ὅλως ἐφρόντισαν, περιττὴν ἠγοῦμενοι τὴν κτῆσιν αὐτῶν. 58.9 εἴ που δέ τι τοιοῦτον ἀγαγῶν ἔλαθέ τις, τῷ τῆς θαλάσσης δεδώκασιν ὕδατι, κὰν τούτῳ τοὺς διαδράντας τὸν κίνδυνον ἀμυνόμενοι, ἵνα καὶ αὐτοὶ τι μετέχῃσι τοῦ κακοῦ, πολυσχεδῆ καὶ διάφορον τὴν τῶν ἐνυπαρχόντων ζημίαν ἐπαιθανόμενοι. 59.1 Ἦν δέ τις μετὰ τοῦ λοιποῦ πλήθους τῶν αἰχμαλώτων συλληφθεὶς εὐνοῦχος τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἐξόχων εἷς, Ῥοδοφύλης οὕτω καλούμενος, ὃς ἔτυχε πρὸ μικροῦ τοῦ κινδύνου τὴν ἐπὶ δύσιν σταλεῖς καὶ τινων χρειῶν ἔνεκεν πρὸς τῇ πόλει γενόμενος, μεθ' ἡμῶν συγκλεισθῆναι καὶ τῶν ῥηθέντων ἀνιαρῶν μετασχεῖν. 59.2 ὃς καὶ ἐκόμιζε μεθ' ἑαυτοῦ πλήθος χρυσίου, ὅπερ ἔλεγεν ἀπάγειν ἐπικουρίας τινὸς χάριν τοῦ κατὰ Σικελίαν στρατοῦ, συμπλεκομένου τοῖς κατὰ τὴν Ἀφρικὴν βαρβάροις ἀεὶ καὶ πολλῆς δεομένου τῆς ἐν τοῖς πράγμασι συνεργίας. 59.3 οὗτος οὖν κατὰ τὴν νύκτα μεθ' ἡν τοῦ κινδύνου τὴν πείραν ἄπαντες ἐδεξάμεθα, ἔλαθεν οὐκ οἶδ' ὅπως ἐξενεγκεῖν τῆς πόλεως τὸ χρυσίον ἐκεῖνο μετὰ καὶ τινων τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸν στρατηγὸν Στρυμόνος ἐξαποστεῖλαι, χαράξας ἐπιστολὴν περιέχουσαν ἀσφαλῶς φυλάττειν τοῦτο μέχρι τῆς ἐκβάσεως τοῦ πολέμου. 59.4 χειρωθεὶς οὖν οὗτος ἦχθη κατὰ πρόσωπον τοῦ τυράννου. ὁ δὲ τὴν μορφήν ἀλλοιώσας, ἐμβριθέστερόν τε μᾶλλον ἢ πρότερον εἶχε πρὸς αὐτὸν χρησάμενος, ἀνηρώτα. 59.5 «ποῦ δὴ» φησι «τὸ τοῦ βασιλέως χρυσίον, τὰ δύο τάλαντα ἄπερ ἐπὶ Σικελίαν ἄγειν ἐτάχθης;» 59.6 ὁ δὲ «τοῦτο δὴ» φησιν, «εἰς ὅπερ κατείλημαι δεδιώς, τὴν πολιορκίαν λέγω τῆς πόλεως, ἐπεὶ αὐτὸς ἐγὼ δεῦρο τυχῶν ἀδυνάτως εἶχον τοσοῦτου κινδύνου παρόντος ὑποχωρεῖν καὶ μὴ τὰ παρ' ἑαυτοῦ δεικνύναι, πάντων εἰς ἐμὲ βλεπόντων ὡς ἂν τι χρηστὸν αὐτοῖς καὶ καιρῷ τούτῳ χρήσιμον δυνάμενος παρασχεῖν, τούτου δὴ χάριν τὸ μὲν χρυσίον ἐκεῖνο τῆς πόλεως ὑπεξήγαγον (οὐ γὰρ ἐδυνάμην ἀκριβῶς περὶ ἀδήλων στοχάζεσθαι), ἐγὼ δέ σοι παρέστηκα τήμερον δορυάλωτος, πολλῶν ἄλλων χρημάτων παραίτιος, εἴ γε ζῶντά με καὶ ἀβλαβῆ συντηρήσειας.» 59.7 ἀχθεσθεὶς οὖν ἐπὶ τούτοις ὁ ἀλαζῶν ἐκεῖνος καὶ τὸν θυμὸν ὁποῖος αὐτὸν εἶχε διὰ τε τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς φωνῆς ἔκδηλον παραστήσας βύθιον ἐξεβόησεν. 59.8 «ἐπειδήπερ» φησὶν «οὐκ ἔμαθεν ἐκ τῶν προκειμένων ἀδιάδραστος εἶναι τὴν τοῦ θανάτου ψῆφον τοῖς μὴ τὰ οἰκεῖα χρήματα λύτρον παρεχομένοις ὁ τῆς γυναικωνίτιδος οὗτος, ἀλλ' ὡσπερ ἐπὶ σκηνῆς ἐπίδειξιν ποιεῖται, τὸ πλάσμα τοῦ ψεύδους μέγα καὶ θαυμαστὸν οἶον κατὰ τῆς ἑαυτοῦ προβαλλόμενος σωτηρίας, ῥάβδοις τυπτέσθω τά τε ἰσχία καὶ τὰ κατὰ τὸν νῶτον μέρη, ὡς ἂν ἄρτι γνῶ πρῶτον τίνι παρίσταται καὶ περὶ τίνων διαλέγεται, καὶ μὴ χρημάτων ἀλλοτριῶν ἀμφισβητῶν τὸν περὶ ψυχῆς ἑαυτῷ περιποιεῖται κίνδυνον.» 59.9 οἱ λειτουργοὶ οὖν τῶν ἀδίκων φόνων, ὡς μόνον εἶδον αὐτὸν μεθ' ὑποσυρμού φωνῆς καὶ μανίας τὴν τοιαύτην ψῆφον κατὰ τοῦ ἐστῶτος ἐξενεγκάμενον, θᾶπτον λόγου παντὸς τῇ γῆ τοῦτον προσέρραξαν, καὶ τοσαύταις βάλλουσι πληγαῖς ὡς μὴ ἐπὶ πολὺ ἀντισχεῖν τοῦ ἀθλίου τὸ σῶμα ἀλλ' εἰς πολλὰ διαιρεθῆν, καὶ τοῖς ὀχετοῖς τῶν αἱμάτων τὸν ὑποκείμενον τόπον πληρῶσαν, οὕτως τὴν ψυχὴν ἐπαφεῖναι, καρτερεῖν

ταῖς δριμεύαις ἐκείναις ἀλγηδόσιν οὐκ ἐξισχύσασαν. 59.10 ὡς οὖν ἀπείρηκε καὶ δῆλος ἦν τοῖς ὤμοις ἐκείνοις δορυφόροις, ἔτι τὰς πληγὰς ἀφιεῖσι καὶ μετὰ θάνατον, μόλις ποτὲ τῆς κατεχούσης ἑαυτὸν ὀργῆς περιάρας ὁ δυσέντευκτος θῆρ «ἔστω» φησὶ «μετὰ τοῦ χρυσοῦ ἐκείνου καὶ οὗτος εἰς ἀπώλειαν· ἀλυσιτελὲς γάρ, ὡς ἔοικε, καὶ εὐρεθὲν ἂν διεδείκνυτο.» 60.1 Τοῖς δὲ τῶν νηῶν ἀρχηγοῖς προσέταττε σκευάζεσθαι πρὸς τὸν ἀπόπλουν, τὴν νεάζουσιν κήραν τοῦ πλήθους ἀρρένων τε καὶ θηλειῶν πρῶτον ταῖς ναυσὶν εἰσενεγκόντας, μὴ κατὰ συγγένειαν ἀλλὰ διακεκριμένως, ἵν' ἔχωσι κὰν τούτῳ τιμωρίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν, τὴν φυσικὴν ἐξ ἀλλήλων διαίρεσιν, εἴθ' οὕτω τὰ χρήματα, καὶ ὅσα ἄλλα τῶν συνειλεγμένων φανεῖεν χρήσιμα, συμφορήσαντας αὐτάρκη ταῖς ναυσὶ τῶν ἀγωγίμων ἐμποιῆσαι τὸν φόρτον. 60.2 ἦγετο οὖν τὸ νεάζον πρόσωπον ἅπαν, τοῦτο μόνον κατηγορίαν ἔχον, τὸ ἀνθηρὸν τῆς ἡλικίας ἢ τῶν προσώπων τὴν ὠραιότητα. 60.3 κὰν γὰρ ἡ σύγχυσις τῶν λυπηρῶν ἅπαντας πρὸς τὸ σκυθρωπὸν ἦγεν, ἀλλ' ὁ φυσικὸς χαρακτήρ ἐδήλου ταῖς ὄψεσι τὴν εὐγένειαν· καὶ πρόφασις ἦν τοῖς πολλοῖς τὸ κάλλος, ἐν τοῖς δεινοῖς αὐτοὺς προδιδόμενον. 60.4 ἀλλὰ ποῖον τούτων πρῶτον ἐξείπω; ποῖον δὲ κατ' ἀξίαν ἐλεεινότερον κρινῶ; 60.5 ὅποτε συμμιγῆς τις καὶ σφοδρὸς ἀνήγερτο θρηῆνος διχοτομουμένης τῆς φύσεως, ἀλλήλους τοὺς ἀγχιστεῖς ἀνακαλουμένους καὶ τὸν χωρισμὸν δυσχεραίνοντας. 60.6 καὶ γὰρ ἦν ἰδεῖν τοὺς τῷ πάθει συγκεχυμένους, ἄνδρας γυναῖκας, ἀκμάζοντας παῖδας, ὁμοῦ πάντας δεινὸν ἀλαλάζοντας καὶ ἑαυτοὺς διαρρηγνύντας, καὶ μηκέτι κατέχειν τὴν ἀθυμίαν τῶν τοσοῦτων ὀχληρῶν ἐξισχύοντας, ἀλλὰ δηλοῦντας ταῖς οἰμωγαῖς τὴν ἔνδον τῆς καρδίας διάθεσιν, ὡς ἅπασα καταπίμπραται τῶν πειρασμῶν ταῖς φλογώσεσιν. 60.7 ὡς γὰρ βιαίως οὕτως ἐξ ἀλλήλων διαιρεθέντες φύρδην ταῖς ὀκάσιν εἰσήχθησαν, εὐρείαις τε οὔσαις καὶ ἱκαναῖς πλήθεσι πολλοῖς ἐξαρκεῖν, οὐ κατὰ στοιχά, οὐδ' ὡς ἂν τις εἴποι, ἐν αὐτάρκει τόπῳ τοῦ σωματικοῦ ὄγκου τῶν εἰσελθόντων ἕκαστος τὴν καθέδραν ἐλάμβανεν, ἀλλ' ὡς ἔτυχεν ἅπαξ κατενεχθεῖς, τοῦτο μόνον ἀπεκεκλήρωτο, μὴ δυνηθεῖς ἐν ὄλαις ταῖς ἐφεξῆς ἡμέραις ἕως μιᾶς παλαιστῆς τόπον ἐφευρεῖν, ἵν' ἀνακλιθεῖς ἀνάπαυσιν δῶ κὰν βραχεῖαν τῷ σώματι. 61.1 Πᾶσαι δὲ αἱ νῆες τῷ τρόπῳ τούτῳ πεπλήρωντο· τέτταρες γὰρ οὔσαι, καθὼς ἔφαμεν, καὶ πεντήκοντα. 61.2 ἔτι δὲ πλῆθος ἦν περιττεῦον, ἄξιον καὶ αὐτὸ κρινόμενον τῆς ἀποδημίας. 61.3 οἱ οὖν βάρβαροι συναγαγόντες τὰς νῆας τῆς πόλεως, αἷς ἐχρῶντό ποτε πρὸς τὸν σῆτον ἐπικομίζειν οἱ καθ' ἡμᾶς ἔμποροι, ἔτι δὲ καὶ ἄς ἦμεν βυθίσαντες κατὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ λιμένος σοφίσματί τινι ἀνεγκύσαντες (ὃ καὶ ἐνήργησαν διὰ τινων στροφιγγῶν τοῖς ἐκεῖσε προβόλοις ἐπιτετηδευμένων καὶ τὴν ἐπίνοιαν ἐργώδη δεικνύντων, ἐλισσομένων τινὶ τεχνάσματι καὶ διὰ τῶν ἀπηωρημένων κάλων ἀνεγκυόντων τὸ ὑποκείμενον), οὕτως οὖν καὶ ἄλλων νηῶν πλῆθὺν εὐπορήσαντες εἰσεκόμισαν ἅπαντας, ὡς μηδένα πώποτε τῶν εἰς τοῦτο τεταγμένων παραλειφθῆναι. 61.4 ἐξ ὧν ἀπάντων οὐκ οἶδα εἴ πού τις τῶν ἀρρένων τὸν ἴουλον ἐτετρίχωτο ἢ κὰν μία τῶν γυναικῶν ἦβασκεν. 61.5 πάντες δὲ καὶ πᾶσαι νέαν ἦγον τὴν ἡλικίαν, καὶ τούτων μάλιστα τὰ ἀρτιγενῆ βρέφη· οὐς ἂν τις καθ' ἓνα λογιζόμενος κατεκλᾶτο, μὴ σθένων ὄραν τὰ καθ' ἕκαστον αὐτῶν ἀτυχήματα. 62.1 Καθ' ἡμῶν δὲ τῶν κατὰ διαφόρους αἰτίας ἐκφυγόντων τὸ ξίφος ἐκηρύχθη τοιαύτη παρὰ τοῦ τυράννου καὶ αὐθις ἀπόφασις, ὥστε τοὺς μὲν ἐξ ἡμῶν, καὶ μάλιστα ὅσους ἔδοξε τὰ τοῦ πλοῦς ἐγκαρτερῆσαι δυναμένους ἐπίπονα, μετ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν στρατηγῶν διαιρεθέντας εἰσελθεῖν ἀνὰ πέντε ἐφ' ἑκάστης τῶν βαρβαρικῶν νηῶν, τηρεῖσθαι τε χάριν τοῦ πρὸς τὴν Ταρσὸν διαπεμφθῆναι λόγῳ τῆς εἰρημένης καταλλαγῆς· 62.2 τοὺς λοιποὺς δέ, ὡς μηδὲν τι χρηστὸν αὐτοῖς δυναμένους πορίζειν, εἴ γε τῆς ἀποδημίας κατάσχωσι, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἀνωφελῆ φόρτον αὐτοὺς ἐπισύρεσθαι, ἔδοξεν ἐπαφεῖναι τῇ πόλει, οὐδὲ τοῦτο φειδοῦς τινος ἔνεκεν, οὐδ' ὅτι τῷ θεῷ παρεῖχε, καθὼς τινες τοὺς βαρβάρους πράττειν ἀλόγως

φιλονεικοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο μετὰ τινος μεθόδου καὶ μοχθηρᾶς ἐπινοίας, ἴν' ἐν μηδενὶ φανείη τῶν πεπραγμένων ἀσυντελής, ᾧ μὴ κέρδος ἑαυτῷ συμπορίσοιτο! 62.3 ἀκριβῶς γὰρ εἰδὼς ὡς μετὰ μικρὸν ἔσεσθαι μέλλει τῶν αἰχμαλώτων ἢ διὰ τῆς καταλλαγῆς ἀπολύτρωσις, ἐσοφίσατο μηδὲ τούτους εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχεν ἐλευθερίας τυχεῖν. 62.4 καὶ σκόπει τὸ πανοῦργον τοῦ δράματος! 62.5 ἐρχομένοις γὰρ τισι μετὰ τὸ τὴν πόλιν ἀλῶναι, τοῖς ὀπωσθηποτοῦν διαδράσι, καὶ τοὺς ἰδίους αἰχμαλώτους ὠνούμενοις, συνείπετο μετ' αὐτῶν καὶ τις ἀνὴρ καλούμενος Συμεών, φρονήσει βεβηκῶς καὶ διὰ πείρας ὦν πολλῶν πραγμάτων, ὃς ἦν πρὸς τοῦ βασιλέως σταλεῖς δι' αἰτίαν τινὰ χρειώδη πρὸ μικροῦ τῆ πόλει, περὶ ἧς νῦν οὐκ ἀναγκαῖον εἰπεῖν. 62.6 τούτοις οὖν καθ' ἑκάστην μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀπόπλου συχνῶς ἐρχομένοις ἀνεκοίνωσε τὴν κατὰ τῶν εἰρημένων βουλήν ὃ δεινὸς οὗτος Λέων, εἰπὼν πρὸς αὐτούς: 63.1 «Ὡς ἐγὼ ἀπεχθῶς» φησι «φερόμενος ἐξ ἀρχῆς καθ' ὑμῶν οὐκ ἔκρινον ζῶσαι τῶν ἀλόντων οὐδένα· τίς γὰρ ἐκ θεοῦ μισθὸς πολεμίους ἀνδράσιν ἐν καιρῷ νίκης τὸν θάνατον συγχωρεῖν, ὃν αὐτοὶ μᾶλλον ἐτέκταινον καθ' ἡμῶν; 63.2 ἀλλ' ἐπειδὴ χρεῖα τις ἐπέιγει, καθ' ἣν ἐστὶν ἐπάναγκες ζωοθῆναι τούτους, εἴπερ αἰσίου τύχοι τοῦ πέρατος, περὶ τούτου καθ' ἑαυτοὺς ὑμεῖς σκέψασθε. 63.3 ἐπιέγομαι γὰρ ἤδη τοῦ καιροῦ με καλοῦντος πρὸς τὴν ἰδίαν ἀποπλεῖν πατρίδα. 63.4 δύνασθε οὖν ἀντιποιηθῆναι τούτων ὄντων διακοσίων τὸν ἀριθμὸν δι' ἐγγράφου ἐγγύης, ὡς λαβεῖν ἡμᾶς ἀντ' αὐτῶν ἐν τῷ καιρῷ τῆς καταλλαγῆς ἰσαρίθμους Ἀγαρηνοῦς, πείσοι τε τὸν κρατοῦντα τῶν Ῥωμαίων τὰ σκήπτρα μηδεμίαν περὶ τούτου ἀμφιβολίαν ἔχειν, ἀλλὰ συνθέσθαι τοῖς ὑφ' ὑμῶν πεπραγμένοις; 63.5 ἢ δεδίττεσθε μὲν τὴν ἐγγύην ὡς μὴ ἐν ὑμῖν κειμένην, ἄδηλον ὃν ἢ παραδεχθήσεται ὑπ' ἐκείνου ἢ μή, ἐν οὐδενὶ δὲ τίθετε τοσοῦτον κακόν, μικρᾶς προθυμίας μέγαν προξενοῦντες τοῖς ὁμοφύλοις τὸν ὄλεθρον; 63.6 εἶπατε οὖν ὁποτέρῳ τούτων στοιχεῖτε, ἴν' ἐνὶ γε τὴν ψῆφον δῶμεν, ἢ τοῦ ζῶσαι ἢ τοῦ ἀπαλλάξαι αὐτούς.» 63.7 ὃ οὖν ῥηθεὶς Συμεών, ἄτε δὴ τῶν ἄλλων προέχων, πρὸς αὐτὸν ἔφη «ἐγὼ ταύτην τὴν ἐγγύην μόνος κατεγγυῶμαι, σαφῶς εἰδὼς τὸ περὶ πάντα φιλόανθρωπον τοῦ καθ' ἡμᾶς αὐτοκράτορος, καὶ ὡς δίχα λόγου παντὸς παρέξεται τούτων ἔνεκεν, ἐξ ὧν ἔχει δεσμίων Ἀγαρηνῶν, τοσοῦτους ὅσοι καὶ οὗτοι τυγχάνουσιν ὄντες· 63.8 οὐς καὶ αὐτὸς ἐγὼ τῆ Ταρσῷ διακομίσω, ἴν' ἐπ' ἐμοὶ πάλιν τὰ περὶ τῆς ἐγγύης λυθῆ καὶ μηδὲν ἔξης κατ' ἐμοῦ προφέρειν, ἐπὶ τὴν ὀφειλὴν ἐκπληρώσω. 63.9 μόνον τύχωσι κἂν οὗτοί τινος σωτηρίας, ἵνα συλλέξαντες ταφῆ δῶσι τῶν ἀποικομένων τὰ σώματα, ἃ διὰ πάσης τῆς πόλεως κείμενα καὶ αὐτὸν τὸν ἀέρα πρὸς θρῆνον ἐφέλκεται.» 63.10 ταῦτα ἀκούσας ὁ κακοήθης ἐκεῖνος, ἔγγραφόν τε πείσας τὸν αὐτὸν Συμεῶν καὶ ἐνώμοτον παρασχεῖν τὸν περὶ τῶν συνθηκῶν τούτων λόγον, ἀπολυθῆναι πάντας ἐκείνους τοὺς ἐξ ἡμῶν περιττεύσαντας ἄνδρας ἐπέτρεψε. 64.1 Ἐπειδὴ καὶ τὰ περὶ τούτου καλῶς εἶχεν αὐτῷ καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ ἦν τὸ πανοῦργευμα, ἕτερον πάλιν οὐκ ἔλαττον τούτου τῆ δολιότητι τῶν φρενῶν ἐπενόησε. 64.2 πυρποληθῆναι γὰρ ἅπασαν τὴν πόλιν προσέταττεν, ἴν' ἢ καὶ τοῦτο αὐτῷ οὐ τὸ τυχὸν παρεμπόρευμα· 64.3 ἦδει γὰρ ὡς οἱ τοὺς αἰχμαλώτους ὠνούμενοι οὐδὲ τοῦτο πράττειν αὐτὸν ἐξ ἀνάγκης ἀνάσχοιτο, αἰρούμενοι μᾶλλον αὐτοὺς ἐκείνους καταπρησθῆναι ἢ τοιοῦτόν τι κἂν ἀκοῆ παραδέξασθαι. 64.4 μήπω γὰρ τῶν βαρβάρων διὰ μέσου τῆς πόλεως τὴν φλόγα διασπειράντων, ἀλλ' ἔτι τὰς πλησιαζούσας τῆ θαλάσσης πυρπολούντων οἰκίας, μόνον ὅτι πρὸς τὸ καταβάλλειν τὰς ὑπὲρ τῆς πόλεως τιμὰς οἱ παρόντες πρὸς ἀλλήλους ἐκύρωσαν, καὶ πάλιν πρόσταγμα πανταχοῦ διεπέμπετο παύεσθαι τῆς οἰκείας συνεργίας τὸ πῦρ, ὡς εἰς χρηστὸν αὐτῷ πέρας καὶ ταύτης προελθούσης τῆς ἐπινοίας. 64.5 οἱ γὰρ ἄνδρες ἐκεῖνοι σὺν τῷ ῥηθέντι Συμεῶν, μὴ ἔχοντες ἄλλοθὲν ποθεν καταβάλλεσθαι τὴν περὶ τούτου ποσότητα, τὰ δύο ὑπέσχοντο τοῦ χρυσίου τάλαντα ἅπερ ἦν ὁ θανῶν ἐκ τῶν ῥοπάλων εὐνοῦχος πρὸς τὸν Στρυμόνα ἐξαποστείλας· 64.6 ἃ

καὶ θάπτον ἀγαγόντες διὰ τινων ταχυδρόμων, ὅθεν ἐκρύπτοντο, καὶ τοῖς βαρβάροις ἐναριθμήσαντες, οὕτως τὴν πόλιν τῆς πυρκαϊᾶς διεσώσαντο. 65.1 Ἄλλ' ὅτε δὴ καὶ τοῦτο πέρας εἰλήφει, καὶ οὐκ ἐνέλιπεν οὐδὲν ὃ τοῖς ἀκορέστοις ἐκείνοις ὀφθαλμοῖς ὑπόθεσις χρυσοῦ μὴ ἐγεγόνει, ἔδει δὲ μὴ ἐπὶ πολὺ καρτερεῖν τῷ τόπῳ, ἀλλὰ φροντίζειν καὶ τῶν κατὰ τὸν πλοῦν συμπτωμάτων μᾶλλον τῷ καιρῷ τούτῳ τοῖς πλωτῆρσιν ἐγγινομένων, τότε δὴ περὶ μεσημβρίαν ὄντος τοῦ ἡλίου τῇ δεκάτῃ τῆς ἀλώσεως ἡμέρα τοῦ λιμένος ἐξωρμήσαμεν καὶ πρὸς τὴν ῥηθεῖσαν Ῥωμαίαν πύλιν μετήχθημεν, τὸ λοιπὸν ἐκεῖσε τελέσαντες τῆς ἡμέρας. 65.2 ἤμεν οὖν ἡμεῖς οἱ πέντε, καθὼς ἐχειρώθημεν, εἷς τινα ναῦν τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κατ' Αἴγυπτον στόλου, οὗ καὶ προσδεηθεῖς ἦν ὁ ἐμὸς πατήρ διὰ τινος ἐρμηνέως (οὐδὲ γὰρ ἤδει λαλεῖν καθ' ἡμᾶς) προστάξαι τοῖς ὑπ' αὐτὸν δορυφόροις ἀγαγεῖν ὅθεν ἂν ἦσαν διασπαρέντες οἱ κατὰ συγγένειαν ἡμῖν πλησιάζοντες. 65.3 ὃ δὴ καὶ παρὰ μικρὸν ἐτελεῖτο ἂν, εἰ μὴ κὰν τούτῳ παρεμποδὼν γέγονε τὸ πλῆθος τῶν ἡμετέρων κακῶν καὶ πρὸς τὴν ἔρευναν ἀποκνήσαι τοὺς ἀπεσταλμένους πεποίηκε. 65.4 τὴν γὰρ μητέρα τὴν ἐμὴν καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ἓνα, τῶν μὴ κατ' ἀρχὰς μεθ' ἡμῶν ληφθέντων, ἔτι δὲ καὶ τὴν τᾶδελφοῦ γαμετὴν τὸ τάχος, ὅθεν ὑπῆρχον, πρὸς ἡμᾶς ἠγάγοντο· 65.5 ὁμόζυγα δὲ τὴν ἐμὴν σὺν τρισὶ νηπίοις καὶ τὴν ὑποβεβηκυῖαν κατὰ τὴν γέννησιν ἡμῶν ἀδελφὴν μετὰ καὶ ἄλλου πλήθους τῶν προσηκόντων οὔτε ἀνευρεῖν ἠθέλησαν, οὔτε δὲ ἀνευρόντες ἴσως ἀγαγεῖν πρὸς ἡμᾶς ἐβουλήθησαν, ἀλλ' ἦσαν ἄλλος ἀλλαχῇ τῷ κοινῷ πάθει καὶ ταῖς νιφάσι τῆς ἐξ ἡμῶν βαλλόμενοι διαιρέσεως. 65.6 ὅμως ἐκαρτεροῦμεν ὡς 65.6 ἐν δεινοῖς καὶ τὴν ἐξ ἀλλήλων κατατομήν, εἰ καὶ ὅτι παντὸς ἀνιαροῦ πείραν τὰ καθ' ἡμᾶς ὑπερέβαλλεν. 66.1 Ἦδη δὲ τοῦ πλοῦς ἄρχεσθαι μέλλουσι στρέβλας τινὰς τοῖς ποσὶ πᾶσιν ἡμῖν ἐπιθέντες οἱ βάρβαροι, οὕτως καθ' ἓνα ταῖς ναυσὶν ὡσπερ ἄψυχόν τινα διεστοίβασαν ὕλην, μὴ ἐνδιδόντες κὰν ἐλεύθερον ἀναπνεῖν τὸν ἀέρα, ἀλλὰ καὶ τοῦτον τῇ συνεχείᾳ τοῦ πνιγμοῦ συναπείργοντες. 66.2 οὕτω γὰρ ἡμᾶς ἐν ἀλλήλοις ἐπισυνῆψαν ὡς ἐν ἀδιάσπαστον ὀράσθαι σῶμα τὴν πληθὺν ἅπασαν, μηδ' ὄλως διισταμένην ἢ ἀπερρηγμένην τῆς συνεχοῦς ἐκείνης πιλήσεως. 66.3 ἀλλ' ἐπειδὴ κατὰ δύσιν ὁ ἥλιος ἦν καὶ πρὸς τὸν νυκτερινὸν γνόφον ἔληγε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἐπινίκιον τι μέλος τοῖς τε κυμβάλοις καὶ τυμπάνοις ἀποκρουσάμενοι, καὶ τὸν ὑπὲρ κεφαλῆς ἀέρα ταῖς διὰ τῶν ξιφῶν ῥιπίεσι περιαστράψαντες, οὕτως μετὰ βαθεῖαν ἐσπέραν ἄσημόν τινα καὶ τραχὺν ἀλαλαγμὸν ἐπαφέντες καὶ τὰς ἀγκύρας τῶν νηῶν ἀνασπάσαντες τῆς γῆς ἀπεδίδρασκον. 66.4 ἦν δὲ ἀκούειν ὅπως ἡσυχῇ μόνον τὸ πλῆθος κατεστενάζομεν τῆς πατρίδος, καὶ πού τινα πρὸς τὸν θεὸν ἐν τῷ ἀφανεῖ τῆς ψυχῆς ἕκαστος ἡμῶν ἠφίει φωνήν, ὅσοις ἂν αὐτὸς βούλοιο, παιδευτικοῖς πειρασμοῖς ὁμιλήσαντας καὶ πάλιν ἀποδοθῆναι τῇ θρεψαμένη καὶ μὴ εἰς τέλος ἐγκαταλειφθέντας ἀνέλπιστον ἔχειν τὴν ἐκ τῶν λυπούντων ἀπαλλαγὴν. 67.1 Ὡς δὲ τοῦ πλεῖν ἤδη πρὸς ὄρθρον οὔσης τῆς νυκτὸς ἀπρηξάμεθα, εἶχε μὲν ἡμᾶς καὶ ἄλλων δυσχερῶν ἀνάγκη πολλῶν, τοῦ λιμοῦ, τῆς δίψης, τῆς συνεχείας ὁ ὑπωπιασμός (καὶ γὰρ κατὰ μόνην τὴν ναῦν ἔνθα ἤμεν ἡμεῖς ὀκτακοσίων αἰχμαλώτων ψυχῶν ἀριθμὸς ἦν, δίχα τῶν ἐν αὐτῇ βαρβάρων, διακοσίων καὶ αὐτῶν ὄντων), πρὸς τούτοις δὲ καὶ τῶν κομιδῇ νηπίων ἢ ἐλεεινῆ βοῇ μηδαμῶς δυναμένων φέρειν τῶν μοχθηρῶν τὴν ἐπίτασιν, ἀλλὰ θάνατον αὐτοῖς ἐπισπεύδουσαν ἄωρον. 67.2 πλείω δὲ πάντων ἢ κατὰ τὴν γαστέρα χρεῖα, ἧς οὐκ ἦν οὐδεμίαν μέθοδον ἐφευρεῖν, τῆς φυσικῆς ἀνάγκης κατεπειγούσης πρὸς τὴν διέξοδον· 67.3 τὴν γὰρ αἰδῶ τοῦ πράγματος πολλοὶ προτιμῶντες καὶ καρτερεῖν τὴν βίαν μὴ σθένοντες συχνῶς ἐκινδύνευον. 67.4 πλὴν τῆς ἡμέρας ἀρχομένης τὸν ἀγκῶνα παραπλεύσαντες τοῦ προρρηθέντος Ἐκβόλου, κατήχθημεν περὶ δεῖλιν βαθεῖαν εἷς τινα τόπον Βολβὸν καλούμενον, ἔνθα τινὲς ἵππεῖς ἐφάνησαν ἀπὸ τῆς γῆς ἐρχόμενοι πρὸς ἡμᾶς. 67.5 οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ καὶ πρῶην ἐν τῇ πόλει παραγενόμενοι,

ρητάς τινας γυναῖκας ὠνήσασθαι θέλοντες, ἄς τὸ τάχος οἱ βάρβαροι τῶν νηῶν ἔξενεγκόντες ἀπέδοντο, πολὺ χρυσίον ὑπὲρ αὐτῶν κομισάμενοι. 67.6 ἐκεῖθεν δὲ πάλιν ἀναθέντες κατήραμεν περὶ τὰ τέλη τῆς νήσου τῆς καλουμένης Παλλήνης· 67.7 καὶ τι μικρὸν ἐκεῖσε καθησυχάσαντες, τοῦ πνεύματος ἐπιτηδεῖου ὑπάρχοντος καὶ αὐθις πρὸς ἑσπέραν ἐσπάσθησαν τὰ ἰστία, ἃ καὶ διαπρησθέντα τῇ σφοδροτάτῃ ῥύμη τοῦ πνεύματος ἦγον ἡμᾶς φερομένους βιαίως, ἕως τῆς ἐφεξῆς κατ' ἀρχὰς ἡμέρας εὐρέθημεν εἰς τινὰ τόπον Διαδρόμους παρὰ τῶν ναυτιλλομένων ὀνομαζόμενον, δύο μὲν ἔχοντα νήσους ἀμφιμήκεις ἐξ ἐναντίας ἀλλήλων, μέσον δὲ τούτων ποταμοῦ δίκην τὴν θάλασσαν παραθέουσαν καὶ τὰς νήσους ὡς ἀπὸ σταδίου καὶ μόνον ἐξ ἀλλήλων διείργουσαν. 67.8 ἔνθα δὴ καὶ γενόμενοι νηὸς τινος δυστυχοῦς σίτου πεφορτισμένης περιετύχομεν, καὶ οὕτως ἀθρόον ὡς μηδὲ δυνηθῆναι τῷ αἰφνιδίῳ τῆς συμβάσεως τοὺς ἐν αὐτῇ σωτηρίας ἐχόμενόν τι προεξευρεῖν. 67.9 εἰ γὰρ καὶ ἔδοξαν πρὸς τὴν παρακειμένην νῆσον τὴν ναῦν ἐποκεῖλαι καὶ πρὸς φυγὴν ἐκτραπῆναι, ἀλλ' οὐδὲν ἐκ τούτου ἀπώναντο· 67.10 θᾶπτον γὰρ αὐτοὺς ἐξελθόντες οἱ βάρβαροι συνελέξαντο καὶ χωρὶς ἐνὸς μόνου πάντας πρὸς θάνατον ὑπηγάγοντο. 67.11 ἐκεῖθεν δὲ πάλιν ἀπάραντες ἐπὶ δυοὶ νυχθημέροις τὴν μεγάλην νῆσον παρεπλέομεν τῆς Εὐβοίας, καὶ κατὰ τοῦ βορειοτέρου ταύτης πελάγους ἰθύναντες τὰ ἰστία, τὰ παρὰ πόδας τῆς Ἄνδρου μετὰ τινος σφοδροτάτου ῥοιζήματος κατελάβομεν. 67.12 οὐ γὰρ ἐποιούμεθα κατ' εὐθεῖαν τὸν πλοῦν, οὐδὲ κατὰ τινος ὠρισμένου τόπου, ἀλλ' ὡς ἂν ἔδοξε τοῖς τῶν νηῶν ἀρχηγοῖς, τῆδε κάκεισε τὰς μεταβάσεις καὶ ἀντιστροφὰς ἐποιούμεθα. 67.13 καὶ γὰρ ἐδεδίησαν μὴ που τύχοι παρῶν ὁ τῶν Ῥωμαίων στόλος καὶ λάθοι κατ' αὐτῶν ἐπίνοιάν τινα μοχθηρὰν ἐργασάμενος. 67.14 διὰ τοῦτο ἄλλοτε ἄλλας νήσους καθάπερ τινὲς πλανῆται περιηρόμεθα. 68.1 Οὕτω δὲ φερόμενοι κατηντήσαμεν εἰς τινὰ νῆσον Πάτμον καλουμένην· ἔνθα δὴ καὶ προσεμείναμεν ἕξ ἡμέρας, παντὸς χαλεποῦ πείραν ἐν αὐτῇ καθυπομένοντες. 68.2 ἀνύδρου γὰρ ὄντος τοῦ τόπου ἐληΐζετο τοὺς αἰχμαλώτους ἡ δίψα. 68.3 οὐ γὰρ ἐδίδοτο ἡμῖν ὕδωρ ὅσον πρὸς σύστασιν τῆς ζωῆς ἐπῆρκει, ἀλλ' ὅσον ἐμβραδύνειν ἐποίει καίπερ παρόντα τὸν θάνατον· 68.4 οὐ γὰρ ὁ μετέχων, εἰ μὴ τὴν ὄσφρησιν κατὰ τὴν γεῦσιν ἐπέιχεν ὡς μὴ κατ' ἀρχὰς τῆς αὐτοῦ δυσωδίας ἐπαισθανθῆναι, οὐδ' ὅλως τούτου παρεχωρεῖτο μεταλαβεῖν, τῆς φύσεως ἀνωμένης καὶ εἰ μόνον ἀπιδεῖν ἠβουλήθη τοῦτο, καὶ πρὸ τῆς πείρας τῆς καταπόσεως. 68.5 ἡ τροφή δὲ ἡμῶν ἄρτου τρύφος ἦν μόνον, καὶ τοῦτο διεφθορός, κατάλυσιν μᾶλλον ἢ σύστασιν τοῖς μετέχουσιν ἐργαζόμενον. 68.6 ἃ γὰρ ἔτυχον λαβόντες οἴκοθεν πρὸ πολλῶν ἡμερῶν πρὸς χρεῖαν ἑαυτῶν οἱ πολέμιοι, ταῦτα περιτεύσαντα καὶ πρὸς τελείαν σηπεδόνα χωρήσαντα, καὶ οἷς οὐκ ἂν τῶν ἀλόγων ἐδυνήθη κἂν ἀπιδεῖν, εἰς μετάληψιν ἡμῖν προσεφέροντο, ἀφάτου μὲν δυσωδίας καὶ ἀηδίας πλήρη, μεστήν δὲ σκωλήκων καὶ πολλῇ σαπρία συμπεφυρμένην, πρὸς τε τὴν ἕξιν τῶν σωμάτων παντελῶς ἀνερέγητον. 68.7 καὶ γὰρ ἦν εἰκάσαι πλῆθος ἄπειρον ἐκ τούτων ἐφ' ἐκάστης τῆς ἡμέρας τῷ θανάτῳ συναυνόμενον, πάρεργον τῆς δίψης καὶ τοῦ λιμοῦ, τὰ τε σώματα τῶν θνησκόντων ἀκοντιζόμενα τῆς νηὸς ἐπὶ θάλασσαν καὶ μέχρι πολλοῦ τοῖς κύμασιν ἐπισπαίροντα, καὶ τούτων μάλιστα τὰ δειλαῖα βρέφη τῷ ἀτελεῖ τῆς φύσεως πλείω τῶν ἄλλων τῶν ἀλγεινῶν ἐμφορούμενα, τοὺς ζῶντας δὲ πάλιν οὐ πόρρω τῶν προκειμένων ὑπάρχοντας, ἀλλὰ πρὸς τὸ ὅμοιον βλέποντας πέρας. 68.8 ἐξ ὧν ἀπάντων μᾶλλον ἡμεῖς, ὅσοι ταῖς στρέβλαις ἦμεν πεπεδημένοι, πλείοσι βασάνοις προσεπαλαίομεν. 68.9 καὶ γὰρ θυλάκων ἀψύχων δίκην ταῖς σελίσιν ἀλλήλοις ἐπικαθήμενοι, καὶ τοῖς ξύλοις, οἷς ἐνηρτήμεθα, τιτρωσκόμενοί τε καὶ συνθλιβόμενοι, ἀνεκδιήγητόν τινα καὶ ἄρρητον ὑφιστάμεθα τὴν ἀνάγκην, οὐδ' ὀπωσοῦν συστραφῆναι ἢ τινος ἑαυτοῖς μεταδοῦναι σχολῆς συγχωρούμενοι, ἀλλ' ἢ μόνον τὰς κεφαλὰς ὑψοῦντες μικρὸν, εἴ

που κἄν ἐλεύθερον ἀέρα ταῖς ῥίσιν ἐφελκύσωμεν καὶ μὴ πρὸ παντὸς ἄλλου δεινοῦ τῆ τῶν παρόντων ἀναθυμιάσει τὴν πνοὴν ἐπαφήσοιμεν. 69.1 Τὸ δὲ τῶν φθειρῶν πλῆθος ἕτερον ἦν κακὸν ἄφατον· καθάπερ γὰρ τις θάνατος ἔρπων τὴν ἀπάντων ζωὴν κατεβόσκετο, ὡς ἐκ τούτου τὰς μορφὰς πάντων ἀλλοιωθῆναι, καὶ ἐν ὑποψία ζώντων, οὐκ ἀληθείᾳ λογίζεσθαι. 69.2 ὅσας δὲ πληγὰς ἠφίεσαν μανικῶς φερόμενοι καθ' ἡμῶν, ἢ ὅσας λοιδορίαις καὶ ὀνειδέσει καθ' ἐκάστην ἡμᾶς ἔπλυνον ὥραν, καὶ οἷς ἐφαίνοντο τὴν μῆνιν φυλάττοντες τῶν ἡμερῶν τοῦ πολέμου, ποῖος μὲν λόγος καθιστοῦνται δυνήσεται, ποία δὲ ἀκοὴ τὴν τούτου παραδέξασθαι τραγωδίαν; 69.3 ἔμοι δὲ ἔκστασις ἐπεισέρχεται, ὁσάκις εἰς ἔννοιαν ἔλθω μόνον τῶν ἀμετρήτων κακῶν ἐκείνων ὧν κατὰ πᾶσαν τὴν περίοδον τοῦ πλοῦς ὑπεμείναμεν, πῶς ἐκαρτερήσαμεν ἐνέγκαι τοσαύτην πολυειδῆ συμφορὰν, ἀνθρώπεια σώματα, οἷς ἦν πρὸ τοῦδε τρυφήλι καὶ διαρρέουσα δίαιτα καὶ πειρατικαῖς ἀνάγκαις οὐδαμῶς ἐνεθισθεῖσα, πῶς δὲ τὴν ἀνυπόιστον καὶ δισην πύρωσιν, τὴν τε ἐκ τοῦ φλογμοῦ τῆς δίψης καὶ τὴν ἐκ τῆς θερινῆς ὥρας τὰς φυσικὰς ἰκμάδας ἀναξηραίνουσαν, καὶ τό γε τούτων ἐλεεινότερον, πῶς συνεκρατεῖτο καὶ παρέμενεν ἡμῖν ἡ ψυχὴ, ὅποτε ταῖς νυξὶν ἐφήπλου τὰς δερματίνας δέρρεις διὰ πασῶν τῶν νηῶν καὶ πάντας εἴσω τοὺς δυστυχεῖς ἡμᾶς ἐναπέκλειον, ὥσπερ καὶ τοῦ φωτὸς ἡμῖν μετὰ τῶν ἄλλων βασκαίνοντες, ἵνα σκότῳ καὶ καύματι, δυσὶν ἀφύκτοις κακοῖς, τὴν ζωὴν εἰσπραττώμεθα. 69.4 ἀλλ' ἠγοῦμαι ὡς ταῦτα πάντα καρτερεῖν ἢ θεῖα καὶ προνοητικὴ τοῦ παντὸς ὑπὲρ πᾶσαν ἀνθρωπίνην διάνοιαν ἐνεδυνάμου πρόνοια, ἴν' ἐν ὑστέρω γνόντες ἐξ οἴων τότε κακῶν παρ' ἐλπίδας ἐρρύσθημεν ἡμᾶς γε αὐτοὺς καὶ ἄλλους τῶ ὑποδείγματι σωφρονίζωμεν. 70.1 Ἐπειδὴ δ' ὁ καιρὸς ἐκάλει τῆς πρὸς τὰ οἰκεῖα τοὺς βαρβάρους ἀφίξεως, ἄλιν ἐκεῖθεν ἀποπλεύσαντες κατήχθημεν εἰς τινα νῆσον καλουμένην Ναξίαν, ἐξ ἧς οἱ τὴν Κρήτην οἰκοῦντες φόρους λαμβάνουσιν· 70.2 ἐν ἧ γενομένων ἡμῶν οἱ κατ' αὐτὴν ὄντες ἄνδρες δώροις τοὺς ἀρχηγοὺς ἡμείψαντο τῶν νηῶν, οἷς μάλιστα ἐδόκουν αὐτοὺς ἐνδεῶς ἔχειν πρὸς τὴν τοῦ πλοῦς χρεῖαν. 70.3 πλὴν κάκει δύο μόνας ἡμέρας προσμείναντες κατηγόμεθα τὴν ἐπὶ Κρήτην (ἐκάλει γὰρ ἡμᾶς ἐπιτήδειον πνεῦμα), ἕως κατήραμεν ἐν τινι τόπῳ Ζωντάριον μὲν παρὰ τῶν ἐγχωρίων ὀνομαζομένῳ, «Ἀντίστροφος» δὲ ἡμῖν τῆ ἀληθείᾳ γνωρίζομένῳ· 70.4 πολλοὺς γὰρ τὸ Ζωντάριον ἐκεῖνο τῆς μὲν ζωῆς ἀπεστέρησε, τῷ θανάτῳ δὲ προὔδωκε. 70.5 διὰ δὲ τὸ μὴ τὴν ἀπὸ νότου καὶ τοῦ λιβὸς δεδιέναι βλάβην τοὺς ἐν αὐτῷ καθοριζομένους, τὴν πρὸς αὐτὸν διατριβὴν τοῦ ναυστάθμου τῆς πόλεως οἱ βάρβαροι προκεκρίκασιν. 70.6 ὡς οὖν κατήχθημεν, ἔγνω οἱ Κρήτες (προεώρων γὰρ ἡμᾶς τῆς θαλάσσης μακρόθεν) καὶ πρῶτον μὲν τῶν Ῥωμαίων τὸν στόλον ἐφώρασαν ἐπέρχεσθαι τῆ νήσῳ, ἐξ οὗ καὶ περιδεεῖς ἐγένοντο διὰ τὸ μὴ προπαρασκευασθαι πρὸς πόλεμον. 70.7 ἔπειτα γενομένων ἡμῶν ἐγγύθεν, ἐπειδὴ ἐπέγνω τινὰ γνωρίσματα τῶν νηῶν, πεφθάκασιν τὸν τόπον μετὰ πολλῆς θυμηδίας τοὺς ἀμφ' αὐτοὺς δεξιούμενοι, καὶ ὥσπερ τῆ κοινωνία τῶν τρόπων τὸ γνήσιον τῆς πρὸς ἀλλήλους στοργῆς ἐνδεικνύμενοι· 70.8 αἰεὶ γὰρ, ὡς ὁ λόγος, τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ προστρέχει. 70.9 τότε δὴ πρῶτον ἅπαντες τῶν νηῶν ἐξήλθον οἱ βάρβαροι, καὶ τινος ἡμᾶς τυχεῖν ἀνέσεως τῆς ἐν ἀλλήλοις στενοχωρίας ἠξίωσαν, μετέδωκαν δὲ καὶ τῶν κατὰ τὸν τόπον ὑδάτων πολλῶν ὄντων καὶ ἀφθόνως τοῖς κύμασι τῆς θαλάσσης περιρρεόντων. 70.10 καὶ οὕτω τὴν νύκτα πᾶσαν τῶν συνεχῶν ἀνεθέντες πόνων ἐδοκοῦμεν τῆ ἐξῆς χρηστοτέρων τινῶν μετασχεῖν, ἅτε πεπληθυσμένης οὔσης τῆς νήσου καὶ πολλὴν ἐχούσης τῶν χρειῶν δαψίλειαν. 70.11 οὐκ ἤδειμεν δὲ παραπλησίσις ἐν αὐτῇ τῶν πρώην ὀμιλεῖν χαλεποῖς, ἢ καὶ χεῖροσι, καὶ διὰ ταῦτά γε μᾶλλον ἐκεῖνα πάσχειν, ὡς ἂν δι' ἐκείνων τούτοις συντηρηθῶμεν. 71.1 Ἦδη γὰρ τῆς νυκτερινῆς σκιάς σχεδασθείσης, τοῦ δὲ φωτὸς ἀρχομένου τὸν ὄρθρον ἐπανατέλλειν, κυριακῆς ἡμερῶν ἐπιφωσκούσης, ἀλαλαγμὸς ἐφ' ἐκάστης νηὸς ἠκούετο, ὥσπερ τινὰ

θυμήρη φωνήν τῶν βαρβάρων συνυπηχούντων καὶ τοῖς κυμβάλοις κτυπούντων, ὡς πάντα δοκεῖν δονεῖσθαι τὸν τόπον καὶ πρὸς τὴν κραυγὴν ἐκταράττεσθαι. 71.2 εἶτα μετὰ τὴν ἄσημον ἐκείνην καὶ φοβερωτάτην ἤχην ἐπεχείρουν πρὸς τὴν γῆν ἀποφορτίζειν τὸν γόμον, διελόντες εἰς μερίδας κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν νηῶν τὸν παρακείμενον τόπον, ὅπου μιᾶς ἐκάστης φόρτον, ὅστις ποτὲ ἦν, διηρημένως καὶ ἀποκεκριμένως ἀλλήλων ἐξεκομίζοντο, ὡς ἂν ἀμιγῆ τηρεῖσθαι τὴν ἐκάστης περιουσίαν καὶ τῶν προσόντων ταῖς ἄλλαις παντελῶς ἀνεπίμικτον. 71.3 πᾶσαν οὖν ἐκείνην ἀνάλωσαν εἰς τὴν ἀποσκευὴν τὴν ἡμέραν. 71.4 τῇ δ' ἐξῆς ἐξῆλθον τῆς θαλάσσης οἱ τῶν νηῶν ἀρχηγοὶ διελεῖν πάλιν εἰς ἄλλας μερίδας τό τε πλῆθος τῶν αἰχμαλώτων καὶ τὴν πολλὴν τῶν σκύλων ὕλην, ἧς ἐξίσταντο τὴν πληθὺν οἱ Κρήτες, οὐδενὶ παραδείγματι συγκρίνειν ἔχοντες τὰ βλεπόμενα. 71.5 ἐπειδὴ δὲ τοῦτο πρῶτον ἔδοξε τοῖς βαρβάρους, ἀναμιχθῆναι τῶν δυστυχῶν τὸν δῆμον, ὅπως τὸν ἀναγνωρισμὸν καὶ αὐθις οἱ συγγενείας τινὸς μετέχοντες ἐν ἀλλήλοις ποιήσωνται, τότε δὴ φοβερὸς τις ἠκούετο καὶ ταραχώδης θρήνος πάντων ὡς ἀπὸ μιᾶς πηγῆς ἀφιέντων τοὺς κρουνούς τῶν δακρύων, καὶ θρυλλουμένων, εἴ πού τις εὐτυχῆσαι τῶν φιλάτων, καὶ μὴ λάθοι παρελθοῦσα ἢ προθεσμία τῆς ἀνευρέσεως καὶ μείνωσιν ἐπ' οὐδενὶ βεβαίῳ τὴν περὶ αὐτοὺς ψυχαγωγίαν ἐλπίσαντες. 71.6 περιήρχοντο γοῦν αἱ δυστυχεῖς γυναῖκες, τὰς κόμας ἔχουσαι λελυμένας, πανταχοῦ περισκοποῦσαι καὶ διαβρόχους τοὺς ὀφθαλμοὺς περιάγουσαι, τίνι τῶν τέκνων πρῶτον ἐντύχωσιν. 71.7 οἱ δὲ δὴ παῖδες, ὅσοι τὰ δεινὰ τῆς θαλάσσης διέφυγον, καθάπερ τινὲς ἀπαλοὶ μόσχοι γοερὸν μυκῶνται τῆς θηλῆς ἀφαιρούμενοι, οὕτω δὴ καὶ οὗτοι ἐλεινόν τι καὶ συμπαθεῖς ἐκλαυθμύριζον, ἄλλος κατ' ἄλλο μέρος τῆς διασπορᾶς ἐκείνης γενόμενοι καὶ τὰς μητέρας ἀνακαλούμενοι. 71.8 οἷς καὶ περιτυγχάνουσαι πολλάκις αἱ δέλαιαι μητέρες τὴν φυσικὴν ἐκίνουν ἐπ' αὐτοῖς συμπάθειαν, περιπλεκόμεναι τοῖς αὐχέσι καὶ πάντα αὐτῶν καταφιλοῦσαι τὰ μέλη καὶ δάκρυσι πλύνουσαι, τοῦτο μόνον ἠγούμεναι μέγα τι καὶ θαυμαστὸν ὡς ἐν δεινοῖς παρηγόρημα τὸ παρ' ἐλπίδα σωθῆναι καὶ ζῶντας αὐταῖς καὶ αὐθις τοὺς φιλάτους ἀποδοθῆναι. 71.9 ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐπὶ ταῖς ἐχούσαις ἐν χερσὶν ἤδη τοὺς παῖδας καὶ τὸ κατ' αὐτοὺς ἀσφαλὲς ἐκ τῆς πείρας αὐτῆς γνωρίζουσαι. 71.10 τί δ' ἂν εἴποιμεν περὶ τῶν ἄλλων, ὧν καθ' ὑδάτων τὰ βρέφη διόλωλε καὶ ἄδηλον ἦν αὐταῖς τὸ συμβάν, πῶς τῷ φυσικῷ συνέχοντο πάθει, 71.11 πῶς διεσπάραττον τοὺς χιτῶνας, τὸν ἔνδον τῆς καρδίας μὴ ὑπομένουσαι κλύδωνα, 71.12 πῶς οὐκ ἤθελον οὐδαμοῦ στῆναι, ἀλλὰ περιήγοντο φερόμεναι μάτην ὑπὸ τῆς ἀλόγου τοῦ πάθους ὀρμῆς, τῆδε κάκεισε τὰ ὄμματα περιστρέφουσαι, εἴ πού τις τῶν ποθουμένων θεάσοιντο ἢ τις περὶ αὐτῶν ἀκριβῶς ἰδόντος ἀκούσοιντο, ἴν' ἐκείνῳ τὸ τῆς ψυχῆς φλεγμαῖνον κενώσειε; 71.13 καὶ ταῦτα μὲν ἔπραττον ἐπὶ δυσὶ πολλάκις ἢ καὶ τρισὶν ἡμέραις, ἕως πολλὰ καμούσαις ἄλλοι τινὲς τῶν γνωρίμων τὸ περὶ τῶν ζητουμένων ἐδήλωσαν πέρας, λιμοῦ πολλάκις ἢ δίψης ἔργον τοὺς φιλάτους αὐτῶν γεγεννημένους. 71.14 ἐξ οὗ δὴ καὶ μᾶλλον τὸ πάθος ἐξαγριάνασαι, γεγωνοτέρους θρήνοισι καὶ ἄλλοις θλιβεῶν εἶδεσι τοὺς ἀποικομένους ἐφιλοφρόνουν. 71.15 ἀλλὰ τί μάτην τὴν ἐπὶ τούτοις ἐπιχειρῶ συγγραφῆν, οὐδὲ τὸ πολλοστὸν μέρος τῶν τότε πεπραγμένων ἱκανὸν παραστήσασθαι; 71.16 ἐκείνον γὰρ αὐτὸν ἔδει παρεῖναι τὸν τοὺς θρήνους τῆς Ἱερουσαλήμ ἀναγραφόμενον Ἱερεμίαν, ἴν' ἐπαφῆ δάκρυον ἀπαρηγόρητον ἐπὶ τοσοῦτον λαὸν τοσαύταις ἀλγηδόσι κατατρυχόμενον. 71.17 οὐ γὰρ οὕτω φωνὴν ἀφήκε Ῥαχὴλ ἐν Ῥαμᾶ, ὅτε τὴν στέρησιν τῶν τέκνων ἀπωλοφύρετο, καθὼς φησὶν ἡ γραφή, ὡς ἡ κοιλὰς ἐκείνη καθ' ἣν ἐτελεῖτο ταῦτα τὰς ἀλγηδόνας τῶν ἀλόντων συνεπιτείνουσα. 72.1 Οἷον γὰρ πάλιν ἀπὸ τούτων παρὰ τῶν μισοθέων ἐπράχθη κακόν! 72.2 καθὸ γὰρ φθάσαντες ἔφημεν, λογισαμένων αὐτῶν πρῶτον ὡς εἰ κατὰ συγγένειαν πρὸς ἀλλήλους οἱ τοῦ πλήθους ἀναμιχθῶσι τῶν αἰχμαλώτων, καὶ τῶν

πολλῶν ὀδυνῶν παύσονται, καὶ πρὸς τὴν δουλείαν ἡνίκα ἂν ἐκδοθῶσι, φορητὴν αὐτοῖς εἶναι ὡς ἐν κακοῖς τὴν ἐπήρειαν, ὡς εἶδον αὐτοὺς ταῖς ἀγχιστεῖαις ἐπισυναπτομένους καὶ καθάπερ σειρὰν ἄλυτον ἕτερον ἐχόμενον τοῦ ἑτέρου τόν τε χωρισμὸν δυσδιαίρετον, καθὼς ἔμελλον τὰς μερίδας μιᾶς ἐκάστης νηὸς ἀπονεῖμαι, ἐβουλεύσαντο πάλιν βουλήν πονηρὰν καὶ πολεμίαν τῆς φύσεως. 72.3 τοὺς ἅπαξ γὰρ ἐνωθέντας διαιρεθῆναι καὶ αὐθις προσέταττον· 72.4 καὶ εἴ ποὺ τις μήτηρ, φησὶν, ἐν αὐτοῖς νήπιον ἔχουσα τοῦ γάλακτος προσδεόμενον, τοῦτο μόνον πρὸς τὴν τεκοῦσαν μένειν οἱ δυσσεβεῖς κατεθέσπισαν ὡς μηδὲν τυχὸν δυνάμενον ἑαυτῷ πρὸς τὴν ζωὴν συντελεῖν, τοὺς λοιποὺς δὲ τῶν συγγενικῶν συναφειῶν καὶ αὐθις διαιρεθέντας ἀναμιξ καὶ ἀδιαφόρως τοῖς κλήροις ἀποδοθῆναι. 72.5 ἀλλὰ τίς λόγος τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς ταύτης ἐκφράσοι; 72.6 ποῖα δὲ γλῶσσα ῥητόρων ἐπεξελεῖν δυνηθεῖ τὴν ποικίλην ἐκείνην καὶ πολυειδῆ τῶν ὀδυνῶν κάκωσιν, ὅποτε καὶ αὐτὴ ἡ φύσις τῷ καινῷ τούτῳ καὶ παραλόγῳ προστάγματι εἰς πολλὰ κατετέμενετο, τοῦτο μόνον ἔγκλημα τὴν κοινωνίαν τοῦ γένους ἔχουσα καὶ τὴν ἔμφυτον τῶν ἐνωθέντων συνάφειαν; 72.7 καὶ γὰρ ἀπεσπᾶτο πατρὸς μὲν υἱός, μητρὸς δὲ θυγάτηρ καὶ ἀδελφὸς ἀδελφοῦ. 72.8 ἐν οἷς τί πάσχειν εἰκὸς τούτους ἅπαντας, ὅποτε πρὸς δουλείαν ἤγοντο εἰς γῆν ἄλλοτρίαν, ὅπου τὸ μὲν σέβας τῆς καθ' ἡμᾶς πίστεως ὡς ἐναγὲς ἐνυβρίζεται, πάθη δὲ τιμᾶται ἀλογώτατα, ὅπου πορνεία σεμνύνεται καὶ μανία γεραίρεται, καὶ πολλῆς τιμῆς καταξιοῦται ἀναίδεια, ὅπου τῶν ἀρρένων ἡ φύσις εἰς γυναικείαν χρῆσιν μετὰγεται, καὶ ἡ κτίσις ὑβρίζεται, καὶ συγχύσεως γέμει πάντα καὶ πρὸς τὸ κακὸν ἀνατέτραπται. 72.9 τί πρῶτον τούτων ἀπάντων ἐκόψαντο; 72.10 ἐν ποίῳ δὲ μὴ ἀγχόνην ἠρήσαντο καὶ τὴν ζωὴν αὐτὴν ἀπηνήσαντο; 72.11 ἀλλ' ὅμως ἔφερον πάντα, τὴν ἐπὶ πᾶσι μεγαλοψυχίαν παρεχομένου θεοῦ καὶ τῷ οἰκείῳ βουλήματι τὰ καθ' ἕκαστον μεθαρμοζόντος. 73.1 Ὡς δὲ πάλιν τῷ προστάγματι τούτῳ τῆς ἐξ ἀλλήλων διηρέθησαν συγγενείας, ἐκάθηντο φρουρούμενοι κατὰ διαφόρους τόπους, ἕως ἐξῆλθεν ἕτερον πρόσταγμα, πάντας ἀριθμηθῆναι καὶ πρὸς τὰς ἰδέας τῶν προσώπων καὶ τῶν ἡλικιῶν τὸ διάφορον ἐκάστης νηὸς ἴδιον σύνταγμα γνωρισθῆναι, ἵν' ἐν μηδεμιᾷ φανείῃ πλεονασμὸς φησὶν ἢ ὑφαίρεσις, ἀλλὰ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐνότων ταῖς ναυσὶ βαρβάρων, οὕτω καὶ τὰς μερίδας γενέσθαι καὶ μηδὲν αὐταῖς περιττὸν ἢ ἐλλεῖπον ἀποδοθῆναι. 73.2 ἠρίθμησαν οὖν ἐν πρώτοις τὴν πληθὺν ἅπασαν· ἡ δὲ ἦν δύο καὶ εἴκοσι χιλιάδες, ἐξ ὧν ἀπάντων, χωρὶς ἡμῶν τῶν λόγῳ τῆς καταλλαγῆς τηρουμένων, οὐκ ἦν οὐδεὶς ὃς τὸν πῶγωνα εἶχε τετριχωμένον. 73.3 ἀλλ' οὐδὲ προβεβηκυῖα γυνὴ ἐν ταύταις πάσαις ταῖς χιλιάσιν. 73.4 ἐπίλεκτος δὲ τις ἦν καὶ νεάζων ὁ δῆμος, καὶ οἷον ἐρίζων ἕκαστος ἢ τῷ ἀκμαίῳ τῆς ἡλικίας ἢ τῷ ὠραίῳ τῆς μορφῆς ὑπερβαίνειν τὸν ἕτερον, κἂν ἡ ἐπαλληλία τῶν δυσχερῶν τῶν φυσικῶν αὐτοὺς ἕξων ἄλλοτριῶν ἐβιάζετο. 73.5 ἀλλ' ὅτε δὴ πάντες εἰς μερίδας γενόμενοι πάλιν μετὰ τῶν σκύλων ταῖς ναυσὶ συνηλάθησαν (ἄμφω γὰρ καὶ ταῦτα σὺν τῷ πλήθει διενεμήθησαν), τότε δὴ τῶν βαρβάρων οἱ τὴν Κρήτην οἰκοῦντες οὐκ ὀλίγους ὠνοῦντο, πολὺ χρυσίον ὑπὲρ αὐτῶν καταβαλέσθαι μὴ παραιτούμενοι, οὐχ ἀπλῶς οὐδ' ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ κέρδους τινὸς ὑπόθεσιν ἑαυτοῖς ἐκ τούτου περιποιούμενοι. 73.6 ἤδεισαν γὰρ πολυπλασίονα τῶν διδομένων λαβεῖν, ἡνίκα ἂν καταλλαγῆς ἐπέλθοι καιρὸς, ὅποτε τοὺς ὁμοφύλους αὐτῶν, τοὺς παρὰ τῶν Ῥωμαίων χειρωθέντας, ἐκδέχονται. 73.7 οὐδὲ γὰρ ὡς ἐν τοῖς κατὰ Συρίαν, οὕτω καὶ τούτοις ἢ τῶν αἰχμαλώτων ἀπολύτρωσις ἐκτελεῖται, ἀλλ' ἐπεκράτησεν ἐν τούτοις παλαιὸν ἔθος χρόνῳ βεβαιωθέν, ἵνα καὶ τὸν βάρβαρον, ὅστις ποτὲ ἦν, χάριν τοῦ κατεχομένου κομίζονται, καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ δοθεῖσαν τιμὴν ἀπαιτῶσιν εἰς τὸ διπλάσιον. 73.8 διὰ τοῦτο πολλοὺς οἱ Κρήτες τῶν αἰχμαλώτων ὠνήσαντο, τὴν καθ' ἡμᾶς συμφορὰν κέρδους συνεισφορὰν ἑαυτοῖς ἐφευράμενοι. 73.9 ἐπράχθη δὲ ταῦτα ἐφ' ὅλαις ἡμέραις δέκα, αἰεὶ τῶν ἐθάδων νηῶν μετασκευαζουσῶν τοὺς

ώνουμένους καὶ πρὸς τὴν ἰδίαν πόλιν μεταγουσῶν. 73.10 ἐν οἷς ἔτυχεν ἐκδοθεῖσα καὶ ἡ τοῦ ἑμοῦ ἀδελφοῦ σύζυγος, οὐ μετρίαν ἡμῖν ὀδύνην περιποιήσασα. 73.11 ἡ δέ μοι μήτηρ καὶ ἡ γαμετὴ σὺν δυσὶ τέκνοις (τὸ γὰρ ἕτερον ἔργον ἦν γενόμενον τῆς θαλάσσης), ἔτι δὲ καὶ ἔλεεινὸς ἄθλιος ὁ τλήμων ἀδελφὸς καὶ ἡ τῷ χρόνῳ πάντων ἐφυστερίζουσα ἀδελφή, ἕκ τινος θεϊκῆς προνοίας εἰς μίαν Σιδωνίαν ἔτυχον ναῦν, τῆς πρὸς Συρίαν ἀποδημίας τηρούμενοι. 73.12 ἡμᾶς δὲ πάντας τοὺς ἐν τῇ καταλλαγῇ τηρουμένους ἔτι διεσπαρμένους ὄντας συναγαγόντες οἱ βάρβαροι καὶ τινι πολεμικῇ νηϊ τῶν ἐκ τοῦ λιμένος ἀνασπασθεισῶν ὑφ' ἐν εἰσενεγκόντες καθεῖρξαν, φύλακάς τινας τῶν κατ' αὐτοὺς ἐμπείρων αὐτῶν ἡμῖν συμβιβάσαντες. 74.1 Καὶ οὕτως ἐσκευάζοντο μετὰ μίαν ἄλλην ἡμέραν ἔχουσαι τοῦ πλοῦς· ἤδη γὰρ ἦγεν αὐτοὺς ὁ καιρὸς καὶ χρονίζειν οὐκ ἐδίδου τῷ τόπῳ, πρὸς τὸ χειμέριον τὸν ἀέρα μετατιθέμενος. 74.2 ἵπποις οὖν ἐφροσῶσιν ἐπιβάντες οἱ τῶν νηῶν ἀρχηγοὶ μετὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ τυράννου πρὸς τὴν πόλιν γεγονάσιν, ἅμα μὲν ἐνδεικνύμενοι τοῖς Κρησὶ τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐν ἡμῖν περιφάνειαν, ἅμα δὲ καὶ τὴν βδελυρὰν αὐτῶν τελετὴν ἐκκληρώσοντες, δεξιωθῆναί τε παρὰ τῶν αὐτοχθονίων καὶ τινος τυχεῖν τῶν προηγωνισμένων ἀνέσεως. 74.3 οὗ δὲ καὶ μίαν ἄλλην ἡμέραν προσδιατρίψαντες τομῶς ὑπέστρεψαν, ἐπισπεύδοντες τὰ πρὸς τὸν πλοῦν, καλοῦντος αὐτοὺς ἤδη τοῦ πνεύματος. 74.4 ἤδη δὲ τῆς δωδεκάτης ἡμέρας ἀρχομένης, λέγω δὲ τῆς πρὸς τὴν Κρήτην ἀφίξεως, τοῦ πλοῦς ἀπρηξάμεθα. 74.5 μετήχθημεν δὲ πρὸς τὴν ἀντικρὺ νῆσον, ἣτις Διὸς καλεῖται· καὶ πάλιν ἐκεῖθεν ἀναχθέντες ἐν τῷ τῆς νήσου πέρατι προσωρμίσθημεν. 74.6 ἐν ᾧ καὶ ὑδρευσάμενοι καὶ μικρὸν τι τῷ τόπῳ προσμείναντες, ὡς κατ' οὐρανὸν εἶδον γεγονότα τὸν ἄνεμον, ἀπέπλευσαν ἐκεῖθεν κατὰ μέσον ἰθύναντες τοῦ πελάγους. 74.7 ἤμεν δὲ πάντες, ὡς εἴρηται, ἐν μιᾷ νηϊ Ῥωμαία πολεμικῇ, ἣτις ἦν διήρης, ὣν τὴν μὲν ἄνω καθέδραν οἱ λαχόντες εἶναι μεθ' ἡμῶν βάρβαροι ἑαυτοῖς ἐκκληρώσαντο, τὴν κάτω δὲ ἡμῖν ἐπαφήκαν, σκότους πολλοῦ καὶ δυσωδίας πλήρη. 74.8 καὶ τί ἄλλο γε χρὴ λέγειν ἢ τάφον ἐν ὕδασι πορευόμενον; 74.9 εἰ γὰρ ἀπαριθμῆσαι θελήσω καθ' ἐν ὅσα κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην τοῦ πλοῦς ὑπέστημεν καὶ μεθ' ὅσης στενοχωρίας, μύθους δόξω τοῖς πολλοῖς ἐξηγεῖσθαι καὶ τῆς ἀληθείας ἐκτρέπεσθαι, καθ' ἣν ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου πάντα γραφῇ παραδοῦναι καθυπεσχόμην. 74.10 διὰ τοι τοῦτο τὰ πλεῖστα τῶν πεπραγμένων ἐκῶν παραδραμῶν, οἷς ἂν ἐδόκουν μάλιστα τὴν ἡμετέραν ἐξαρκεῖν διάνοιαν μέχρι τοῦ νῦν προσδιατρίψας, ὡς ἐν ἅπασιν τὸ πιστόν σοι παρασχεῖν, ᾧ σοφώτατε ἀνδρῶν καὶ φιλομαθέστατε Γρηγόριε, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον πάλιν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν διεξιῶ, ἱκανῶν καὶ ὡσαύτως ὄντων καὶ ἀμείλικτον διαθρῦσαι καρδίαν, μὴ τί γε τὴν σὴν, ἣς τοῦτο μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐστὶν ἰδιαίτατον ἢ συμπάθεια, ἢ πειθαρχῶν εἰς ταύτην ἡμᾶς ἐλθεῖν τὴν συγγραφὴν προετρέψω καὶ πράγματος τοσοῦτου κατατολμῆσαι παρεβιάσω, τὴν καθ' ἡμᾶς ὑπερβαίνοντος δύναμιν. 75.1 Πλὴν ἀλλ' οὕτω περὶ πολλὰς συμφορῶν ἰδέας προσπαλαιόντων ἡμῶν ἔφθασεν ἐπιστάσα καὶ τρικυμία τις, θαλάσσιον διεγείρουσα κλύδωνα, τὸν περὶ ψυχῆς ἀπειλοῦντα κίνδυνον· 75.2 ἐξ οὗ καὶ πᾶσαι διεσκορπίσθησαν αἱ νῆες, τῷ ῥοίζῳ τοῦ πνεύματος ἐξ ἀλλήλων μακρὰν διασπασθεῖσαι καὶ τοῦ κατ' εὐθεῖαν ἦκειν ἐκκλίνασαι. 75.3 οὐκ οἶδα δ' ἐκ τίνος πονηροῦ δαίμονος ἔτυχε παραπλέων ἡμῖν ἐγγύθεν ἐξ εὐωνύμου ὁ δυσώνυμος Λέων, κατὰ πρύμναν τῆς ἰδίας νηὸς καθημένος καὶ τοῖς κυβερνήταις τὴν περὶ τοῦ πλεῖν ἐμπειρίαν διατάττων. 75.4 μεθ' ὧν καὶ τις ὄπισθεν ναῦς ἐτέρα εἴλκε τῶν ἄλλων ὑποδεεστέρα, ἣτις ἦν τῇ βίᾳ τῆς ζάλης μέσον διαρραγεῖσα καὶ ἀπειλοῦσα τοῖς ἐν αὐτῇ ἤδη παρόντα τὸν ἐν ὕδασι θάνατον· 75.5 ἐξ ἧς ἀνέκραγον οἱ κατ' αὐτὴν βάρβαροι «σῶσον ἐπιστάς, ᾧ καθηγεμῶν τοῦ στρατοῦ, καὶ μὴ ἐάσης δῆμον τοσοῦτων Ἀγαρηνῶν ἀπολέσθαι, οὓς μέχρι τοῦδε πολλῶν κινδύνων ἀπειράτους ἐτήρησας,» ἐξειπόντες ἐν ὀλίγῳ καὶ τὸ συμβάν. 75.6 ὁ δὲ παρευθὺ κατ' αὐτοὺς τὴν ναῦν ἰθύναι

τοῖς περὶ αὐτὸν προστάξας ἀκριβέστερον ἀνηρώτα. 75.7 οἱ δὲ πάλιν ὁμοθυμαδὸν ἔβρων, καὶ τὸ πάθος τῆς νηὸς ὑποδείξαντες ἐπρεσβεύοντο πάντων ἡμῶν τῶν δεσμίων τῇ θαλάσῃ ῥιφέντων αὐτοὺς εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ναῦν μετασκευασθῆναι, ἐφύβριστον εἶναι λέγοντες ἐν τοσοῦτῳ κακῷ σωζομένων ἡμῶν ἐκείνους τοῦ κατὰ θάλασσαν γενέσθαι κινδύνου καὶ μὴ προτιμηθῆναι τῆς ἡμετέρας ζωῆς. 75.8 πρὸς δὲ καὶ κατένευσε παραχρῆμα, ἐπιτρέψας σταῖσαν τὴν ναῦν ἡμᾶς μὲν τῇ θαλάσῃ ῥιφῆναι, ἐκείνους δὲ ἐν αὐτῇ μετακομισθῆναι. 75.9 ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα ἐπράττετο, ἐλάθομεν οὐκ ὀλίγον ἀποστάντες ἡμεῖς· 75.10 ἐφερόμεθα γὰρ βιαίῳ τινὶ καὶ χαλεπῷ τῷ ὀρμήματι τοῖς κύμασιν ἐλαυνόμενοι, ὡς οὐ μόνον κραυγῆς ἀλλ' οὐδὲ βροντῆς ἐκείθεν, ἔξ οὗ κατελίπομεν αὐτούς, δυνάμενοι ἔξακούειν. 75.11 ὡς οὖν εἶδον μακρὰν ἀποστάντας, νεύματι μόνον προσμένειν τοὺς σὺν ἡμῖν βαρβάρους ἐπέτρεπον. 75.12 οἱ δὲ εἴτε μὴ συνιέντες πρὸς δὲ ταῦτα ἐποίουν, εἴτε καὶ ἐκόντες αὐτοὺς παραλογισάμενοι τῷ μηδ' ὅλως φαίνεσθαι προσέχειν τοῖς ὑπ' αὐτῶν πραττομένοις, τάχα δὲ τοῦτο πλέον ὑπὸ τῆς ἀφάτου περὶ ἡμᾶς κηδεμονίας τοῦ θεοῦ διδαχθέντες, εἶχοντο τοῦ πλοός, μηδένα λόγον τῶν κατόπιν ποιούμενοι, ἀλλὰ πάσῃ σπουδῇ τὴν αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν σωτηρίαν ἐν οὕτῳ βιαιοτάτῳ μηχανώμενοι κλύδωνι. 76.1 Ὡς δὲ μακρὰν ἀποστάντας εἶδον ἡμᾶς ἐκείνοι καὶ εἰς οὐδὲν τὴν σκῆψιν χωροῦσαν, συνείχοντο δὲ κινδυνεύοντες τοῖς ὕδασι τῆς νηὸς καταδυομένης, ἄλλην τινὰ δέησιν τῷ τυράννῳ προσῆγον, λαβεῖν μὲν αὐτοὺς εἰς τὴν ἰδίαν ναῦν, ἔᾶσαι δὲ τοὺς μετ' αὐτῶν, μεθ' ὧν ἐπεφέροντο σκύλων, τῇ θαλάσῃ δοθῆναι. 76.2 ὁ δὲ πρὸς τοῦτο πάλιν ἦν εὐπειθής, καίπερ τοῦ καιροῦ μὴ συγχωροῦντος ἀλλὰ τὴν πάντων ἀπόγνωσιν ἐπιτείνοντος, καὶ τῶν ἀγωγίμων τοῦ πρώην φόρτου αὐτάρκη τῆς νηὸς αὐτοῦ τὴν χρεῖαν ἀποπληρούντων. 76.3 πλὴν οὐκ ἔδοξε τοῦτο συμφέρον εἶναι, τῶν βαρβάρων περισωθέντων τοὺς αἰχμαλώτους καταλιπεῖν τῷ θαλασσίῳ βυθῷ, ἀλλὰ τι δῆθεν ἐλέους ἐχόμενον καθ' ἑαυτὸν βουλευσάμενος, τάχα τῇ μανίᾳ τῆς φιλαργυρίας εἰς τοῦτο συνελαθείς, οὐχὶ δὲ συμπαθείᾳ τινὶ περὶ τῆς αὐτῶν ἀπωλείας δυσωπηθείς (πῶς γὰρ ὅς ἐφαίνετο πρώην τοῖς ἀδίκους φόνους τρυφῶν), ὅμως καὶ αὐτοὺς μετενέγκαι σὺν τοῖς βαρβάροις ἐπέταττεν, ἵν' ἔχη κἂν τούτοις ἀδρότερον ποιῆσαι τὸ τῆς πλεονεξίας βαλάντιον καὶ τὴν φιλόχρυσον ἀναπλῆσαι λύσσαν, κἂν τάχα φορτικὸν ἦν καὶ τόλμης ἀλόγου τὸ ἐπιχείρημα. 76.4 πάντων δὲ κατὰ τὴν αὐτοῦ ναῦν τὸ τάχος μετενεχθέντων, ἔδυσ ἐκείνη τοῖς ὕδασι βλεπόντων τῶν βαρβάρων καὶ αὐτῶν δὲ τῶν στρατηγῶν ἐν αὐτῇ τῇ νηϊ τοῦ τυράννου φυλαττομένων αὐτοῖς· 76.5 οἵτινες καὶ ἡμῖν ἐν ὑστέρω ταῦτα διηγῆσαντο, τὸ παντεπίσκοπον καὶ φιλόανθρωπον ἐκκληττόμενοι τῆς θεϊκῆς προνοίας. 76.6 πολλῷ γὰρ πλείω χιλίων ψυχῶν ἔφασκον εἶναι κατὰ τὴν ναῦν ἐκείνην, ἐκ τε τῶν βαρβάρων καὶ τῶν αἰχμαλώτων τῶν ἐν τῇ Κρήτῃ κατ' αὐτὴν εἰσενεχθέντων καὶ τῶν ἐκ τῆς ῥηθείσης προστεθέντων αἰτίας, ὡς τοσοῦτον ἀπέχειν βαπτισθῆναι τὴν ὀλκάδα ὅσον μιᾶς παλαιστῆς τὸ μέτρον ἐστίν. 76.7 οὐ συνεχώρησε δὲ τοῦτο ὁ τῶν ἀφανῶν γνώστης καὶ τῶν κρυφίων ἐξεταστῆς κύριος, ἀλλ' ὡς εἶδε τὰς καρδίας ἀπάντων πάσης μὲν χρηστῆς ἀπειπούσας ἐλπίδος, αὐτῷ δὲ μόνῳ τὴν ἀμηχανίαν ἐμφανίζούσας τῷ πάντα δυναμένῳ μόνῳ τῷ βούλεσθαι, ἐπέβλεψεν ἐπ' αὐτούς, 76.8 καὶ εἰς πραεῖαν μὲν αὔραν τὴν καταιγίδα, εἰς γαλήνην δὲ τὴν τῶν κυμάτων καταστορέσας τραχύτητα, ἔσωσεν αὐτοὺς ἐκ τοσοῦτου κινδύνου, πᾶσιν ἐμφαίνων, καὶ μόνον οὐχὶ βοᾶν δεικνύων τὰ πράγματα, ὅπως ῥύεσθαι δύναται ὁ τῶν θαυμασίων θεὸς τοὺς ἐν ἀληθείᾳ καὶ φόβῳ ἐπικαλουμένους αὐτόν. 77.1 Ἦδη δὲ μετὰ πέμπτην τοῦ πλοὸς ἡμέραν κατήραμεν ἐν τῇ νήσῳ τῆς Κύπρου κατὰ τὸν ὄρμον τῆς Πάφου, ἐν ᾧ καὶ ἀνεθέντες μικρὸν ὡς ἐξελεῖν τοὺς βαρβάρους καὶ τοῖς παρακειμένοις ὕδασι λούσασθαι· 77.2 πάλιν ἐκείθεν ἀναχθέντες μετὰ γε νυχθήμερον ἄλλο τὴν Τρίπολιν κατελάβομεν, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὑψοῦται τὸ σωτήριον τοῦ σταυροῦ ξύλον, ὅτε καὶ ἡμεῖς τῶν κατὰ θάλασσαν ἄρτι

πρῶτον ἐμέλλομεν πειρασμῶν ἀφεθῆναι. 77.3 γενομένων οὖν ἡμῶν πλησίον τοῦ τείχους, ἔχεϊτο περὶ τὸν ναύσταθμον ἀπάντων ἐγχωρίων βαρβάρων τὸ πλῆθος, τοὺς μὲν οἰκείους προσλαμβάνομενον, τοῖς καθ' ἡμᾶς δὲ θαμβούμενον. 77.4 ἅμα γὰρ συνέβη πάσας τὰς τῆς πόλεως συνελθεῖν νῆας καὶ πρὸς τὸν ὄρμον γενέσθαι, εἶτα ἐξεκομίζετο ἀφ' ἐκάστης αὐτῶν τῶν τε χρημάτων τὸ πλῆθος καὶ τῶν λοιπῶν σκύλων ὡσπερ ἀπὸ τινων πόλεων, καὶ μετήγετο εἰς τινὰς προηυτρεπισμένας οἰκίας, ὡς ἐν ὀλίγῳ πληρωθῆναι τὴν πόλιν τῆς τούτων ὑποδοχῆς. 77.5 προέφερον δὲ καὶ ἡμᾶς ἄγοντες καθάπερ τι τρόπαιον νίκης, ἐπὶ πᾶσιν ἡμᾶς θριαμβεύοντες καὶ θέατρον ποιούμενοι τὴν καθ' ἡμᾶς συμφορὰν. 77.6 οἶον γὰρ ἀνέκραγον καὶ τοῖς ἐξάλμασιν ἐπεσκήρτησαν, ὅτε πρὸς αὐτῇ γεγόναμεν τῇ εἰσόδῳ τῆς πόλεως, ἀφορμὴν θυμηδίας τὴν καθ' ἡμῶν ὕβριν δεικνύμενοι. 77.7 ὁ δὲ καὶ πλείω τῶν ἄλλων ὠδύνησεν ἡμᾶς, οὐκέτι φέροντας τῶν δεινῶν ἐκείνων καὶ τῆς ὑπερβαλλούσης αἰσχύνης τὴν ἐπαλληλίαν ὑφίστασθαι. 77.8 ἀλλ' ὅτε δὲ καὶ μετὰ τοῦτον τὸν θρίαμβον ἐκληρώθη τις οἶκος ἐν ᾧ φρουρεῖσθαι κατεκρίθημεν τηρηθησόμενοι τῆς πρὸς τὴν Ταρσὸν ἀφίξεως, τότε δὲ τῶν πολλῶν ἀνεθέντες πόνων καὶ τῇ γῆ τὰς κεφαλὰς προσερείσαντες ἐδεόμεθα τοῦ θεοῦ μετὰ δακρύων στήναι ἡμῖν ποτε τὰ κακὰ καὶ μηκέτι χώραν λαβεῖν καθ' ἡμῶν τοιούτων ὀχληρῶν ἐπίτασιν, ὧν καὶ ἡ ἀκοὴ μόνη μετήγετο διὰ πείρας ἐλθεῖν. 77.9 παντὸς γὰρ ἀλγεινοῦ φύσιν ἐκβέβηκεν. 77.10 ἀλλὰ ταῦτα ἡμεῖς οἱ πρὸς τὴν καταλλαγὴν τηρούμενοι καὶ οἱ μεθ' ἡμῶν λαχόντες τῶν λοιπῶν αἰχμαλώτων κατὰ τὴν Τρίπολιν. 78.1 Οἱ δὲ γ' ἐν Κρήτῃ ἐξ ἡμῶν διαιρεθέντες ἐν ταῖς ἄλλαις ναυσὶ ταῖς ἀφ' ἐκάστου τόπου διεσπάρησαν καθ' ὅλης τῆς παραλίας Συρίας. 78.2 οὐς καὶ ὠνούμενοι πολλοὶ τῶν ἐμπόρων καὶ πάλιν μεταπιπράσκοντες κατὰ διαφόρους τόπους ἐν ἀλλήλοις μέχρι καὶ νῦν αὐτοὺς ἀνταμείβουσιν, ὡς καὶ αὐτὴν φθάσαι τὴν Αἰθιοπίαν τινὰς ἐξ αὐτῶν καὶ τοὺς τὴν ἀκροτάτην μεσημβρίαν κατοικοῦντας βαρβάρους. 78.3 ὧν εἰ θελήσοι τις τὰς συμφορὰς ἀναγράφεσθαι, ὅμοιος εἶναι δόξει τῷ τὴν παραλίαν ψάμμον ἐκμετρεῖν εἰκαίως τοπάσαντι. 78.4 πάντως γὰρ καὶ αὐτός, φιλομαθέστατε ἀνδρῶν, εἶπερ ἐνέτυχές τισιν ἐξ αὐτῶν, ἔν τε τῇ Δαμασκῷ καὶ ταῖς περὶ αὐτὴν πόλεσιν (ἐνέτυχες γάρ, οἶδα, πολλοῖς ἐκεῖσε διὰ τὸ πάσας τὰς Τυρίας νῆας τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις τοὺς αἰχμαλώτους αὐτῶν διασπεῖραι), ἔγνωσ ἐκ τῶν πολλῶν ὀλίγα τινὰ ἤδη τῶν καθ' ἡμᾶς παθημάτων. 78.5 ἐγὼ γὰρ λέγειν ὅτι καὶ ἡμῶν ἡ περὶ τὴν Τρίπολιν διαγωγὴ, ὅποτε διερχομένῳ σοι ἐκεῖθεν κατ' ἀρχὰς μικρὸν ἀνεγνωρίσθημεν, ἱκανῶς σε περὶ τούτων πεπληροφόρηκε, καὶ σιωπῶντων ἡμῶν τὰ πράγματα παριστῶσα καὶ τὴν ὀδύνην τῶν ψυχῶν ταῖς μορφαῖς ἐξελέγχουσα. 78.6 ἐξ οὗ δὲ καὶ αὐτὸς συμπαθήσας τότε καὶ ἐν τούτῳ κοινωνήσας ἡμῖν τοῦ πάθους ἐν τῷ περὶ πολλοῦ ποιήσασθαι μαθεῖν τὴν περὶ τούτων ἀκολουθίαν, ἔκδηλος ἐγένου τῇ λύπῃ πληγεῖς καὶ πέρα τοῦ μετρίου τὴν καρδίαν ὀδυνηθεῖς. 78.7 πλὴν οὕτω ταῖς πολλαῖς καὶ ἀπείροις ἐκείναις τῶν πειρασμῶν ταλαιπωρήσαντες καταγιγίσι, καὶ οὐδὲν κρεῖττον οὐδ' ἐν αὐτῇ τῇ Τριπόλει, παρ' ὅσον ἐν αὐτῇ διετρίψαμεν χρόνον, γενόμενοι, ἀλλὰ μόνον ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ καὶ μοχθηροτέροις τισὶν ὁμιλήσαντες (ἐκεῖσε γὰρ ἐγὼ καὶ τοῦ καλοῦ πατρὸς ἀπωρφανίσθη, καθάπερ ἄλλην ἀρχὴν τῶν δεινῶν τὴν ἐκείνου στέρησιν ἐφευράμενος), ὅμως μετὰ τὴν σὴν ἀναχώρησιν, οὐ μετὰ πολὺν χρόνον, προστάξει τοῦ τυράννου πάντες ὁμοῦ τῇ προτέρᾳ πάλιν βληθέντες νητὶ μετὰ καὶ τινων διακομιζόντων ἡμᾶς βαρβάρων ταύτην δὲ τὴν φρουρὰν τῆς Ταρσοῦ κατελάβομεν. 78.8 καὶ νῦν ἐσμέν ἐν μεθορίῳ δύο πραγμάτων ἐλπιζομένων, ἢ τοῦ τυχεῖν τῆς πάλαι θρυλλουμένης διὰ τῆς σωτηρίου καταλλαγῆς ἀπολυτρώσεως, ἢ τῷ θανάτῳ παραπεμφθῆναι καθ' ἐκάστην ἐφεστῶτι ταῖς συχναῖς ἀρρωστίαις καὶ ἄλλως τοῖς ἐν τῇ φρουρᾷ πλησίον συνωκισμένῳ. 78.9 πλὴν οὐκ ἔχομεν ἀσφαλῶς γινώσκειν ὀποτέρῳ τούτων προτέρῳ διαλαχεῖν. 79.1 Ἐγὼ δὲ τὴν ἐπιταγὴν ἤδη πεπλήρωκα,

πάνυ θαυμάζων τὴν σὴν ἀρετὴν, πῶς περὶ τούτων πεφιλοπόνηκας, ὡς καὶ διὰ γραμμάτων παρορμήσαι ἡμᾶς δὴλά σοι πάντα ποιήσασθαι τὰ περὶ τῆς ἀλώσεως τῆς καθ' ἡμᾶς πόλεως, 79.2 οὐχ ἔνεκεν δέ τινος ἄλλου τὴν σὴν ἀξίωσιν ἐκκληρῶσαι δίκαιον κέκρικα, ἀλλ' ἴν' ἔχῃς ὑπόμνημα τῆς πρὸς ἡμᾶς φιλίας τὴν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς συμφορὰν, αἰεὶ σε περικεντοῦσαν τοῖς ἀλγεινοῖς καὶ πρὸς τὸν ζῆλον τῶν καλῶν παραθήγουσαν. 79.3 πέφυκε γὰρ πῶς ἡ μνήμη τῶν λυπηρῶν εἰς ἀρετὴν ἐνάγειν τῶν σπουδαίων τὸ φρόνημα, καὶ φοβερῶν πραγμάτων ἐξήγησις ψυχικὴν ἀσφάλειαν ἀπεργάζεσθαι. 79.4 ἀλλὰ μὴ τῇ ἰδιωτεῖᾳ προσέχων τῆς συγγραφῆς τῶν ἐν αὐτῇ προσόντων τὴν ὠφέλειαν διαπτύσης, τῷ ἀτεχνεῖ δὲ μᾶλλον καὶ ἀνεπιτηδεύτῳ τῶν λεγομένων τὸ πιστὸν συνακολουθεῖν ἐννοούμενος εὐχαῖς ἡμᾶς ἀμείψασθαι τῆσδε τῆς ἐγχειρήσεως προθυμήθητι, τὸν κοινὸν δεσπότην ἐξιλεούμενος ἢ παρενεγκεῖν ἡμῖν τὰ δεινὰ ἢ καρτερῶς γε φέροντας ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς αὐτοῦ δικαιοκρισίας τὸν τῆς ὑπομονῆς ἀξιῶσαι μισθόν.